

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

โดย
นางสาวกมลพรรณ พึ่งด้วง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION AND THE SCHOOL EFFECTIVENESS
UNDER SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

58252301 : การบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

นางสาว กมลพรรณ พึ่งดวง: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิพันธ์ ต้นวิมลรัตน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับ หลักความเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับฟังข้อคิดเห็นและสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนอง ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

58252301 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION, THE SCHOOL EFFECTIVENESS

MISS KAMONPHAN PHUNGDUANG : GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION AND THE SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SAKDIPAN TONWIMONRAT, PH.D.

The purposes of this study were to determine 1) the good governance administration under Samutsakhon Primary Education Service Area Office, 2) the school effectiveness under Samutsakhon Primary Education Service Area Office, and 3) the relationship between the good governance administration and the school effectiveness under Samutsakhon Primary Education Service Area Office. The sample were 86 schools. The research instrument was a questionnaire based on the good governance administration and the school effectiveness. The statistical analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The results of this research were as follows :

1. The good governance administration, as a whole, was at a high level, There were 2 highest level; morality and ethics, equity. There were 8 high level; transparency, decentralization, rule of law, participation and consensus oriented, effectiveness, efficiency, accountability, and responsiveness.

2. The school effectiveness, as a whole and each aspect were at a high level; dropout rate, overall quality, absenteeism, job satisfaction, achievement.

3. There were significance relationship between the good governance administration and the school effectiveness as a whole and each aspect at .01 level of significance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิระประภา และอาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. สมชัย ขวลิทธาดา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการบริหารการศึกษาให้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม นางสาวลักษณีย์ เขี่ยมสวัสดิ์ นางสาวพรรณิใจเพิ่ม นางรัชนิพร บุญศักดิ์ และนางสาคร รอดเชื้อ ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นางนันทวัน เขี่ยมสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวนหลวง (รัตนวิจิตรพิทยาคาร) และคณะครู ที่อำนวยความสะดวกในการเรียนของผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท รุ่น 35/1 มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกคนที่ให้ความสนใจ คำปรึกษาและความช่วยเหลือเสมอมา

ขอขอบคุณกำลังใจจากทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัยที่ช่วยเหลือ และสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณความดีและคุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

กมลพรรณ พิงด้วง

สารบัญ

	หน้า
.....	ง
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
.....	ช
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	11
ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	16
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	18
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	19

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	19
ความหมายของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	19
ความเป็นมาของธรรมาภิบาล	24
ความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	40
องค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	46
ประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ	70
ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของประเทศไทย	72
ประสิทธิผลของสถานศึกษา	78
ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา	79
ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา	84
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา	87
วิธีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา	95
เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา	102
ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	107
ข้อมูลทั่วไป	107
วิสัยทัศน์	108
พันธกิจ	108
ค่านิยมองค์กร	108
เป้าประสงค์	108
กลยุทธ์	109
จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพ	109
ภารกิจ	109
โครงสร้างการบริหาร	110
จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามจำนวนนักเรียน	110

จำนวนนักเรียน และห้องเรียน.....	111
การจัดการศึกษาภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	111
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	113
งานวิจัยในประเทศ.....	113
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	129
สรุป.....	132
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	133
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	133
ระเบียบวิธีวิจัย	134
แผนแบบการวิจัย	134
ประชากร	134
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง.....	135
ผู้ให้ข้อมูล.....	135
ตัวแปรที่ศึกษา.....	136
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	138
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	139
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	140
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	140
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	140
สรุป.....	142
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	143
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	143
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.....	145

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร.....	157
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.....	163
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	168
สรุปผลการวิจัย.....	168
การอภิปรายผล	169
ข้อเสนอแนะ.....	177
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	177
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	178
.....	179
รายการอ้างอิง	179
ภาคผนวก.....	190
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัยและรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	191
ภาคผนวก ข ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ.....	194
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัยและรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ทดลอง เครื่องมือ	198
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	201
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายชื่อสถานศึกษากลุ่ม ตัวอย่าง	206
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือในการวิจัย.....	210
.....	219
ประวัติผู้เขียน.....	219

บทที่ 1

บทนำ

ในยุคสมัยที่โลกเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง เกิดการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีที่หลากหลาย ส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศต่างๆ ในโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าช่วงอดีตที่ผ่านมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากขึ้น โดยเป็นไปอย่างมีพลัง ซับซ้อนและมักไม่สามารถคาดการณ์ได้ จึงเกิดเป็นผลกระทบต่างๆ¹ ดังนั้นจึงพบว่าในเวลานี้และอนาคตข้างหน้าประเทศต่างๆ กำลังให้ความสำคัญต่อคุณภาพในการบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลง และการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศชาตินั้น ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม มีการปรับวิถีคิดวิธีการบริหารราชการของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกฝ่ายในประเทศร่วมกันคิด ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำพาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 6 ระบุว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ² ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกวันทั้งในด้านความรู้ เทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรม กีฬา ฯลฯ ทำให้นานาชาติต่างให้ความสำคัญกับการผลิตเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพของประชาชนให้ทัดเทียมหรือเหนือกว่าชาติอื่นเพื่อรองรับการแข่งขันในอนาคต โดยเฉพาะในด้านการศึกษา หากการศึกษามีคุณภาพย่อมเป็นที่แน่นอนว่าเยาวชนต้องมีคุณภาพตามไปด้วย เพราะมาตรฐานการศึกษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษยชาติประดิษฐ์ขึ้น เพื่อ

¹ อำนาจ ชีระวนิช, **การจัดการยุคใหม่** (กรุงเทพฯ: บริษัทมาเธอร์บอสแพคเกจจิ้ง, 2553), 2.

² "พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546", in ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546), 2.

ใช้เป็นกรอบการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมพึงประสงค์ ซึ่งสังคมจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกในการรักษาคุณภาพของพลเมือง³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมากและมีความต่อเนื่อง โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2558 สูงกว่า 5 แสนล้านบาทคิดเป็น 4 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) นับเป็นชาติที่ลงทุนด้านการศึกษาสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก แต่การศึกษาไทยยังคงมีปัญหาในด้านคุณภาพที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับนานาชาติ⁴ เป็นผลให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาไทย สำหรับยุค Thailand 4.0 ที่กล่าวถึง 4 ประเด็นปฏิรูปเร่งด่วนของการศึกษาไทยและหนึ่งในประเด็นเหล่านั้นคือ คุณภาพและมาตรฐานของนักเรียนด้วยความมีธรรมาภิบาล และนายกรัฐมนตรียังได้มีข้อสั่งการให้ทุกส่วนราชการดำเนินการให้ปี 2559 เป็นปีแห่งธรรมาภิบาล⁵ สถานศึกษาก็เป็นหน่วยราชการหนึ่งการมีธรรมาภิบาลในสถานศึกษานอกจากจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้นั้น ธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วม ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใสในการบริหาร บริหารโดยไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม บริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกเกลียดชังของสถานภาพ หรือมีความไม่มั่นคงในงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักการของธรรมาภิบาลนั้นครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว เพราะโดยแก่นแท้ของธรรมาภิบาลโดยเฉพาะธรรมาภิบาลประชาธิปไตยนั้น เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมปฏิสัมพันธ์กัน และเกิดการถ่วงดุลพลังต่างๆ ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นว่าการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาอื่นๆ ในองค์กรได้ โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งถือว่ามีความจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน รู้สึกรักและมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ผู้บริหารบริหารงานด้วยความ

³ ชรินทร์ มั่งคั่ง, *ภาวะผู้นำคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา* (เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไทมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป, 2559), ก.

⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, *สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, 2558), ข.

⁵ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, "ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ," (12 กรกฎาคม 2559).

โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อการบริหาร⁶ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวสำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ ต้องนำหลักการ ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการ ในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 จะบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป⁷ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาในการบริหารงานในสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือภาพความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารในการเพิ่มคุณภาพการผลิตนักเรียน และคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่น้อยลงหรือคงที่ ทั้งยังสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรู้ และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีเอกภาพ เพราะประสิทธิผลมีความสำคัญในการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การ เพราะการจัดตั้งองค์การย่อมมีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เริ่มตั้งแต่การวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหารการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อประเมินผลแล้วนำมาเปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินงานได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ขององค์การที่คาดหวัง ถ้าผลของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์การ แสดงว่าองค์การมีประสิทธิผล⁸ แต่ในปัจจุบันจากรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ทำให้พบว่าการดำเนินงานใน

⁶ วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส, "องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน," วารสารนักบริหาร 34,1(มกราคม – มิถุนายน 2557) : 86.

⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556), 22.

⁸ ภารดี อนันต์นาวิ, หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา (ชลบุรี: มนตรี, 2553), 204.

สถานศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาการศึกษาไทยไม่ใช่การขาดทรัพยากร แต่เป็นการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจึงไม่เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2552 – 2558 ประสิทธิภาพของการศึกษาไทยในหลายด้านประสบกับปัญหาและอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา ดังนี้

1. จากเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลักเกินกว่าร้อยละ 50 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละปี ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. จากเป้าหมายสถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. พบว่าในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) สถานศึกษายังได้รับการรับรองไม่ครบทุกแห่ง มีสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และกศน. ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 96.81, 77.47, 79.49, 95.27 และ 98.81 ตามลำดับ โดยมีสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองระดับดีมากร้อยละ 41.13, 8.23, 9.55, 20.95 และ 16.92 ตามลำดับ

3. จากเป้าหมาย คนไทยเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข พบว่า ทักษะการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้ของคนไทยเพิ่มมากขึ้น แต่ทักษะด้านแรงงานด้านภาษาและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีแนวโน้มลดลง ส่วนจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลงแนวโน้มลดลง แต่ยังมีจำนวนมากพอสมควร

4. จากเป้าหมายสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พบว่า อัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปลดลงค่อนข้างมาก

5. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา พบว่า ในเชิงปริมาณสถานศึกษาสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้มากขึ้น แต่เชิงคุณภาพยังมีปัญหาด้านความรู้ทักษะการทำงาน และทักษะทางภาษาของผู้สำเร็จการศึกษา

6. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ยากจน พบว่า มีเพิ่มขึ้นสูงทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา แต่ยังมีปัญหาด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษายังมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

7. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ยังไม่ได้

ดำเนินการอย่างจริงจัง ในภาพรวมยังขาดการส่งเสริมและจัดกลไกเพื่อกระจายอำนาจจากส่วนกลางที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดไปสู่หน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริง⁹

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงได้กำหนดเป็นนโยบายหลักในการดำเนินงานขององค์การมาอย่างต่อเนื่อง โดยปรากฏให้เห็นในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2555 – 2558 และ พ.ศ. 2559 – 2562 เป็นเป้าประสงค์หลักว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครและโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ¹⁰ ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรในแต่ละระดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น¹¹ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้ดำเนินการประเมินสถานศึกษาทุกแห่งเพื่อวัดคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลการบริหารจัดการของสถานศึกษาในทุกปีการศึกษา เช่น ประเมินผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ ประเมินโรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ประเมินโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นต้น แต่ผลที่เกิดขึ้นพบว่าในปัจจุบันประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาบางส่วน ยังไม่มีคุณภาพตามหลักสูตร ประชากรวัยเรียนบางคนยังไม่ได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารด้วยความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้น เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากผู้ปฏิบัติหน้าที่มาเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาต่างๆ ควรส่งเสริม

⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559)** (กรุงเทพฯ: กลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2559), ก-ง.

¹⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2557** (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2558), 17.

¹¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559** (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2560), 18.

สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคม อันนำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา¹²

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อันประกอบด้วย หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบสามารถ ตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วมมุ่งเน้น ฉันทามติ และ หลักคุณธรรมจริยธรรมว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน และเพิ่ม ประสิทธิภาพที่ดีขึ้นในสถานศึกษาหรือไม่

ปัญหาของการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานสังกัด กระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ กำกับดูแลสนับสนุน ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหน่วยงานองค์การและบุคคลต่างๆ ที่จัด การศึกษามากับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นหน่วย อำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเป็น ธรรม¹³ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับ หลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์การชั้น นำที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน บนพื้นฐานความเป็นไทย บริหารจัดการด้วยระบบเครือข่ายที่เข้มแข็ง แต่จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2554 – 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้สรุปผลการประเมิน ประสิทธิภาพการจัดการสถานศึกษาและยังพบปัญหาอยู่หลายจุด ดังตารางที่ 1

¹² เกษมศรี จาตุรพันธ์, "การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 84.

¹³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2559 (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2560), 7.

ตารางที่ 1 ร้อยละของผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัว
บ่งชี้พื้นฐาน

มาตรฐาน	จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามระดับคุณภาพ				
	ต้องปรับปรุง เร่งด่วน	ต้องปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน					
1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	-	-	1	16	71
ร้อยละ	0.00	0.00	1.14	18.18	80.68
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ พึงประสงค์	-	-	-	15	73
ร้อยละ	0.00	0.00	0.00	17.05	82.95
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้ต่อเนื่อง	-	-	-	45	43
ร้อยละ	0.00	0.00	0.00	51.14	48.86
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	-	-	1	73	14
ร้อยละ	0.00	0.00	1.14	82.95	15.91
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	1	10	42	10	25
ร้อยละ	1.14	11.36	47.73	11.36	28.41
6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	-	1	4	63	20
ร้อยละ	0.00	1.14	4.55	71.59	22.73
7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและ การพัฒนาสถานศึกษา	-	-	2	30	56
ร้อยละ	0.00	0.00	2.27	34.09	63.64
8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษา	-	-	21	8	59
ร้อยละ	0.00	0.00	23.86	9.09	67.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา มีสัดส่วนผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากเพียง ร้อยละ 63.64 ซึ่งตัวบ่งชี้ที่พิจารณาจากผลการปฏิบัติ บทบาท หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ด้วยความมีธรรมาภิบาลตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป รวมถึงปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของผู้เรียน จากตารางที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 5 พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 47.73

นอกจากนี้รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ ปีการศึกษา 2559 ตามจุดเน้นระยะที่ 2 ของสพฐ. พบว่า จุดเน้นที่ 1.1 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ตัวชี้วัดด้านผลการทดสอบแห่งชาติ (O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีผลคะแนนเพียง 1 ระดับคุณภาพแค่พอใช้¹⁴ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

จุดเน้นด้านการพัฒนาผู้เรียน		
จุดเน้นที่ 1.1 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล	คะแนน	ระดับคุณภาพ
ตัวชี้วัดที่ 1.1.3 ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับ	1	พอใช้
1. โรงเรียนที่มีความพร้อมสูงเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	1	พอใช้
2. โรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 – 5	1	พอใช้
3. โรงเรียนที่มีความพร้อมน้อย เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 – 5		

จากตารางจะพบว่า จุดเน้นด้านการพัฒนาผู้เรียนในรายด้าน จุดเน้นที่ 1.1 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ตัวชี้วัดด้านผลการทดสอบแห่งชาติ (O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีผลคะแนนเพียง 1 ระดับคุณภาพแค่พอใช้

นอกจากนี้ในรายงานสรุปและอภิปรายผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-net) ปีการศึกษา 2559 พบว่าในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังตารางที่ 3

¹⁴ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559 (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2559), 9.

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิชาที่สอบ	ระดับประเทศ		ระดับ สพฐ.		ระดับเขตพื้นที่	
	2558	2559	2558	2559	2558	2559
ภาษาไทย	49.33	52.98	48.39	51.88	50.08	54.38
คณิตศาสตร์	43.47	40.47	41.76	38.76	43.15	41.63
วิทยาศาสตร์	42.59	41.22	41.55	40.27	42.16	41.52
สังคมศึกษาฯ	49.18	46.68	47.64	45.08	49.70	47.43
ภาษาอังกฤษ	40.31	34.59	36.61	31.11	38.71	36.06
เฉลี่ยรวม	44.98	43.19	43.19	41.42	44.76	44.20

จากตารางที่ 3 หากพิจารณาคะแนนผลการทดสอบเฉลี่ยรวมระดับเขตพื้นที่พบว่า คะแนนผลการทดสอบเฉลี่ยรวมของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปี 2559 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมในปี 2558 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนลดลง เมื่อพิจารณาผลคะแนนรายวิชาระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่ามีเพียงรายวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านร้อยละ 50 ขึ้นไป คือ 54.38 นอกนั้นไม่มีรายวิชาใดที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ผ่านร้อยละ 50 ได้แก่ สังคมศึกษา (47.43) คณิตศาสตร์ (41.63) วิทยาศาสตร์ (41.52) และภาษาอังกฤษ (36.06) ตามลำดับ¹⁵

นอกจากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังมีปัญหาเด็กออกกลางคันเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง และในปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้นำรูปแบบ “สตูลโมเดล” การแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน ของ กศน. จังหวัดสตูล มาเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาเด็กออกกลางคันตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่จากรายงานผลการสำรวจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในปีการศึกษา 2558 และปีการศึกษา 2559 ในภาพรวม¹⁶ ดังตารางที่ 4

¹⁵ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 (สมุทรสาคร: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2560), 20.

¹⁶ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, เอกสารรายงานการแก้ปัญหาการออกกลางคัน (สมุทรสาคร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา, 2559), 5-6.

ตารางที่ 4 ผลการดำเนินการตามนโยบายการแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน

สาเหตุการออก กลางคัน	จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่ออกกลางคัน (คน)							
	ป.1-ป.3		ป.4-ป.6		ม.1-ม.3		รวม	
	2558	2559	2558	2559	2558	2559	2558	2559
ฐานะยากจน			2	3	4	4	6	7
มีปัญหาครอบครัว		6	1	6		9	1	21
สมรส		1		3	1		1	4
เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ				1				1
อพยพตามผู้ปกครอง	3	9	1	1	1	3	5	13
ประกอบอาชีพ				1				1
อื่นๆ ระบุติดเพื่อน						3		3

จากตารางที่ 4 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเสมอภาคตลอดมา แต่ผลการสำรวจกลับพบว่าจำนวนเด็กออกกลางคันเพิ่มขึ้นทุกปีและจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

จากปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และความสำเร็จของสถานศึกษาอันประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ต่ำลง อัตรานักเรียนออกกลางคันที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ว่าอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษา ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อทราบประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบในการวิจัยครั้งนี้ไว้ 3 ประการ คือ

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาครอยู่ระดับใด
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม อยู่ระดับใด
3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้การตรวจสอบข้อคำถามของการวิจัยเป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ ตั้งสมมติฐานทางการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุป ของการวิจัยตามแนวคิดของลูเนนเบิร์ก และออร์สไตน์ (Lunenberg and Ornstein) กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นองค์การสำคัญองค์การหนึ่งในระบบสังคมที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยๆ ภายในองค์การที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก มีการ เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการดำเนินการต่างๆ จึงมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา กล่าวคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่ง กระบวนการเหล่านี้จะทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักร และในขณะเดียวกันระบบจะต้องมีการให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบของสถานศึกษาสามารถดำเนินอยู่ได้

นอกจากนี้ระบบยังมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Context) โดยระบบจะได้รับปัจจัยนำเข้าจากสภาพแวดล้อม และระบบจะสร้างผลผลิตให้กับสภาพแวดล้อม¹⁷

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อาศัยกรอบแนวคิดทางด้านกระบวนการทางการศึกษา เพราะระบบบริหารจัดการมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องบริหารโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้กล่าวไว้หลากหลาย เช่น องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ 1) การสร้างความมั่นใจในการมีกรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ 2) สิทธิของผู้ถือหุ้นและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้เป็นเจ้าของ 3) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน 4) บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำกับดูแลกิจการ 5) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส 6) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท¹⁸ ในขณะที่คณะกรรมการธุรกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติก็ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) นิติธรรม (Rule of Law) 3) ความโปร่งใส (Transparency) 4) การตอบสนอง (Responsiveness) 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness) 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability)¹⁹ สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 2) หลักคุณธรรม (Morality) 3) หลักความโปร่งใส (Accountability) 4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 5) หลักความรับผิดชอบ (responsibility) 6) หลักความคุ้มค่า (cost-effectiveness)²⁰ เช่นเดียวกับสำนักงานพัฒนาระบบ

¹⁷ Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstein, **Educational Administration Concepts and Practices**, 6th ed. (CA: Wadsworth Publishing, 2012), 20-22.

¹⁸ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), **Practical Guide to Corporate Governance** (Washington, DC Pennsylvania Ave, 2009), 63.

¹⁹ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

²⁰ "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542", **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542), 15.

ข้าราชการ (ก.พ.ร.) เสนอหลักธรรมาภิบาล โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักการตอบสนอง (Responsiveness) 2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการระับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity) 3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม (Participation) 4) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)²¹ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้เสนอองค์ประกอบธรรมาภิบาลตามความหมายของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ 9 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) 2) กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) 3) ความเปิดเผย โปร่งใส (Transparency) 4) การมีฉันทามติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) 5) กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) 6) ความเสมอภาค (Equity) 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) 8) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) 9) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Value)²²

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ฮอยและมิสเกล(Hoy and Miskel) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา จำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) 2) ความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) 3) ความใส่ใจในงาน (Absenteeism) 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Dropout rate) 5) คุณภาพโดยทั่วไป (Overall quality)²³ ส่วนออสตินและเรย์โนลส์ (Austin and Reynolds) กล่าวว่าสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต้องมีลักษณะแห่งความสำเร็จ 12 ประการ คือ 1) การจัดหาอาคารสถานที่ 2) ภาวะผู้นำ 3) ความมีเสถียรภาพของบุคลากร 4) การจัดระบบของหลักสูตรและการเรียนการสอน 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การจัดเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด 7) ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ 8) การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของผู้ปกครอง 9) การวางแผนร่วมกัน 10)

²¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-22.

²² เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, "ธรรมาภิบาลการเมือง : บทบาทภาคีเมือง," **รัฐศาสตร์** 46, 9 (กันยายน 2541): 1-13.

²³ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice** (Singapore: McGraw-Hill, Inc., 2008), 291-322.

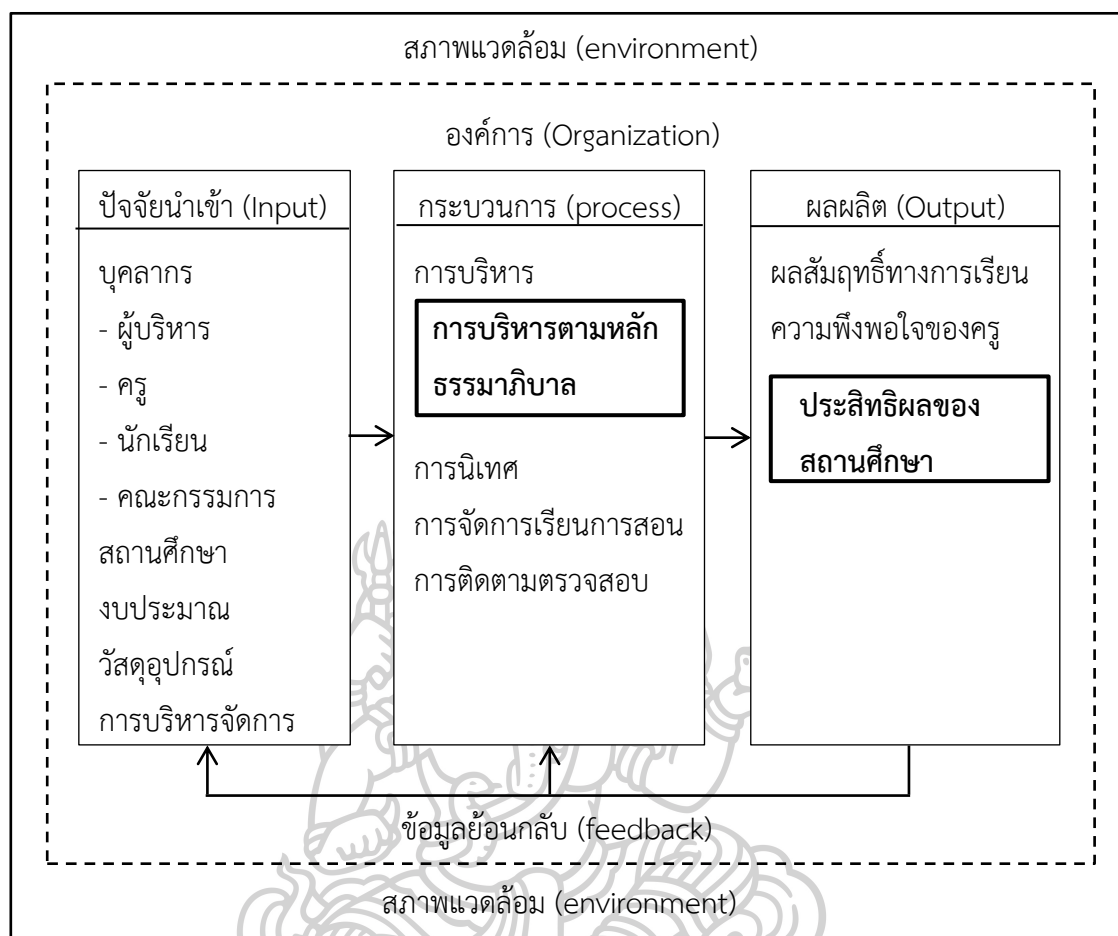
ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 11) มีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน 12) มีระเบียบวินัย²⁴ นอกจากนี้บอสเสิร์ต (Bossert) กล่าวว่าในการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาต้องพิจารณาจากความสำเร็จ 5 ประการ คือ 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การนิเทศงานอย่างใกล้ชิด 3) การประเมินกิจกรรมทางวิชาการ 4) การเพิ่มความเชี่ยวชาญในการสอนของครูอาจารย์ 5) การเพิ่มอิสระในห้องเรียน²⁵ ส่วนฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบกระทั่งภายในและภายนอก 4) สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ครูอาจารย์ได้²⁶ ซึ่งแฮนสัน (Hanson) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา 6 ประการ คือ 1) สถานศึกษาต้องปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) มีบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนการสอน 3) มีการติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน 4) มีบุคลากรที่มีมาตรฐาน 5) ส่งเสริมและรักษาวินัยของผู้เรียน 6) มีการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการในการทำงาน²⁷ จากแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษาที่กล่าวมา ผู้วิจัยนำแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) มาเป็นขอบข่ายเชิงมนทัศน์ของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

²⁴ Glibert Austin and David Reynolds, "Managing for Improved School Effectiveness : An International Survey," *School Organization*, 10, 2/3 (1990): 167.

²⁵ Steven T. Bossert, "School Effect," in *Handbook of Research on Educational Administration : A Project of the American Education Research Association* (New York: Longamn, 1988), 346.

²⁶ Wayne K. Hoy and Judith Ferguson, "Theoretical Framework and Exploration Organization Effectiveness of schools," *Educational Administration Quarterly* 21, 2(Spring 1985) : 131.

²⁷ Mark E. Hanson, *Education Administration and Organization Behavior*, 4th ed. (Boston : Allyn and Bacon, 1996), 35.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมนทัศน์สรุปของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstein. **Educational Administration Concepts and Practices**, 6th ed, (CA : Wadsworth Publishing , 2012) 20-22.

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

: Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill,Inc., 2008),291-322.

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 ประการคือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการกระจายอำนาจ 9) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม²⁸ ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีของ ฮอย และ มิสเกล (Hoy and Miskel) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในงาน 3) ความใส่ใจในงาน 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน 5) คุณภาพโดยทั่วไป²⁹ ดังแผนภูมิที่ 2

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

²⁹ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc., 2008), 291-322.

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล(X_{tot})	ประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot})
1) หลักประสิทธิภาพ (X_1) 2) หลักประสิทธิผล (X_2) 3) หลักการตอบสนอง (X_3) 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ (X_4) 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5) 6) หลักนิติธรรม (X_6) 7) หลักความเสมอภาค (X_7) 8) หลักการกระจายอำนาจ (X_8) 9) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9) 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1) 2) ความพึงพอใจในงาน (Y_2) 3) ความใส่ใจในงาน (Y_3) 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4) 5) คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

: Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc., 2008), 291-322.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง วิธีการดำเนินการที่ดีในการจัดการองค์การอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับประชาชน และยังเป็นการมุ่งจัดสรรทรัพยากรขององค์การอย่างคุ้มค่า และเป็นระบบตามกฎหมาย มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์การ ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ และ หลักคุณธรรมและจริยธรรม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารในการเพิ่มคุณภาพการผลิตนักเรียน และคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากขึ้น จากการใช้ทรัพยากรที่น้อยลงหรือคงที่ ทั้งยังสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรู้ และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีเอกภาพ ประกอบไปด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในงาน ความใส่ใจในงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา หรือถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีเขตพื้นที่บริการ 3 อำเภอ แบ่งเป็น อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว จำนวน 103 โรงเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด เป้าหมายสำคัญคือคาดหวังเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร ดังนั้นการที่แต่ละองค์กรจะเดินทางไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้นั้นได้ต้องเริ่มต้นจากการวางระบบบริหารภายในองค์กรให้มั่นคงก่อน ซึ่งธรรมาภิบาลถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานในทุกประเภท จึงได้มีผู้ให้ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ดังนี้

ความหมายของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งคำที่ใช้ในความหมายที่เกี่ยวกับคำว่าธรรมาภิบาล (Good Governance) ทั้งจากหน่วยงานรัฐ และนักวิชาการ ซึ่งในประเทศไทยมีการนิยามชื่อเรียกอย่างหลากหลาย เช่น การจัดการปกครอง การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ ธรรมราชาธิปไตย สุประชาสน์ การบริหารจัดการที่ดี ธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล บรรษัทภิบาล การกำกับดูแลกิจการที่ดี ผู้วิจัยขอเสนอพร้อมทั้งความหมาย ดังนี้

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความหมายว่า Good Governance หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่ดีที่สุดในการใช้อำนาจบริหารประเทศ โดยจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างชาญฉลาดเพื่อการพัฒนา³⁰

³⁰ World Bank, *Governance and Development* (Washington D.C.: The World Bank, 1992), 1.

โคฟี อันนัน (Kofi Annan) ได้ให้ความหมาย ธรรมนูญ หมายถึง แนวทางการบริหารงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม สร้างเสริมประชาธิปไตย การดำเนินงานมีความโปร่งใสและเพิ่มประสิทธิภาพ³¹

องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) ให้ความหมายว่า Good Governance หมายถึง การใช้อำนาจด้านต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ และอำนาจในการบริหารเพื่อดำเนินภารกิจ โดยภาคเอกชนสามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมายเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข³²

คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนของสถาบันทางการเมืองที่มีลักษณะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรเพื่อบริหารกิจการของบ้านเมืองและแก้ไขปัญหาของสังคม ตลอดจนกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนหรือฝ่ายต่างๆ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติภายใต้กรอบและกระบวนการทางกฎหมายอันชอบธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้มั่นใจว่าข้อเรียกร้องของทุกฝ่ายในสังคมจะได้รับการรับฟัง และนำเข้ามาพิจารณาไตร่ตรองในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายสาธารณะ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งทำให้ปัญหาทุจริตหรือประพฤตินิชอบลดลงในท้ายที่สุด³³

โซเรน และ คนอื่นๆ (Soren and others) ได้ให้ความหมายคำว่า ธรรมนูญ หมายถึง ความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจในการดำเนินกิจการต่างๆ ในสังคม เป็นการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กับภาครัฐ รวมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ³⁴

³¹ Thomam G. Weiss, **Governance : Good Governance and Global Conceptual and Actual Challenges** (London: THIRD World Quarterly, 2000), 795-814.

³² UNDP, **Corruption and Good Governance : Discussion Paper 3, Management Development Discussion, Bureau for Policy and Programme Support** (New York: United Nations Development Programme, 1997), xiii.

³³ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What is Good Governance** (Bangkok : United Nations publication, n.d.), 1 – 3.

³⁴ Villadsen Soren and others, **Good Governance Decentralization and Local Economic Development** (Italy: Via Catania, December 2007), 111.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรม ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า คุณความดี ความยุติธรรม ความถูกต้อง และ อภิบาล หมายความว่า บำรุงรักษา, ปกครอง ดังนั้น ธรรมาภิบาล ตามศัพท์บัญญัติ ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง วิธีการปกครองที่ดี (Good Governance)³⁵

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 6) ให้ความหมายว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุ เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ³⁶

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ ความหมายของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามแนวคิดของ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การ บริหารงานที่มีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อการมุ่งประโยชน์สุข รับผิดชอบและสนองต่อความต้องการ ของประชาชนเป็นการมีส่วนร่วม ภายใต้ระบบบริหารที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร³⁷

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัด ระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่าย ปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและ ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกัน

³⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 (กรุงเทพฯ: พัฒนา ศึกษา, 2556), 597.

³⁶ “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546) , 2.

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), คู่มือการปฏิบัติงานขององค์กร มหาชนตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (กรุงเทพฯ: สหพัฒนาการพิมพ์, 2548), 12-13.

แก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของ คักดีศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน³⁸

กรมยุทธศาสตร์การงบประมาณ ได้ให้ความหมายคำว่าธรรมาภิบาล หมายถึงกระบวนการที่ ผู้ปกครองหรือชนชั้นผู้ปกครองได้มาซึ่งสิทธิในการปกครอง และกระบวนการในการสร้าง การยอมรับ การใช้หรือการบังคับใช้ หรือวิธีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสถาบัน สาธารณะต่างๆ และเป็นวิธีการหรือลักษณะของการใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร เศรษฐกิจและสังคม เพื่อพัฒนาประเทศ³⁹

เสน่ห์ จุย์โต ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง แนวคิดการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้การบริหารองค์การภาครัฐมีความสอดคล้องต่อวิสัยทัศน์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ มีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม มีความเสมอภาคในการรณรงค์หาเสียง มีฝ่ายค้านที่เข้มแข็ง มีอิสระในการตัดสินใจ ปลอดภัยจากการคุกคาม มีเสรีภาพของสื่อมวลชน มีเสรีภาพในการประชุม ประท้วง มีเสรีภาพในการตั้งกลุ่มการเมืองและสมาคม มีเสรีภาพทางศาสนา ปลอดภัยจากภัยคุกคามทางการเมือง มีความเสมอภาคในกฎหมาย และมีรัฐบาลที่ซื่อสัตย์ยึดถือประโยชน์ของ ประชาชนเป็นสำคัญ จึงนับได้ว่าธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการ ดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้าง ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมี พื้นฐานระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและ กระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การ พัฒนาประเทศที่ยั่งยืน⁴⁰

ปธาน สุวรรณมงคล ได้ให้ความหมายคำว่า ธรรมาภิบาล หรือ Good governance ใน ความหมายกว้างๆ หมายถึงการปกครองหรือการบริหารที่ดี ที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน

³⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "การบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล," **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 53, 3 (กรกฎาคม 2559): ไม่ปรากฏเลขหน้า.

³⁹ กรมยุทธศาสตร์การงบประมาณ, "ธรรมาภิบาล : การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี," **วารสารการงบประมาณ** 7,19 (มกราคม – มีนาคม, 2553): 58.

⁴⁰ เสน่ห์ จุย์โต, **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2557), 5.

สังคม ประเทศชาติหรือองค์กรนั้น แต่หากพิจารณาให้แคบเข้า คำว่า ธรรมาภิบาล หรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมรัฐ ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรม รวมกับ อภิบาล หมายถึงวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร⁴¹

เอกชัย กี่สุขพันธ์ ปันรส มาลากุล ณ อยุธยา และสุกัญญา ทองนาค ได้กล่าวถึงธรรมาภิบาล หมายถึง วิธีการที่ดีที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรหรือประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคม นำมาซึ่งความเจริญในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากธรรมาภิบาลครอบคลุมถึงทุกๆ ด้านของกระบวนการปฏิบัติทางสังคม ทั้งในด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน การดำเนินการทางธุรกิจ ระบบการศึกษา รวมทั้งภาคประชาชนและประชาสังคม คำจำกัดความและเนื้อหาของธรรมาภิบาล จึงมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์กรและสถาบัน⁴²

สุเมธ แสงนันทนวล ได้ให้ความหมายคำว่า ธรรมาภิบาล ว่ามาจากคำว่า ธรรมะ รวมกับ อภิบาล แปลว่า การดูแลปกครองโดยใช้ธรรมะเป็นเครื่องช่วยในการบริหารจัดการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี⁴³

อัมพร อารังลักษณ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล โดยเรียกว่าการบริหารการปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความหมายอย่างแคบ คือ การบริหารจัดการเครือข่าย (network management) เน้นการวิเคราะห์เครือข่าย ความใกล้ชิดของสมาชิกในเครือข่าย ประเภทของสมาชิกในเครือข่าย และวิธีการจัดการเครือข่ายให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยมองว่า เครือข่ายเป็นองค์กรที่เรียนรู้ประสบการณ์สะท้อนกลับเพื่อปรับตัวเองได้ ส่วน 2) ความหมายอย่างกว้าง ในลักษณะกระบวนการจัดการกฎกติกาในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีมุมมองกว้างขวาง พิจารณาถึงสถาบันที่เข้าร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ เรียกว่า meta-governance ซึ่งเป็นระดับความร่วมมือในขั้นสูงสุดที่เปิดให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ตลาด และ ภาคประชาสังคม เป็นความร่วมมือระหว่าง

⁴¹ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 3-4.

⁴² เอกชัย กี่สุขพันธ์ ปันรส มาลากุล ณ อยุธยา และสุกัญญา ทองนาค, การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 28.

⁴³ สุเมธ แสงนันทนวล, ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26.

ประเทศที่สนใจปัญหาที่เกิดขึ้นข้ามอาณาเขตประเทศของตน⁴⁴

ทศพร ศิริสัมพันธ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมภิบาล โดยมองเปรียบเทียบกับจริยธรรม ว่า จริยธรรม (Ethics) เป็นเรื่องของ แนวปฏิบัติตนให้บรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่า มุ่งเน้นการควบคุม พฤติกรรมของคน และกลุ่มคนให้เป็นไปในหนทางที่เหมาะสมต้งาม โดยคาดหวังว่ามนุษย์มีเหตุมีผล สามารถแยกแยะชั่วดีได้ ซึ่งต่างจากธรรมภิบาลอันเป็นเรื่องของการจัดระเบียบโครงสร้าง ความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจ หน้าที่ระหว่างฝ่ายตัวการ (Principal) และฝ่ายตัวแทน (Agency) และการวางระบบกระบวนการบริหารงาน เพื่อป้องกันการฉ้อโกงการเอาเปรียบ หรือพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของมนุษย์ รวมถึงการวางมาตรฐานในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและคุณค่าที่กำหนดไว้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือบุคคลที่ตนมีภาระรับผิดชอบอยู่⁴⁵

จากความหมายของการบริหารตามหลักธรรมภิบาลดังกล่าว พอสรุปความหมายของการบริหารตามหลักธรรมภิบาลได้ว่า หมายถึง วิธีการดำเนินการที่ดีในการจัดการองค์การอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับประชาชน และการมุ่งจัดสรรทรัพยากรขององค์การอย่างคุ้มค่าเป็นระบบตามกฎหมาย มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์การ วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักคุณธรรมและจริยธรรม

ความเป็นมาของธรรมภิบาล

หลักธรรมภิบาลหรือที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance นั้นเป็นคำที่เริ่มเกิดขึ้นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1980 หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ประเทศที่ได้ผลกระทบจากภัยสงครามได้ทำการฟื้นฟูประเทศให้กลับคืนมาเหมือนเดิม แต่หลายประเทศไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเนื่องจากเป็นประเทศที่ยากจน⁴⁶ ซึ่งจุดเริ่มต้นแนวคิดธรรมภิบาลมาจากธนาคารโลก (World Bank) เนื่องจากธนาคารโลกได้มีการประเมินผลความช่วยเหลือให้แก่ประเทศในทวีป

⁴⁴ อัมพร อารงลักษณ์, การบริหารปกครองสาธารณะ : การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ 21 (ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), 25.

⁴⁵ ทศพร ศิริสัมพันธ์, การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส, 2552), 16.

⁴⁶ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมภิบาล (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 5.

แอฟริกาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง และยังไม่รวมถึงความช่วยเหลือองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น สหประชาชาติ และประเทศต่างๆ แต่ผลปรากฏว่าประชาชนที่ได้รับการช่วยเหลือนั้นก็ยังประสบปัญหาความอดอยากและล้มตายเป็นจำนวนมาก อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ถดถอยลง อัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกับความยากจนที่แพร่ขยายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น จึงทำให้ธนาคารโลก (World Bank) เกิดคำถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับความช่วยเหลือที่ธนาคารให้กับประเทศเหล่านั้น ธนาคารโลกจึงได้ส่งคณะทำงานไปประเมินผลความช่วยเหลือ ซึ่งคณะทำงานดังกล่าวได้ใช้เวลาเก็บข้อมูลอยู่หลายปี และปลายทศวรรษที่ 1980 ก็ได้ทำรายงานที่ชื่อว่า จากวิกฤตสู่การเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในเมืองซาราประเทศแอฟริกาใต้ (Sub – Sahara Africa from Crisis to Sustainable Growth) จากรายงานเรื่องนี้ได้วิเคราะห์ให้เห็นว่า รากเหง้าของผลงานที่ย่ำแย่ทางเศรษฐกิจที่ผ่านมานั้นเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของรัฐบาล โดยการริเริ่มของภาคธุรกิจเอกชนและกลไกการตลาดนั้นต้องทำงานควบคู่กันภายใต้ธรรมาภิบาล ซึ่งหมายถึงการบริหารภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบยุติธรรมที่น่าเชื่อถือและมีความสำนึกในการรับผิดชอบ⁴⁷ จากรายงานของธนาคารโลกนี้ได้เรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็น วิกฤตของธรรมาภิบาลและเรียกร้องให้มีการปกครองที่น้อยลง โดยได้สนับสนุนให้มีการปกครองจากล่างสู่บนมากขึ้นกว่าจากบนสู่ล่าง รวมทั้งได้เสนอให้มีระบบบริหารภาครัฐที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีความพร้อมรับผิดชอบต่อสาธารณะมากขึ้น⁴⁸ ด้วยเหตุนี้จึงได้จุดประกายให้เกิดเงื่อนไขความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจให้กับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายไม่เพียงแต่ประเทศในทวีปแอฟริกา โดยองค์การการเงินระหว่างประเทศต้องมีการปฏิรูประบบกฎหมายและระบบบริหารภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วม และยึดหลักนิติธรรม

หลังจากที่รายงานของธนาคารโลก ได้รับการเผยแพร่ออกมานั้น ส่งผลให้เกิดกระแสธรรมาภิบาลขึ้น ธนาคารโลกได้มีการปรับนโยบายด้านการให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ดังปรากฏใน หลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลในด้านการช่วยเหลือ (Good Governance and Aid Effectiveness : The World Bank and Conditionality) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ธนาคารโลก ได้ปรับนโยบายการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจที่แต่เดิมธนาคารพยายามหลีกเลี่ยงไม่ยุ่งเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของประเทศผู้รับความช่วยเหลือโดยยึดถือนโยบายความ

⁴⁷ D.C The World Bank Washington, **Sub – Sahara Africa from Crisis to Sustainable Growth** (United States of America: Washington, D.C., 1989), xii.

⁴⁸ ปธาน สุวรรณมงคล, **จากการปกครองท้องถิ่นสู่ธรรมาภิบาลท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), 126.

เป็นกลางทางการเมือง แต่จากสภาพข้อเท็จจริงปรากฏให้เห็นว่าประเด็นทางการเมืองเป็นประเด็นที่มีผลต่อเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยธนาคารต้องคำนึงถึงการเสนอให้มีการปฏิรูปบทบาทของรัฐในด้านความยุติธรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านนิติบัญญัติและการกระจายอำนาจ⁴⁹ ทำให้หลักบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลได้แพร่หลายสู่การปฏิรูปการบริหารของรัฐบาลในประเทศที่ขาดแคลนและต้องขอรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังได้แพร่กระจายเข้าไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว และแพร่กระจายไปยังภาคธุรกิจเอกชนจนมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บรรษัทภิบาล (corporate governance) ซึ่งเป้าหมายดั้งเดิมของภาคธุรกิจมุ่งเน้นแค่เพียงกำไร (profits) เท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปกำไรไม่ใช่เป้าหมายเดียวเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคม ประชาชน ลูกค้า ฯลฯ ดังที่ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้กล่าวถึง บรรษัทภิบาล ไว้ในหนังสือที่ชื่อว่า หลักการขององค์การในการกำกับดูแลกิจการเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Principles of Corporate Governance Organization for Economic Co-operation and Development) โดยได้กล่าวว่า ในการกำกับดูแลกิจการนั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ เช่น คณะผู้บริหาร คณะกรรมการ ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพราะการกำกับดูแลกิจการเป็นโครงสร้างที่ช่วยให้บริษัทนั้นสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานได้ รวมถึงวิธีการขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้อัตุประสงค์นั้นประสบความสำเร็จได้ง่ายมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถติดตามงานเพื่อวัดผลประเมินผลกิจการว่าดำเนินการไปถึงขั้นตอนใด ทั้งนี้การกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้น ควรมีสิ่งที่เหมาะสมในการจูงใจให้ทุกฝ่ายพยายามดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพด้วย⁵⁰ จะเห็นว่าคำว่า ธรรมาภิบาล และบรรษัทภิบาลมีลักษณะการบริหารงานที่คล้ายกันคือ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะ แต่ต่างกันในแง่ของเป้าหมาย ธรรมาภิบาลเป้าหมายเน้นไปที่ประโยชน์สุขของประชาชน แต่บรรษัทภิบาลเน้นไปที่ผลกำไรหรือประโยชน์ขององค์การและหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทยนั้นได้เริ่มเผยแพร่เข้ามาในช่วง พ.ศ. 2539 – 2540 โดยองค์การพัฒนาในประเทศไทย รวมถึงนักวิชาการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้หยิบยกปัญหาที่เป็น

⁴⁹ Santiso Carlos, "Good Governance and Aid Effectiveness : The World Bank and Conditionality," *The Georgetown Public Policy Review* 7,1 (July 2001): 18.

⁵⁰ OECD, *Oecd Principles of Corporate Governance Organization for Economic Co-Operation and Development* (Paris: OECD Publications Service, 2004), 12.

ผลกระทบจากการมีระบบบริหารจัดการที่ไม่ดี และแนวทางการสร้างระบบที่ดีขึ้นมาเป็นประเด็นในการสร้างความเข้าใจและระดมความเห็นจากประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไทย เป็นผลให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมเกิดการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวาง⁵¹ เพราะในปี พ.ศ. 2540 ภาคราชการเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ซึ่งภาควิชาการและผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่า สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความหย่อนประสิทธิภาพของการบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการ การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการทุจริตมิชอบในวงราชการ อันเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีได้มอบให้สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าวมาจัดทำบันทึกเรื่องการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอแนะให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2542 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 ได้ประกาศ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และเริ่มมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ 11 สิงหาคม 2542 ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกในการวางฐานการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล⁵²

ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล
2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

⁵¹ เสน่ห์ จู้โต, **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557), 12.

⁵² สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, "หลักธรรมาภิบาล," **สารธรรม อภิบาล** 1, 1 (มีนาคม 2556): 1.

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน⁵³

หลังจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ในปีพุทธศักราช 2545 ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) ก็ได้เริ่มกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาล ดังปรากฏในมาตราที่ 3/1 วรรคแรก ที่กล่าวว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ⁵⁴ ด้วยระเบียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส สำนึกรับผิดชอบ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในปีพุทธศักราช 2546 จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว มีบทบัญญัติรวม 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้ต่อไป

⁵³ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542”, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542), 15.

⁵⁴ “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545”, *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 119, ตอนที่ 99 ก, (วันที่ 2 ตุลาคม 2545), 2.

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ หมายถึง การให้ส่วนราชการปฏิบัติอย่างมีแผนปฏิบัติราชการไว้ล่วงหน้า มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ และในกรณีที่มีการปฏิบัติตามแผนมีผลกระทบต่อประชาชน ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น
3. มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ หมายถึง ส่วนราชการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการ และงบประมาณที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการและต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบทั่วกันด้วย
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น หมายถึง ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ หมายถึง ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็น หรือสมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายของคณะรัฐมนตรี กำลังเงิน งบประมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองตามความต้องการ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานแต่ละงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบเป็นการทั่วไป
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง ให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ⁵⁵

⁵⁵ ปธาน สุวรรณมงคล, **จากการปกครองท้องถิ่นสู่ธรรมาภิบาลท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), 141-143.

หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สุขของประเทศ ซึ่งส่วนราชการจะต้องดำเนินการโดยการถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ และต้องมีแนวทางในการบริหารราชการ ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้น และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

2. การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

3. ก่อนเริ่มดำเนินการในภารกิจใด กรณีที่ภารกิจส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกดำเนินการตรวจสอบแต่ละขั้นตอน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. ข้าราชการต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

5. กรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว

หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ หมายถึง การบริหารงานที่ส่วนราชการได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า มีรายละเอียดขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัด รวมทั้งต้องมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น แต่ถ้ากรณีที่เกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่ต้องดำเนินการแก้ไขผลกระทบเหล่านั้น

หมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ โดยให้ส่วนราชการกำหนดแผนงานด้านต่างๆ และต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบโดยทั่วกัน มีการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบตามระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนดอย่างคุ้มค่า คือ ให้คำนึงถึงประเภทและสภาพของแต่ละภารกิจอย่างคุ้มค่า ในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์และผลเสียหายทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคาและประโยชน์ระยะยาวเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

หมวดที่ 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน หมายถึง การกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่งการต่างๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง

เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ประชาชนเกิดความสะดวกและรวดเร็ว

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการจัดตั้งศูนย์บริหารร่วม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สามารถติดต่อ สอบถาม ขอทราบข้อมูล หรือขออนุมัติในเรื่องต่างๆ ณ ศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว

หมวด 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ หมายถึง ส่วนราชการทบทวนภารกิจของตน ว่ามีความเหมาะสมในการดำเนินการต่อหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนงานและความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน นอกจากนี้หากกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการใด ไม่สอดคล้องหรือเหมาะสม ให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกโดยเร็วต่อไป

หมวด 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน หมายถึง ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติแต่ละภารกิจแล้วประกาศให้ประชาชนทราบ นอกจากนี้จัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนร้องเรียน หรือเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติราชการ อุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาอื่นใด เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความรวดเร็ว นอกจากนี้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายแต่ละปี รายการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่จะดำเนินการในปีงบประมาณนั้น

หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ หมายถึง ส่วนราชการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับเพื่อประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีของข้าราชการ รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ให้ส่วนราชการประเมินโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการในตำแหน่งที่ปฏิบัติ หากส่วนราชการใดดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย สามารถเพิ่มผลงานและผลสัมฤทธิ์โดยไม่เพิ่มค่าใช้จ่ายและคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐบาลคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินรางวัลเพิ่มประสิทธิภาพแก่ส่วนราชการนั้น

หมวด 9 บทเบ็ดเตล็ดเป็นเรื่องทั่วไป เช่น ให้อำนาจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติ นอกเหนือพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้⁵⁶

หลังจากนั้นรัฐบาลของไทยก็ยังคงให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์กรต่างๆ ในภาครัฐ โดยในปี พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ศึกษาและจัดทำเกณฑ์สำหรับใช้ในการสำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด ซึ่งมีองค์ประกอบรวม 10 ประเด็น ได้แก่ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) การตอบสนอง (Responsiveness) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วม (Participation) การกระจายอำนาจ (Decentralization) นิติธรรม (Rule of Law) ความเสมอภาค (Equity) และมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)⁵⁷ โดยในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ทบทวนและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ เพื่อให้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีความง่ายต่อความเข้าใจ สะดวกต่อการจดจำ และการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย ซึ่งได้นำเอาประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องรวมไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องของทัศนคติและพฤติกรรมของตัวบุคคลทั้งในระดับผู้นำและผู้ปฏิบัติงาน โดยเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมประเด็นในเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท อันประกอบไปด้วยค่านิยม 9 ประการ ได้แก่

1. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
2. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
3. การยึดถือประโยชน์ของประชาชนเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
4. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

⁵⁶ “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 120, ตอนที่ 100 ก (วันที่ 9 ตุลาคม 2546): 2.

⁵⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* (กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร, 2552), 16-17.

6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
8. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์การ

จากมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 ได้มีมติเห็นชอบกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เสนอ⁵⁸

จะเห็นได้ว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรก และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้วางแนวทางธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลขึ้น พร้อมทั้งมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ซึ่งประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ และท้ายที่สุดประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

หากเมื่อพิจารณาในภาคธุรกิจของไทย ในช่วงเวลาที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 นั้นทางด้านภาคธุรกิจได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยเช่นเดียวกัน โดยเริ่มจากในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารจัดการที่ดีในสวนที่ 7 การพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งส่วนนี้ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ สร้างความเข้มแข็งแก่ประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐและประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ ดังวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างการใช้หลักนิติธรรมในการบริหารรัฐกิจ การจัดการ การพัฒนา และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของทุกภาคส่วนของสังคมให้มากยิ่งขึ้น
2. เพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการการพัฒนาประเทศ
3. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลและประสิทธิภาพของภาครัฐในการบริหารรัฐกิจและการจัดการการพัฒนาประเทศ

⁵⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 17.

4. เพื่อสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในงานบริหารรัฐกิจและการจัดการพัฒนาประเทศทั้งใน
ด้านนโยบายและการปฏิบัติ⁵⁹

หลังจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบบริหารจัดการ
ที่ดีให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทย เพราะวัตถุประสงค์หนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับนี้
ขึ้นเพื่อการบริหารจัดการที่ดี โดยการสร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่
เหมาะสม ท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้นและมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้
โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ใช้ชื่อว่า การสร้าง
ระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นทุกภาคส่วนของสังคมไทย เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหาร
จัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความ
รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทยพร้อม
รับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการ
ผลักดันให้ทุกยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยปรับโครงสร้าง
ลดขนาด และปรับบทบาทให้สอดคล้องกับระบบราชการแนวใหม่ มีระบบข้อมูลที่นำเชื่อถือ มี
เอกภาพ และเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน มีระบบการทำงานที่ลดความซ้ำซ้อน ระบบงบประมาณ
เป็นแบบมุ่งผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนชาติ รวมทั้งปรับปรุงระบบ
กฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมการใช้
กฎหมายคุ้มครองสิทธิประชาชน และสนับสนุนให้สื่อและประชาชนมีบทบาทตรวจสอบกระบวนการ
ยุติธรรม

2. การกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใส
โดยเตรียมความพร้อมและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ควบคู่กับการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)," 30 ธันวาคม 2539 .

3. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยสร้างจิตสำนึกประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

4. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม โดยสนับสนุนองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และสนับสนุนบทบาทสื่อในการตรวจสอบนักการเมืองและข้าราชการ เพื่อระบบการเมืองที่โปร่งใส สร้างจิตสำนึกของข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

5. การเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชน ให้มีความโปร่งใส มีระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ รักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ รวมทั้งสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

6. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องและมีคุณภาพให้เป็นภูมิคุ้มกัน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองดูแลซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการดำเนินชีวิต โดยยึดทางสายกลาง ความพอเพียง มีคุณธรรม มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นรากฐานที่ดีของสังคม⁶⁰

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยังคงให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยได้ขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาคธุรกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกตรวจสอบทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมความพอดี เพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบธรรมาภิบาลที่ดีในสังคมไทย โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

1. การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยการรณรงค์สร้างกระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มทุกภาคส่วนในสังคมอย่างต่อเนื่องจริงจัง รวมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคมทุกระดับให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมไทย เสริมสร้าง

⁶⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)," 1 ตุลาคม 2544 .

การพัฒนาการเมืองให้โปร่งใส สุจริต เพื่อสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและวัฒนธรรมธรรมาภิบาล

2. เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้มแข็ง และมีบทบาทมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น เสริมสร้างความเข้มแข็ง และประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบภาคประชาชน สนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมสันติวิธีและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี และเร่งรัดการก่อตั้งองค์การภาคสังคมตามรัฐธรรมนูญ

3. สร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาลเน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา โดยพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ทันสมัยโปร่งใส และมีขีดสมรรถนะสูงขึ้น พัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ พัฒนาระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบได้

4. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาคท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยปรับโครงสร้างกลไกและหลักเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรภาครัฐให้กระจายอำนาจ การตัดสินใจสู่ภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชนเพิ่มขึ้น กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับผิดชอบจัดบริการ สาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสร้างความเจริญในเศรษฐกิจสังคมแก่ท้องถิ่นชุมชน

5. ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และเป็นบรรษัทภิบาลมากขึ้น โดยมีมาตรการส่งเสริมกรรมการและผู้บริหารรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และผู้บริโภคมมากขึ้น กำหนดมาตรการส่งเสริมให้ผู้ลงทุนรายย่อยมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารธุรกิจ จัดให้มีมาตรการจูงใจแก่ธุรกิจเอกชนในตลาดหลักทรัพย์และภาคธุรกิจทั่วไปที่ได้รับการรับรองความเป็นบรรษัทภิบาล ให้องค์การกำกับดูแลธุรกิจเอกชนมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร รมณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้ธุรกิจเอกชน ผู้บริหาร/กรรมการ ผู้ถือหุ้นตลอดจนประชาชนทั่วไปรู้ถึงประโยชน์ในการกำกับดูแลธุรกิจที่ดี ส่งเสริมสถาบันวิชาชีพสมาคมวิชาชีพกลุ่ม ชมรมให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาล

6. การปฏิรูปกฎหมายระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา โดยได้มีการศึกษา ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปรับปรุงกระบวนการตรากฎหมาย สร้าง

ความเข้มแข็งของกลไกการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดให้มีกฎระเบียบให้โครงการและมาตรการของรัฐ

7. การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน โดยพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมในการป้องกัน ประเทศและตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว ระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรของกองทัพร่วมสนับสนุนการพัฒนาแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศ ร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงภายใต้ กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ⁶¹

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะเห็นได้ว่าเป็นแผนที่มุ่งสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เมื่อเริ่มเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ยังคงให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการแปลงธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจเอกชน โดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีหลักฐานตรวจสอบได้ เป็นฐานการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและสมดุล มุ่งสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทิศทางการพัฒนาประเทศ จะต้องมีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้กล่าวถึง การสานสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบ ตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม โดยสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจและเกื้อกูลกันในสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาล นำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีระบบถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบที่เข้มงวดและรอบด้าน พัฒนาข้าราชการให้มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบ ปฏิรูปการเมืองไทย

⁶¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)," 19 ตุลาคม 2549 .

ทั้งระบบให้เป็นประชาธิปไตยของมวลชน สร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรมและเพิ่มช่องทางในการรับข้อร้องเรียนและให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสนับสนุนการใช้สื่อเพื่อสังคมทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น และสังคมออนไลน์ให้เป็นพลังหนุนเสริมการพัฒนา

3. ประเด็นพัฒนาที่สำคัญได้กล่าวถึงการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม พัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่กับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

4. การสร้างภูมิคุ้มกันได้กล่าวถึง กลไกการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล จะเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาภาคเกษตรให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่ม การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม มีการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในสังคมและความเข้มแข็งในชุมชนชนบท รวมทั้งเพื่อให้เกิดกลไกในการสร้างความมั่นคงในการบริหารจัดการอาหารและพลังงานชีวภาพของประเทศ⁶²

เมื่อเริ่มเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) ก็ได้ให้ความสำคัญกับระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจและแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานบทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า สามารถให้บริการประชาชนในรูปแบบทางเลือกที่หลากหลายและมีคุณภาพ ข้าราชการมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ องค์การมีสมรรถนะสูงและมีความทันสมัย ราชการบริหารส่วนกลางมีขนาดเล็ก และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมี ขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่รับผิดชอบ

2. ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ และสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเวลา เกิดความเสมอภาค ลด

⁶² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)," 26 ตุลาคม 2554 .

ความเหลื่อมล้ำ มีกลไกและช่องทางให้ประชาชนและภาคเอกชนเข้าถึงข้อมูล สามารถตรวจสอบกระบวนการ ดำเนินงาน งบประมาณ และการคลังของภาครัฐได้อย่างโปร่งใสยิ่งขึ้น

3. เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวกตรงตามความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ

4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาลดการพึ่งพิงงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีความคล่องตัวพึ่งตนเองทางการคลังได้ในระยะยาว และสามารถจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนอย่างมีมาตรฐานและประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่น ในความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็ง เป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทย ให้ครอบคลุม ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน พร้อมทั้งเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต

6. ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความมั่นใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามกติกา เอื้อต่อภารกิจภาครัฐ การลงทุนและดำเนินธุรกิจภาคเอกชน ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวินิจฉัยคดีมีความถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม ตามหลักนิติธรรมและลดปริมาณผู้กระทำผิดในคุก⁶³

จากความเป็นมาของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลนั้นเริ่มเข้ามาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเริ่มมาจากธนาคารโลกได้ตระหนักถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แย่ของประชาชนในทวีปแอฟริกาว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใด ทำให้พบคำตอบว่าเป็นเพราะความล้มเหลวของรัฐบาลในการบริหารประเทศจึงเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการปฏิรูประบบกฎหมายและระบบบริหารของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมและยึดหลักนิติธรรมในการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดกระแสธรรมาภิบาลขึ้นในสังคมโลก ประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลนั้นเช่นเดียวกันโดยในปี พ.ศ. 2539 – 2540 ประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤติทาง

⁶³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)," 29 ธันวาคม 2559 .

เศรษฐกิจอย่างรุนแรง สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความหย่อนประสิทธิภาพของการบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการ การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการทุจริตมิชอบในวงราชการ ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลในการช่วยปรับปรุงระบบราชการ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นการแก้ปัญหาของประเทศด้วย โดยปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และทำให้คณะรัฐมนตรีออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ต่อมาพัฒนาเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้การบริหารงานของหน่วยงานของรัฐบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ เกิดความก้าวหน้า มั่นคง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 มีมติเห็นชอบกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เสนอ ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติและใช้เป็นส่วนสำคัญของนโยบายในการปรับโครงสร้างและกระบวนการทำงานขององค์กร

ความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการในทุกองค์การ เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายของหลายประเทศ จึงมีนักวิชาการนำหลักธรรมาภิบาลไปขยายผลปรับโครงสร้างและกระบวนการทั้งในองค์การของรัฐและธุรกิจ⁶⁴ ธรรมาภิบาล ถือได้ว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ตามวิถีทางธรรมาธิปไตย เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษาบ้านเมืองและสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบองค์การและกลไกต่างๆ ในส่วนราชการ องค์การของรัฐ รัฐบาล การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ตลอดจนองค์การอิสระ องค์การเอกชน กลุ่มชมรมและสมาคมต่างๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) ดังนั้น ธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีเพราะมีการปรับวิธีคิด วิธีการบริหารราชการของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำพาแผ่นดินนี้ไปสู่

⁶⁴ เสน่ห์ จัญโต, มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), 3.

ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล⁶⁵ นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลมีบทบาทในการสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นไปอย่างแข็งแกร่ง เนื่องจากระบบโครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศจะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารการพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย เพื่อนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนา⁶⁶

สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์และเกิดความยั่งยืน เพราะเป็นสิ่งที่เป็ผลจากการเป็นประชาธิปไตย คือ การจัดสรรอำนาจที่เป็นธรรม ทำให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่มีการทุจริต มีความซื่อสัตย์สุจริต เกิดกระบวนการประชาสังคมที่ทำให้ประชาชนรวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะผลที่เกิดขึ้นคือสังคมมีคุณภาพ⁶⁷

วิรัตน์ รัตนมณี ได้กล่าวถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาลที่สำคัญต่อการบริหารจัดการ ดังนี้

1. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อประโยชน์ให้กับคนทุกระดับ ทั้งคนรวยคนจน ในเรื่องการเมืองมีรายได้ มีงานทำ การพัฒนาที่เท่าเทียมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ
3. ธรรมาภิบาลช่วยลด บรรเทา หรือแก้ปัญหา ถึงแม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงก็ยังไม่ต้องช่วยลดหรือบรรเทาความรุนแรงลงไป และปัญหาที่ไม่รุนแรงก็อาจจะไม่เกิดขึ้นอีก

⁶⁵ เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคนอื่นๆ, การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 29.

⁶⁶ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล," วารสารเศรษฐกิจและสังคม 53, 3 (กรกฎาคม 2559): 49.

⁶⁷ สถาบันพระปกเกล้า, ตูลอำนาจในการเมืองการปกครอง (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 246.

4. ธรรมนูญจะช่วยทำให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม และทางเศรษฐกิจ มีสมรรถนะ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเอื้ออาทรต่อกัน มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วยฐานอันมั่นคง
5. ธรรมนูญจะช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต
6. ธรรมนูญ เป็นแนวคิดที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยประชาชนและองค์การที่เกี่ยวข้อง
7. ธรรมนูญจะช่วยทำให้ระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ
8. ธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากสร้างธรรมนูญให้เกิดขึ้นได้ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น
9. ธรรมนูญ มีหลักการคล้ายกับหลักการบริหารหลายรูปแบบที่ถูกนำมาใช้ในหน่วยงานหรือองค์การทั่วไป ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาด้วย เช่น ระบบมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย (Thailand International Public Sector Standard Management System and Outcomes : Thailand International P.S.O.) ระบบการควบคุมคุณภาพ (Q.C.) ระบบมาตรฐานสากล ISO การบริหารคุณภาพทั้งระบบ (TQM) หรือแม้แต่การบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งล้วนแต่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอันเป็นหลักการที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของธรรมนูญ
10. ธรรมนูญเป็นหลักการที่ทั้งองค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งธนาคารพัฒนาเอเชีย มีข้อสรุปร่วมกันว่าหลักธรรมนูญเป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศยากจน
11. ธรรมนูญเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ⁶⁸

⁶⁸ วิรัตน์ รัตนมณี, "การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมนูญของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 23-25.

เอกชัย กี่สุขพันธ์ ปณรส และคนอื่นๆ ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการขั้นพื้นฐานและยุทธศาสตร์ที่สังคมโลกต้องการให้เกิดขึ้นและนำมาใช้ เพื่อ ลด บรรเทา และแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ช่วยสร้างคุณค่าและจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรม และจริยธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้มีความเป็นธรรมในสังคม มีความโปร่งใสได้รับการยอมรับและเชื่อถือ มีประสิทธิภาพและคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภูมิคุ้มกันที่ทำให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยและยั่งยืน ทุกภาคของสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี หลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย ปัจจุบันได้กลายเป็นมาตรฐานสากล ที่องค์กรและหน่วยงานทั่วไปต้องการให้เกิดขึ้น⁶⁹

สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า มีความสำคัญในเรื่องของโครงสร้างและกระบวนการ และความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี⁷⁰

ปธาน สุวรรณมงคล ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติของภาครัฐ มิติของประชาชน และมิติของภาคธุรกิจเอกชน ดังนี้

1. มิติของภาครัฐ

1.1 ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในภาครัฐมีเป้าหมายอยู่ที่การยึดประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ ให้มีความสำคัญกับประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐอย่างจริงจังมากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ มีความคุ้มค่ามากขึ้นซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

1.2 ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานมากกว่าการทำเสร็จเหมือนเช่นที่ผ่านมาในอดีตการให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานทำให้มีความคุ้มค่ามากขึ้นโดยมีการประเมินผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น มีตัวชี้วัด (key performance indicator, KPI) ที่ถูกกำหนดไว้ก่อนการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจของประชาชนนับเป็นตัวประเมินผลที่สำคัญ

1.3 ช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้มากขึ้นโดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบของภาครัฐให้รัดกุมและเปิดเผยต่อสาธารณะให้รับรู้กันทั่วไป เช่น การ

⁶⁹ เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคนอื่นๆ, **การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 31.

⁷⁰ สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคนอื่นๆ, **ท้องถิ่นโปร่งใส** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), 31.

มีกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ การมีกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามฮั้วประมูลงานของภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงมีองค์การอิสระในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

1.4 ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีความตระหนักถึงความสำนึกรับผิดชอบ (accountability) ต่อประชาชนและองค์กรมากขึ้น ซึ่งความสำนึกรับผิดชอบมีส่วนทำให้การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐมีการระมัดระวังการกระทำที่มีผลต่อสาธารณะหรือประชาชนมากขึ้น และหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็ต้องพร้อมที่จะรับผลของการกระทำนั้นโดยไม่หลบเลี่ยง หรือโยนความผิดให้บุคคลอื่นหรือหนึ่งเฉย

1.5 ช่วยทำให้ระบบราชการเป็นระบบเปิดและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ระบบบริหารภาครัฐในอดีตมักเป็นระบบที่ปิด โดยประชาชนไม่รู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารงานของภาครัฐมากนักและข้อมูลส่วนใหญ่ถูกพิจารณาว่า ไม่เปิดเผยหรือเป็นความลับ แต่เมื่อมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ ทำให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ และให้สิทธิแก่ประชาชนในการยื่นขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยภาครัฐได้ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อสาธารณะผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารหรือเว็บไซต์ของหน่วยงาน เป็นต้น และประชาชนยังมีช่องทางในการร้องเรียนการเสนอความคิดเห็นผ่านทางช่องทางต่างๆ ของรัฐอีกด้วย

1.6 ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐยึดกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าการใช้ดุลพินิจหรือตามอำเภอใจ โดยมีการวางมาตรฐานการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจหรือแต่ละงานไว้ชัดเจนทำให้การใช้กฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอาจลดลงไป

1.7 ทำให้ระบบบริหารภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้นส่งผลให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้นโดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

1.8 ทำให้บุคลากรภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้ให้บริการประชาชนมิใช่เจ้านายของประชาชนหรือผู้มีสถานภาพที่เหนือกว่าประชาชน

2. มิติของประชาชน

2.1 ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้นเนื่องจากระบบราชการได้เปิดกว้างมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

2.2 ทำให้ประชาชนมีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองมากขึ้นหลังจากได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐและแหล่งอื่น ๆ มากขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ทำให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็วมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการปรับรื้อกฎหมาย กฎระเบียบต่าง (deregulation) ทำให้มีการลดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการลงไปมาก และภาครัฐได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ตลอดเวลา

2.4 ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของระบบบริหารภาครัฐโดยเฉพาะประเด็นการคอร์รัปชัน การใช้อำนาจไม่เป็นธรรม เนื่องจากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักมากขึ้น รวมถึงมีการใช้สิทธิพลเมืองในการเรียกร้อง ร้องเรียน และฟ้องร้องต่อศาลในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ

3. มิติของภาคธุรกิจเอกชน

3.1 ทำให้การบริหารกิจการธุรกิจได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นส่งผลให้การแข่งขันเชิงธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี

3.2 ทำให้ต้นทุนทางธุรกิจเป็นไปตามต้นทุนที่แท้จริง เนื่องจากภาครัฐมีความโปร่งใสในการดำเนินงานมากขึ้น มีการเรียกรับผลประโยชน์น้อยลง

3.3 ทำให้ประเทศชาติสามารถแข่งขันทางธุรกิจในเวทีการค้าโลกได้อย่างไม่เสียเปรียบโดยมีการบริหารภาครัฐเป็นตัวสนับสนุน เอื้ออำนวยเคียงคู่กับภาคธุรกิจเอกชน⁷¹

วีระยุทธ พรพจน์ธนาส ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาว่า นอกจากการมีธรรมาภิบาลสถานศึกษาจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดีจนนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้นั้น ธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหภายในองค์กร ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วม ผู้บริหารขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใสในการบริหาร บริหารโดยไม่ยึดความเสมอภาคเป็นธรรม บริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไม่คุ้มค่า บุคลากรมีความรู้สึกเหลื่อมล้ำของสถานภาพ หรือมีความไม่มั่นคงในงาน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักการของธรรมาภิบาลนั้นครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว เพราะโดยแก่นแท้ของธรรมาภิบาลโดยเฉพาะธรรมาภิบาลประชาธิปไตยนั้น เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค

⁷¹ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 28 - 31.

ประชาสังคมปฏิสัมพันธ์กัน และเกิดการถ่วงดุลพลังต่างๆ ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นว่า การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาอื่นๆ ในองค์กรได้ โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งถือว่ามีค่าจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน รู้สึกรักและมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ผู้บริหารบริหารงานด้วยความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อการบริหาร⁷²

จากความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลข้างต้นจะเห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นแนวปฏิบัติในการจัดระเบียบสังคมที่มีความสำคัญครอบคลุมทุกภาคส่วน เป็นกฎเกณฑ์การปกครองที่มีความเป็นธรรมทำให้ไม่เกิดการฉ้อโกง ไม่มีการทุจริต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เกิดความสันติสุขในสังคม เพราะบุคคลในภาครัฐตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนและองค์กรมากขึ้น นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลยังช่วยกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยเกิดความสมบูรณ์ ระบบการบริหารงานของรัฐมีความยุติธรรม น่าเชื่อถือ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้น และทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างสังคมให้เข้มแข็งในทุกด้าน เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศ ลดปัญหาความรุนแรงในสังคมช่วยให้ประเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นวิธีการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทั้งยังช่วยสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกทางปัญญา ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

องค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

สถาบันแห่งธนาคารโลก (World Bank Institute) ได้วางองค์ประกอบเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบเพื่อวัดระดับคุณภาพของการบริหารกิจการบ้านเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งครอบคลุมประเด็น 6 มิติ ดังนี้

1. การมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและภาระรับผิดชอบ (Voice and Accountability) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเอง รวมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ตลอดจนเสรีภาพในการชุมนุมและสมาคม

⁷² วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส, “องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน,” วารสารนักบริหาร 34, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557) : 86.

2. ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) ซึ่งเป็นเรื่องของโอกาสความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะไร้เสถียรภาพหรือถูกโค่นล้มโดยอาศัยวิธีการต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย

3. ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพให้บริหารและความสามารถของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนระดับความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง รวมถึงคุณภาพของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐบาลที่มีต่อนโยบายดังกล่าว

4. คุณภาพของมาตรการควบคุม (Regulatory Quality) ซึ่งเป็นเรื่องขีดความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการควบคุม รวมถึงการบังคับใช้นโยบายและมาตรการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนาได้

5. นิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับของการที่บุคคลฝ่ายต่างๆ มีความมั่นใจและยอมรับ ปฏิบัติตามกฎหมายในการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยเฉพาะคุณภาพของการบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาและการอำนวยความสะดวกนิติธรรม รวมถึงโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดอาชญากรรมและความรุนแรง

6. การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพฤติมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือขนาดใหญ่ รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยชนชั้นนำทางการเมืองและนักธุรกิจเอกชนที่มุ่งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์⁷³

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติก็ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล อาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือผ่านสถาบันตัวแทน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย เป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพของการรวมกลุ่ม

2. นิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง หลักธรรมาภิบาลที่ตึ้นนั้นต้องถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามกรอบที่บังคับใช้อย่างยุติธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ และในการบังคับใช้กฎหมายก็ต้องมีความเป็นกลาง

⁷³ World Bank Institute, "Governance Matters 2009 : World Governance Indicators 1996 - 2008," Research at The world bank (2009).

3. ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การตัดสินใจหรือการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องทำให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างอิสระ
4. การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามที่จะให้บริหารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดภายในเวลาที่เหมาะสม
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การไกล่เกลี่ยความสนใจที่แตกต่างกันในสังคม เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่ดีที่สุดร่วมกัน
6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness) หมายถึง ประชาชนทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีความมั่นใจว่าไม่ถูกกีดกันจากสิ่งต่างๆ
7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) หมายถึง กระบวนการในการสร้างผลลัพธ์ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ยั่งยืน และป้องกันสิ่งแวดล้อม
8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) เป็นสิ่งสำคัญของการปกครองไม่ได้หมายถึงหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ หรือการกระทำของหน่วยงาน ซึ่งความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหากขาดการดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและความโปร่งใส⁷⁴

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจในการมีกรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิผล
2. สิทธิของผู้ถือหุ้นและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้เป็นเจ้าของ
3. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
4. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำกับดูแลกิจการ
5. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
6. ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท⁷⁵

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

⁷⁴ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

⁷⁵ Organization for Economic Co-operation and Development(OECD), **Practical Guide to Corporate Governance** (Washington, DC: Pennsylvania Ave, 2009), 63.

1. ความสำนึกรับผิดชอบ (accountability) หมายถึง ความสำนึกรับผิดชอบเป็นสิ่งเชิงบังคับที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตอบคำถามในการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐและตอบสนองต่อองค์การที่ให้อำนาจหน้าที่แก่ตนเอง ความสำนึกรับผิดชอบยังอาจหมายถึงหลักเกณฑ์ที่จัดทำไว้เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนถึงกลไกในการกำกับเพื่อให้แน่ใจว่า มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมมาจากการยอมรับว่า ประชาชนเป็นหัวใจของการพัฒนาโดยที่ประชาชนไม่เพียงเป็นผู้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนของการพัฒนาอีกด้วย โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มสมาคม กลุ่มหอการค้า กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น และร่วมในฐานะปัจเจกบุคคลก็ได้ เช่น การลงคะแนนเสียง การแสดงความคิดเห็นผ่านสถานีวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และในฐานะที่เป็นตัวแทนของการพัฒนา ประชาชนต้องมีช่องทางเข้าถึงสถาบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอีกด้วย เช่น สถาบันตัวแทนต่างๆ

3. การคาดการณ์ได้ (predictability) หมายถึง การมีอยู่ของกฎหมาย กฎ ระเบียบและนโยบายที่กำกับดูแลสังคมอยู่ และการปฏิบัติที่ยุติธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งทำให้สามารถคาดการณ์ได้ถึงผลการกระทำที่จะเกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

4. ความโปร่งใส (transparency) หมายถึง การมีอยู่ของข้อมูลข่าวสารสำหรับสาธารณะและความชัดเจนของกฎ ระเบียบ และการตัดสินใจของรัฐ ความยากลำบากในการทำให้เกิดความโปร่งใสคือ มีเพียงเจ้าของข้อมูลข่าวสารเท่านั้นที่รู้เรื่อง และมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลที่จำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นในการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนโดยการบังคับให้มีอย่างจริงจัง⁷⁶

สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participatory) หมายถึง ทุกคนที่ได้รับผลกระทบควรมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เสนอข้อแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ความสำนึกรับผิดชอบ (Accountable) หมายถึง หน่วยงานมีหน้าที่ในการรายงานอธิบายข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับทราบและรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ความรับผิดชอบถือเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

⁷⁶ Asian Development Bank, **Strategy2020 the Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020** (Mandaluyong City: Asian Development Bank, 2008), 14.

3. ความโปร่งใส (Transparent) หมายถึง ประชาชนทุกคนสามารถติดตามและ สามารถเห็น ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงเหตุผลในการตัดสินใจของหน่วยงานหรือสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้เมื่อ ได้รับผลกระทบ

4. การตอบสนอง (Responsive) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของชุมชนใน ขณะเดียวกันก็ปรับความต้องการให้เสมอภาคกัน

5. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effective and efficient) หมายถึง การดำเนินการ ตัดสินใจและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ควรคำนึงถึงทรัพยากรบุคคล เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลดี ที่สุด

6. ความเสมอภาคและการเป็นส่วนหนึ่ง (Equitable and inclusive) หมายถึง ประชาชน ทุกคนไม่แบ่งชนชั้นควรมีโอกาสได้รับการพิจารณาผลการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน

7. การยอมรับกฎหมาย (Law abiding) หมายถึง การอยู่ภายใต้กฎหมาย ยกตัวอย่างกรณี รัฐบาลท้องถิ่นในรัฐวิคตอเรีย กฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติเรื่องความเท่าเทียมกัน พ.ศ. 2553 เป็นต้น⁷⁷

จอห์น กราแฮม และคณะ (John Graham and others) ได้จำแนกองค์ประกอบของ ธรรมภิบาลไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความชอบธรรม และการแสดงความคิดเห็น (Legitimacy and Voice) หมายถึง การมี ส่วนร่วมและการจัดทำข้อตกลงร่วมกันของประชาชน ทุกคนควรมีสหิทธิมีเสียงในการตัดสินใจโดยตรง หรือผ่านสถาบันกลางที่ถูกต้องตามกฎหมาย การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจะทำให้เกิดเสรีภาพใน การรวมกลุ่ม และยังก่อให้เกิดการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง ทุกคนควรมีสหิทธิมีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมผ่านทาง สถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมี เสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลใน เชิงสร้างสรรค์ และการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) มีการประสานความแตกต่างใน ผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นนโยบาย และกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. ทิศทาง (Direction) หมายถึง การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ของผู้นำและประชาชน โดยมี มุมมองในวงกว้างและระยะยาวในการกำกับดูแลที่ดีและการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ นอกจากนี้ยัง ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความซับซ้อนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม

⁷⁷ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria: the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

3. การดำเนินการ (Performance) หมายถึง การตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด โดยการดำเนินการต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างผลลัพธ์ที่ตรงตามความต้องการในขณะที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ประกอบด้วย . การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) หมายถึง กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง ภาครัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ประกอบด้วย ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรภาคประชาสังคม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน ส่วนความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารโดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง

5. ความเป็นธรรม (Fairness) หมายถึง ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคตามกรอบกฎหมายอย่างยุติธรรมตามสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ผู้ชายและผู้หญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน และนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีทางเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน⁷⁸

กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย 11 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่า เป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

⁷⁸ Graham John and others, *Principles for Good Governance in the 21st Century* (Ottawa: Institute On Governance, 2003), 3.

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผย ชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Resource Development) เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating) by Rule of Law พัฒนาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางออกไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรือบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน⁷⁹

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การมีกฎระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้กันอย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน (Double Standard) มีการปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เคารพสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย

⁷⁹ เสน่ห์ จัยโต, มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), 50 – 51.

2. หลักคุณธรรม (Virtue) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่ ร่วมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความอดทน และร่วมกัน ป้องกันการคอร์รัปชันในองค์การ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การบริหารจัดการตรวจสอบได้ เช่น การทำงานที่เปิดเผย การจัดระบบงานที่ชัดเจน มีกระบวนการที่ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ถูกต้อง โปร่งใส

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายอำนาจในการจัดการการบริหาร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร การให้คำปรึกษา การร่วมวางแผนการทำงานและร่วมปฏิบัติงาน

5. หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) หมายถึง ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ การเอาใจใส่ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อ และการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และจากการดำเนินงาน

6. หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) หมายถึง การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม⁸⁰

สุเมธ แสงนิมิตกุล ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้จำนวน 9 ประการ ซึ่งได้ ทบทวนและรวมความถึงการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อจัดการกิจการของประเทศชาติ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) คือ ทุกคนควรมีสิทธิ์ในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมีส่วนร่วม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2. นิติธรรม (Rule of Law) คือ กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (Transparency) คือ การบริหารและดำเนินงานต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจหรือมีความเกี่ยวข้อง จะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้ การได้รับข้อมูลข่าวสารต้องเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์

⁸⁰ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, "ประกาศสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ," 12 กรกฎาคม 2559 .

4. การตอบสนอง (Responsiveness) คือ องค์กรและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-Oriented) คือ มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) คือ ทุกคนมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency) คือ องค์กรและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) คือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

9. วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) คือ ผู้นำและสาธารณชนต้องมีมุมมองที่เปิดกว้าง และเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมือง และการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไร คือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนา⁸¹

วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักเป้าหมายสอดคล้องต่อสังคม 7) หลักความมั่นคง และ 8) หลักความคุ้มค่า โดยหลักการทั้ง 8 ประการดังกล่าวจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา คือ การมีผู้เรียนที่มีคุณภาพหรือเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข⁸²

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติ มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

⁸¹ สุเมธ แสงนิมิตกุล, *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น* (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26-28.

⁸² วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส, "องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน," *วารสารนักบริหาร* 34, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557): 86.

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน⁸³

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้จำแนกหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งออกเป็น 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักการตอบสนอง (Responsiveness)

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการระับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity)

3. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

⁸³ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542) : 15.

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2555 ความหมายของหลักการย่อย มีดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)

2.1 หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น

2.2 หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.3 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ

2.4 หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

3. ประชาธิปไตย (Participatory State)

3.1 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

3.2 หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility)

4.1 หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) ได้แก่

I - Integrity	ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
A - Activeness	ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวก และมีจิตบริการ
M - Morality	มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
R - Responsiveness	คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
E - Efficiency	มุ่งเน้นประสิทธิภาพ

A - Accountability	ตรวจสอบได้
D - Democracy	ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
Y - Yield	มุ่งผลสัมฤทธิ์ ⁸⁴

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจากหลายๆ องค์ประกอบ ทำให้พบว่าหลักการที่สำคัญของธรรมาภิบาล คือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้มีการดำเนินงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน แต่หากมองในหลักการอื่นจะพบว่าความเห็นจากองค์การระหว่างประเทศ นักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ต่างก็ให้แนวคิดในองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไม่เหมือนกันทุกประการ นั้นเป็นเพราะการดำเนินงานแต่ละภาคส่วนมีความแตกต่างกัน จึงทำให้หลักธรรมาภิบาลแต่ละที่แตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็ยังคงหลักการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ หลักนิติธรรม เพราะทุกองค์การมีแนวคิดหลักประชาธิปไตยอยู่เบื้องหลังการดำเนินงาน สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้เกิดการบริหารที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และบริหารโดยอยู่บนฐานของการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการดำเนินงานด้วยความคุ้มค่ามีประสิทธิภาพในการบริหารและเกิดประสิทธิผลที่ดี

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเพื่อศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักประสิทธิภาพ

หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็น นอกจากนี้ จอห์น ดี. มิลเลท (John D. Millet) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่มวลมนุษยและให้ผลกำไรจากการ

⁸⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-20.

ปฏิบัติงานนั้นด้วย⁸⁵ นอกจากนี้ เฮอร์เบิร์ต เอ. ซิมอน (Herbert A. Simon) ได้กล่าวว่างานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลผลิต⁸⁶ เช่นเดียวกับ คณะกรรมการกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการในการสร้างผลลัพธ์ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ใน ขณะเดียวกันก็ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ยั่งยืน และป้องกันสิ่งแวดล้อม⁸⁷ นอกจากนี้สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) ได้ให้ความหมายว่าประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการตัดสินใจและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ควรคำนึงถึงทรัพยากรบุคคล เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลดีที่สุด⁸⁸ ดังที่จอห์น กราแฮม และคณะ (John Graham and others) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด⁸⁹ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพ คือ องค์การและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และ ขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด⁹⁰

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม นอกจากนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

⁸⁵ John D. Millet, **Mangement in the Public Service** (New York: McGraw Mill Book Company, 1954), 4.

⁸⁶ Simon A. Herbert, **Administrative Bahavio** (New York: McMilllet Company, 1960), 80.

⁸⁷ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What is Good Governance** (Bangkok : United Nations publication, n.d.), 1 – 3.

⁸⁸ Municipal Association of Victoria, *Good Governance Guide* (Victoria: the Municipal Assibid.ociation of Victoria, 2008), 7.

⁸⁹ Graham John and others, **Principles for Good Governance in the 21st Century** (Ottawa: Institute On Governance, 2003), 3.

⁹⁰ สุเมธ แสงนันทนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26-28.

2. หลักประสิทธิผล

หลักประสิทธิผล หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการในการสร้างผลลัพธ์ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ยั่งยืน และป้องกันสิ่งแวดล้อม⁹¹ นอกจากนี้สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) ได้ให้ความหมายว่าประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการตัดสินใจและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ควรคำนึงถึงทรัพยากรบุคคล เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลดีที่สุด⁹² ดังที่จอห์น กราแฮม และคณะ (John Graham and others) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด⁹³ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่กล่าวว่าประสิทธิภาพ คือ องค์การและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด⁹⁴

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทุกฝ่าย นอกจากนี้ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของส่วนรวม สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผล

⁹¹ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

⁹² Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria: the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

⁹³ Graham John and others, **Principles for Good Governance in the 21st Century** (Ottawa: Institute On Governance, 2003), 3.

⁹⁴ สุเมธ แสงนิมนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26-28.

การปฏิบัติงานเป็นเลิศ เกิดความคุ้มค่าในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในการดำเนินงานของสถานศึกษา

3. หลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนองหมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม⁹⁵ ดังที่คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) กล่าวว่า การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามที่จะให้บริการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดภายในเวลาที่เหมาะสม⁹⁶ นอกจากนี้สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) การตอบสนอง (Responsive) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของชุมชนในขณะเดียวกันก็ปรับความต้องการให้เสมอภาคกัน⁹⁷ เช่นเดียวกับสุเมธ แสงนันทนวล กล่าวว่า การตอบสนอง (Responsiveness) คือ องค์การและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย⁹⁸

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักการตอบสนองในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด มีระบบและขั้นตอนที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงพอและครอบคลุม สามารถสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการได้อย่างครอบคลุม

⁹⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-22.

⁹⁶ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

⁹⁷ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria: the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

⁹⁸ สุเมธ แสงนันทนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

4. หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้

หลักการรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กล่าวว่า หลักการรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น⁹⁹ ดังที่กระทรวงมหาดไทย ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่¹⁰⁰ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กล่าวว่าหลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ความสำนึกในความรับผิดชอบ การเอาใจใส่ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ ประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบ และการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และจากการดำเนินงาน¹⁰¹ ซึ่งสอดคล้องกับสุเมธ แสงนันทนวล ที่กล่าวว่าภาระรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน¹⁰² นอกจากนี้จอห์น กราแฮม และคณะ ได้กล่าวว่าภาระรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์การภาคประชาสังคม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน¹⁰³ สอดคล้องกับสมาคมเทศบาลแห่งวิคตอเรีย

⁹⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-22.

¹⁰⁰ เสน่ห์ จุ้ยโต, **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557), 50 – 51.

¹⁰¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,” 12 กรกฎาคม 2559.

¹⁰² สุเมธ แสงนันทนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

¹⁰³ Graham John and others, **Principles for Good Governance in the 21st Century** (Ottawa : Institute On Governance, 2003), 3.

(Municipal Association of Victoria) ที่กล่าวว่าความสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานมีหน้าที่ในการรายงานอธิบายข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับทราบและรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ความรับผิดชอบถือเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล¹⁰⁴ ดังที่คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) กล่าวว่า ภาระรับผิดชอบ (Accountability) เป็นสิ่งสำคัญของการปกครองไม่ได้หมายถึงหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ หรือการกระทำของหน่วยงาน ซึ่งความรับผิดชอบไม่สามารถทำได้หากขาดการดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและความโปร่งใส¹⁰⁵ นอกจากนี้ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asia Development Bank) ยังได้กล่าวว่า ความสำนึกรับผิดชอบ (Accountable) หมายถึง หน่วยงานมีหน้าที่ในการรายงานอธิบายข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับทราบและรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ความรับผิดชอบถือเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล¹⁰⁶

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา สามารถตอบคำถามสาธารณชนและชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัย มีการรายงานผลการดำเนินงาน และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อผลการดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือมีข้อผิดพลาดต้องกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

5. หลักความเปิดเผยโปร่งใส

หลักความเปิดเผยโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กล่าวว่าหลักความเปิดเผยโปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติงานต้อง

¹⁰⁴ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria : the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

¹⁰⁵ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What is Good Governance** (Bangkok : United Nations publication, n.d.), 1 – 3.

¹⁰⁶ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria : the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและ เชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เป็นไปโดยง่าย¹⁰⁷ เช่นเดียวกับ กระทรวงมหาดไทย ที่กล่าวว่า หมายถึง ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับ ข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผย ชัดเจนและ เป็นไปตามที่กำหนดไว้¹⁰⁸ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ยังให้ความหมายใน ลักษณะสอดคล้องกันโดยกล่าวว่าหลักความโปร่งใสหมายถึง การบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น การทำงานที่เปิดเผย การจัดระบบงานที่ชัดเจน มีกระบวนการที่ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ถูกต้อง โปร่งใส¹⁰⁹ เช่นเดียวกับสุเมธ แสง นิมนวล ที่กล่าวว่าความโปร่งใส หมายถึง การบริหารและดำเนินงานที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ ด้านข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจหรือมีความเกี่ยวข้อง จะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้ การได้รับข้อมูลข่าวสารต้องเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์¹¹⁰ ดังที่สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรียได้กล่าวว่าความ เปิดเผยโปร่งใส หมายถึง ประชาชนทุกคนสามารถติดตามและ สามารถเห็นขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงเหตุผลในการตัดสินใจของหน่วยงานหรือสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้เมื่อได้รับผลกระทบ¹¹¹ เช่นเดียวกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) ได้ให้นิยามว่า หมายถึง การมีอยู่ของข้อมูลข่าวสารสำหรับสาธารณะและความชัดเจนของกฎ ระเบียบ และการตัดสินใจของรัฐ ความยากลำบากในการทำให้เกิดความโปร่งใส คือ มีเพียงเจ้าของข้อมูลข่าวสารเท่านั้นที่รู้เรื่อง และมี

¹⁰⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

¹⁰⁸ เสน่ห์ จุ้ยโต, **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557), 50 – 51.

¹⁰⁹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,” 12 กรกฎาคม 2559.

¹¹⁰ สุเมธ แสงนิมนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

¹¹¹ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria : the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

ช่องทางเข้าถึงข้อมูลที่จำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นในการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนโดยการบังคับให้มืออย่างจริงจัง¹¹²

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักความเปิดเผยโปร่งใสในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ กลไกการทำงานของสถานศึกษาต้องมีความโปร่งใส มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องชัดเจน วางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยง่าย

6. หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กล่าวว่า หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติราชการที่ต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ¹¹³ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การมีกฎระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้กันอย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน (Double Standard) มีการปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เคารพสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย¹¹⁴ นอกจากนี้สุเมธ แสงนันทนวล ยังได้กล่าวสอดคล้องกันว่า หลักนิติธรรม หมายถึงการรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน¹¹⁵ นอกจากนี้องค์การ

¹¹² Asian Development Bank, *Strategy2020 the Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020* (Mandaluyong City: Asian Development Bank, 2008), 14.

¹¹³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

¹¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,” 12 กรกฎาคม 2559.

¹¹⁵ สุเมธ แสงนันทนวล, *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น* (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

ต่างประเทศอย่างสมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) ยังได้กล่าวว่า หมายถึง การอยู่ภายใต้กฎหมาย¹¹⁶ สอดคล้องกับจอห์น กราแฮม และคณะ (John Graham and others) ที่กล่าวว่าหลักนิติธรรม หมายถึง กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน¹¹⁷

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักนิติธรรมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา บุคลากร ทุกคนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเกิดความ เป็นระเบียบ ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ

7. หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคล ผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย¹¹⁸ ดังที่สุเมธ แสงนันทนวล กล่าวว่าความเสมอภาคหรือความเที่ยงธรรม (Equity) คือ ทุกคนมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน¹¹⁹ นอกจากนี้จอห์น กราแฮม และคณะ (John Graham and others) กล่าวว่าความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ผู้ชายและผู้หญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของ¹²⁰ ดังที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและ

¹¹⁶ Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria : the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

¹¹⁷ Graham John and others, **Principles for Good Governance in the 21st Century** (Ottawa : Institute On Governance, 2003), 3.

¹¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555),16-22.

¹¹⁹ สุเมธ แสงนันทนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

¹²⁰ Graham John and others, **Principles for Good Governance in the 21st Century** (Ottawa : Institute On Governance, 2003), 3.

แอฟริกา (UNESCAP) ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และการไม่กีดกัน หมายถึง ประชาชนทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีความมั่นใจว่าไม่ถูกกีดกันจากสิ่งต่างๆ¹²¹

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักความเสมอภาคในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาใช้กฎระเบียบในการปฏิบัติงานเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจที่ตรงกัน ยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียมในการปฏิบัติงานและกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ มีคุณธรรมในการบริหารจัดการ รวมทั้งให้ความสนับสนุนและปฏิบัติกับบุคลากรทุกคนด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

8. หลักการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม ดังที่สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย กล่าวว่า หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง หลักการมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง¹²² นอกจากนี้พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์ กล่าวว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การโอนอำนาจหน้าที่ในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป¹²³

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักการกระจายอำนาจในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ การโอนอำนาจหน้าที่ใน

¹²¹ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, *What is Good Governance* (Bangkok : United Nations publication, n.d.), 1 – 3.

¹²² สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย, *สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านการปกครองท้องถิ่น* (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร), 15.

¹²³ พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์, "ปัจจัยเชิงพุทธระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการกระจายอำนาจไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551), 21.

ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาท และภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

9. หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ

หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจแก่ปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วม การมุ่งเน้นฉันทามติ หมายถึง ในการปฏิบัติงานต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ¹²⁴ เช่นเดียวกับกระทรวงมหาดไทย ที่ให้คำนิยามว่าการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน¹²⁵ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายอำนาจในการจัดการการบริหาร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร การให้คำปรึกษา การร่วมวางแผนการทำงานและร่วมปฏิบัติงาน¹²⁶ สอดคล้องกับสุเมธ แสงนิมนวล ที่กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ทุกคนควรมีสิทธิ์ในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมีส่วนร่วม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์¹²⁷ นอกจากนี้ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) ยังได้กล่าวในลักษณะสอดคล้องกันว่าการมีส่วนร่วม

¹²⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16 – 22.

¹²⁵ เสน่ห์ จุ้ยโต, **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557), 50-51.

¹²⁶ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,” 12 กรกฎาคม 2559.

¹²⁷ สุเมธ แสงนิมนวล, **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2552), 26 - 28.

หมายถึง การยอมรับว่าประชาชนเป็นหัวใจของการพัฒนาโดยที่ประชาชนไม่เพียงเป็นผู้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนของการพัฒนาอีกด้วย โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มสมาคม กลุ่มหอการค้า กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น และร่วมในฐานะปัจเจกบุคคลก็ได้ เช่น การลงคะแนนเสียง การแสดงความคิดเห็นผ่านสถานีวิทยุ โทรทัศน์ และในฐานะที่เป็นตัวแทนของการพัฒนา ประชาชนต้องมีช่องทางเข้าถึงสถาบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอีกด้วย เช่น สถาบันตัวแทนต่างๆ¹²⁸ ดังที่สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ทุกคนที่ได้รับผลกระทบควรมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เสนอข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น¹²⁹ สอดคล้องกับจอห์น กราแฮม และคณะ ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ทุกคนควรมีสติที่มีเสียงในการตัดสินใจโดยทางตรงและทางอ้อมผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์¹³⁰

จากความหมายข้างต้นสามารถสังเคราะห์และสรุปหลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและชุมชน เปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สามารถร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน และกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษา ร่วมเสนอประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา การดำเนินงาน โดยสถานศึกษามีความพยายามในการแสวงหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

10. หลักคุณธรรมและจริยธรรม

หลักคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรจงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้

¹²⁸ Asian Development Bank, *Strategy2020 the Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020* (Mandaluyong City: Asian Development Bank, 2008), 14.

¹²⁹ Municipal Association of Victoria, *Good Governance Guide* (Victoria : the Municipal Association of Victoria, 2008), 7.

¹³⁰ Graham John and others, *Principles for Good Governance in the 21st Century* (Ottawa : Institute On Governance, 2003), 3.

ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่ ร่วมสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความอดทน และร่วมกันป้องกันการคอร์รัปชัน ในองค์กร¹³¹ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กล่าวว่า หลักคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติงานต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย¹³²

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคลากรทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติมีจิตสำนึก รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องดีงาม สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

ประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ

ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญของทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน เนื่องจากธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อกัน และเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ตั้งอยู่ในความถูกต้อง เป็นธรรม ดังนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจึงมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อองค์การ

1. ทำให้การบริหารจัดการขององค์การมีกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดี มีระบบ มีความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน อันนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือและศรัทธาต่อองค์การนั้นๆ
2. ทำให้องค์การมีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ทันต่อสถานการณ์ สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งภายในและภายนอก

¹³¹ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,” 12 กรกฎาคม 2559.

¹³² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-22.

3. ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์การ

4. ทำให้เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อโอกาสในการระดมทุน การเข้าสู่ตลาดทุนในระดับสากล เพิ่มโอกาสในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพิ่มคุณค่าให้แก่องค์การในระยะยาว

ประโยชน์ต่อประชาชนและผู้รับบริการ

1. ทำให้ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการโดยรวมของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เสมอภาค และมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง อันนำมาซึ่งความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชนและผู้รับบริการ

2. ทำให้ประชาชนและผู้รับบริการได้รับการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและผู้รับบริการได้มากขึ้น

3. ทำให้การบริหารงานของภาครัฐเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีคุณภาพ สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลทำให้ประชาชนและผู้รับบริการมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

1. ทำให้ระบบบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใส ยุติธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

2. ทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง เกิดเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ ช่วยลด บรรเทา หรือแก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม

3. ทำสามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลทำให้ช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ

4. ทำให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขภายใต้ความร่วมมือกัน อันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ

5. ทำให้ภาพลักษณ์ของหน่วยงานของประเทศเป็นที่ศรัทธา เชื่อมั่น และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล อันส่งผลทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า¹³³

¹³³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 25 – 26.

จากประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสามารถสรุปได้ว่า องค์การใดที่นำหลักการของธรรมาภิบาลมาบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ หรือเอกชน จะส่งผลให้องค์การนั้นมีระเบียบ ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การบริหารงานงานก็จะมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัว ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้ระบบบริหารงานเกิดความโปร่งใส ยุติธรรม ทุกภาคส่วนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการดำเนินงานขององค์การ ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและเกิดภาพลักษณ์ที่ดี

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาของประเทศไทย

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจการบริหารและการจัดการ ในด้านต่าง ๆ ได้นำไปสู่การผลักดันให้ทุกประเทศต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การระดับต่าง ๆ รวมถึงองค์การทางการศึกษา สำหรับประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษา จากการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางให้กระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ที่ได้กำหนดนโยบาย การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน แต่ก็พบว่าไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้เพราะมีความซ้ำซ้อนของการจัดการศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการบูรณาการระหว่างการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจด้านนโยบายและแผน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการเงินและพัสดุ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ ต่อมาจึงได้นำสาระทางการศึกษา มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับจากนั้นมาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจึงเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และพัฒนาสู่ความเป็นสถานศึกษานิติบุคคล ภายใต้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง¹³⁴ ดังนี้

¹³⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556), 13 - 14.

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ใช้เป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ได้กำหนดรายละเอียดสำหรับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง¹³⁵

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายที่จัดระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรายละเอียดสำหรับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 34 (2) การแบ่งส่วนราชการภายใน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษากำหนด และมาตรา 35 ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล¹³⁶

3. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตน ให้สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม และกำกับดูแลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา สรุปลงสาระสำคัญได้ดังนี้

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ

¹³⁵ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 119, ตอนที่ 123 ก (วันที่ 19 ธันวาคม 2545) ,19.

¹³⁶ “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 120, ตอนที่ 62 ก (วันที่ 9 กรกฎาคม 2546) ,13.

3.2 มีระบบการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามกฎหมาย

3.3 ให้ข้อเสนอแนะหรือแนะนำการใช้อำนาจ การมีอำนาจยับยั้ง และแก้ไขอำนาจของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย

3.4 มีการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบการกระจายอำนาจการบริหารอย่างต่อเนื่อง

3.5 รายงานผลการดำเนินงานการกระจายอำนาจ เสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม กำกับดูแล และประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด กรณีที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการร้องขอ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดทำประกาศกำหนดรวมกลุ่มสถานศึกษาทั้งในและต่างเขตพื้นที่การศึกษาเข้าเป็น ระบบเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาเพื่อช่วยเหลือกันด้านการกระจายอำนาจ ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา¹³⁷

4. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 โดยอาศัยอำนาจ ตามมาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สรุปลงสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

4.1 ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

4.2 ในกิจการทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้แทนนิติบุคคลของสถานศึกษาและสถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่าย อสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศ ให้สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ เมื่อมีการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์แล้วให้รายงานต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบโดยเร็ว

¹³⁷ “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 124, ตอนที่ 24 ก (วันที่ 16 พฤษภาคม 2550) ,29 - 34.

กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีผู้อุทิศให้

4.3 การจดทะเบียนสิทธิ ช้อนทะเบียน หรือดำเนินการทางทะเบียนใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการทางทะเบียนดังกล่าวได้ในนามนิติบุคคลสถานศึกษา

4.4 กรณีนิติบุคคลสถานศึกษาถูกฟ้องคดี ให้รายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินคดีโดยเร็ว

4.5 สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณในส่วนของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษา ตามที่ได้รับกำหนดวงเงิน และได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ทั้งนี้ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน

4.6 สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ หรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

4.7 การรับบริจาคเงินหรือทรัพยากรที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้รับบริจาคตามระเบียบการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพยากรที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

4.8 การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สิน ที่มีผู้อุทิศให้ไว้เป็นหลักฐาน และสรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวรายงานต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สิน แล้วรายงานต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว

4.9 การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.10 เมื่อมีการประกาศยุบ รวม เลิกสถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชี รวมทั้งดำเนินการโอนหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคง

เหลืออยู่ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้¹³⁸

5. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 เป็นการดำเนินการเพื่อให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีความเป็นอิสระ ความคล่องตัว และความสามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

5.1 แบ่งประเภทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะได้รับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง คือ มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และสถานศึกษาประเภทที่สอง คือ สถานศึกษาที่ไม่เข้าข่ายการเป็นสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง

5.2 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามีอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กำหนด เป็นอำนาจหน้าที่ของตนในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ยกเว้นเรื่อง การสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น หากมีกฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข กำหนดไว้เป็นอย่างใด ให้เป็นไปตามนั้น

5.3 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ระบบเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การศึกษา เพื่อช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องที่ได้รับการกระจายอำนาจ โดยคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา

5.4 กรณีที่สถานศึกษาประเภทที่หนึ่งแห่งใดแห่งหนึ่ง ไม่สามารถบริหารและการจัดการศึกษา ที่จะรองรับการกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาดำเนินการประเมิน และเร่ง

¹³⁸ “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120, ตอนพิเศษ 74 ง (วันที่ 7 กรกฎาคม 2546) , 2 - 12.

ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ หากไม่ผ่านการประเมินให้ประกาศถอดถอนรายชื่อจากการเป็นสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง

5.5 กรณีที่สถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง ทั้งในและต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้รวมกลุ่มสถานศึกษาในจังหวัดเดียวกันก่อน ออกรวมสถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ เข้าเป็นเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันก็ได้

5.6 การรวมเป็นเครือข่ายสถานศึกษาประเภทที่สอง เพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุง และพัฒนา การบริหารและจัดการศึกษาให้พัฒนาสู่ความเป็นสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง ทำได้โดยประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เตรียมความพร้อมและความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจ

5.7 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดระบบการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการดำเนินการของสถานศึกษาในการใช้อำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและประกาศฉบับนี้

5.8 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา อันเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือการดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศนี้¹³⁹ จากการศึกษาเปรียบเทียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษานิติบุคคลของประเทศไทยมีแนวทางที่ชัดเจนที่เกี่ยวกับ หลักธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีอำนาจตัดสินใจและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในลักษณะขององค์คณะบุคคล ในการดำเนินงานเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมกัน¹⁴⁰

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงที่มาและการเป็นสถานศึกษานิติบุคคลไว้ว่า สถานศึกษานิติบุคคลเกิดจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 34 (2) และมาตรา 35 กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติ

¹³⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, "การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550," **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (10 กรกฎาคม 2550): 1.

¹⁴⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556), 20.

บุคคล ดังนั้นสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคล นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สรุปได้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ ต้องนำหลักการ ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการ ในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลโดยจะบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป¹⁴¹ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาในการบริหารงานในสถานศึกษาอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาครจึงเป็นสถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในการบริหารงานของหน่วยงานดังกล่าวจึงต้องนำหลักการของธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ซึ่งองค์ประกอบที่สอดคล้องในการบริหารงานของสถานศึกษาตามที่สำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ได้กล่าวไว้ว่า ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วมมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักคุณธรรม จริยธรรม มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้าน วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีแก่นักเรียน และประชาชนผู้รับบริการ อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาในการบริหารงานของสถานศึกษาได้อีกด้วย

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

คุณภาพของสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อสถานศึกษา การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการดำเนินงานแล้วเกิดผลดีนั้น ผู้รับบริการต้องเกิดความพึงพอใจในการดำเนินงาน และในฐานะผู้บริหารก็จะมีมีความสุขและภาคภูมิใจที่การดำเนินงานของตนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ ก่อให้เกิดการยอมรับและชื่นชอบในสังคม สำหรับสถานศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จและได้รับความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วนว่าเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญ คือ ประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

¹⁴¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556), 22.

ความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษามีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายกันและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของหน่วยงาน แต่โดยส่วนมากจะหมายถึงการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายดังนี้

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การบรรลุเป้าหมายและความสามารถในการจัดการทรัพยากรใช้ในระบอบองค์การ เรียกว่า Goal – System Resource Model of Effectiveness¹⁴²

ออสตินและเรย์โนลด์ (Austin and Reynolds) กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จ ได้แก่ การจัดการอาคารสถานที่ ภาวะผู้นำ ความมีเสถียรภาพของบุคลากร การจัดระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การจัดการเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การวางแผนร่วมกัน ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน และความมีระเบียบวินัย¹⁴³

กลิคแมน (Glickman) กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ทดสอบ¹⁴⁴

กิบสัน และคนอื่นๆ (Gibson and Others) กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคลและระดับกลุ่ม ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์การ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี กลยุทธ์ โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ และวัฒนธรรม¹⁴⁵

สเตียร์ (Steers) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ให้ความสามารถในการแยกแยะการบริหารงาน และใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้¹⁴⁶

¹⁴² Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 6th ed. (New York: Mc Graw – Hill Inc, 2001), 275.

¹⁴³ Gilbert Austin and David Reynolds, "Managing for Improved School Effectiveness : An International Survey," **School Organization** 10 2/3 (1990): 167-78.

¹⁴⁴ Carl D. Glickman, **Supervision of Instruction : A Developmental Approach**, 2nd ed. (Boston, MA Allyn and Bacon, 1990), 155.

¹⁴⁵ James L. Gibson, **Organization : Behavior Structure Process**, 10th ed. (Boston, Mass: McGraw – Hill, Inc. , 2000), 15-17.

¹⁴⁶ Richard M. Steers, **Organizational Effectiveness : A Behavioral View** (Santa Monica, CA Goodyear, 1977), 55.

เดสเลอร์ (Dessler) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาว่า หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวเปลี่ยนแปลง พัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในสถานศึกษาเพื่อรวมพลังให้เป็นเอกภาพในการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษา¹⁴⁷

มอทท์ (Mott) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการผลิต (Productivity) ปริมาณงานคุณภาพของงานและประสิทธิผลของงานที่ทำให้องค์การซึ่งความสามารถในการผลิตไม่ได้คิดจากค่าใช้จ่ายต่อหน่วย และผลผลิตต่อชั่วโมงการทำงาน เพราะโรงเรียนไม่ใช่หน่วยงานทางธุรกิจ จึงไม่มีผลผลิตที่เห็นได้ชัด วัดได้จากความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมและแก้ปัญหาของคนในองค์กร ความรวดเร็วในการที่คนในองค์กรยอมรับวิธีการและระเบียบใหม่ๆ รวมถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในองค์กรและความสามารถในการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของคนในองค์กรที่ขณะปรับตัวให้เข้ากับภาวะฉุกเฉินได้ดีเพียงใด เมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดมาก่อนในองค์กรสามารถปรับพฤติกรรมในการงานได้ เช่น มีการเร่งกำหนดการทำงานให้เร็วมากอย่างเร่งด่วน¹⁴⁸

อาจิริส (Argyris) ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง สภาวะที่องค์การสามารถเพิ่มผลผลิตมากขึ้นในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่¹⁴⁹

นาฮาเวนดีและมาแล็คซาเด (Nahavandi and Malekzadeh) ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง บุคคลหรือองค์การได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามแผนดำเนินการ มี 4 ประการ ดังนี้ 1) คุณภาพของงาน 2) ความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ 3) นวัตกรรมใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม 4) ความพึงพอใจของบุคลากรที่ทำงาน¹⁵⁰

¹⁴⁷ Gary Dessler, *Organizational Theory : Integrating Structure and Behavior*, 2nd ed. (New Jersey: Prentice – Hall, 1986), 68-69.

¹⁴⁸ Paul E. Mott, *The Characteristics of Effective Organization* (New York Harper and Row, 1972), 389.

¹⁴⁹ Chris Argyris, *Integrating the Individual and the Organization* (New York John Wiley and Sons, 1964), 123.

¹⁵⁰ Afsaneh Nahavandi and Air R. Malekzadeh, *Organizational Behavior : The Person Organizational Fit* (New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1990), 532.

กอร์ดอน และคณะ (Gordon and others) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงขีดความสามารถขององค์การที่จะดำเนินการผลิตเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตสำเร็จตามเป้าหมายต่างๆ ที่องค์การกำหนดขึ้น¹⁵¹

แวบพู (Vappu) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง โครงสร้างที่สำคัญในทางสังคมวิทยา โดยทั่วไปหมายถึง ระดับ (degree) ซึ่งองค์การประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามเป้าหมาย¹⁵²

เรต และคณะ (Reid and others) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึงความสามารถของนักเรียนที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สมาชิก¹⁵³

สตีเฟน และแมรี (Stephen and Mary) ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง ระดับ (degree) ในการดำเนินงานขององค์การเพื่อประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้¹⁵⁴

นอร์ทคราฟท์และนีล (Northcraft and Neal) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงการก่อให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายขององค์การเท่านั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับระดับของความสำเร็จ¹⁵⁵

แคทซ์ และ คาห์น (Katz and Kahn) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยต่างๆ ได้แก่ 1) ระบบย่อยเกี่ยวกับการผลิต 2) ระบบย่อยที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน 3) ระบบย่อยที่ผดุงการทำงาน 4) ระบบย่อยสำหรับการปรับปรุง และ 5) ระบบ

¹⁵¹ Judith R. Gordon and others, **Management and Organization** (Boston: Allyn and Bacon, 1990), 14.

¹⁵² Tyysk L. Vappu, "Insiders and Outsiders : Women's Movement and Organizational Effectiveness," **Canadian Review of Sociology and Anthropology** 33, 3 (1998): 391-410.

¹⁵³ Ken Reid and others, **Towards the Effective School** (Oxford: Basic Blackwell Ltd, 1988), 5.

¹⁵⁴ Robbins P. Stephen and Coulter K. Mary, **Management**, 6th ed. (Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1996), 74.

¹⁵⁵ Gregory B. Northcraft and Margaret A. Neal, **Organization Behavior : A Management Challenge** (Chicago: The Dryden Press, 1990), 14.

ย่อยของการบริหาร โดยความสัมพันธ์ของระบบย่อยเหล่านี้จะนำมาซึ่งความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดของการกระทำร่วมกัน¹⁵⁶

เอ็ดการ์ เอช. ชายน์ (Edgar H. Schein) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง สมรรถนะขององค์การในการอยู่รอด (Survive) ปรับตัว (adaption) รักษารักษาสภาพ (maintain) และการเจริญเติบโต (growth) ไม่ว่าจะองค์การนั้นจะมีหน้าที่ใดที่ต้องกระทำให้ลุล่วง¹⁵⁷

วอลซ์ (Walsh) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีระบบที่เอาใจใส่ต่อความอ่อนแอทั้งหลาย ที่ปรากฏออกมาโดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ การสอน การบริหารจัดการ และการจัดการของโรงเรียน¹⁵⁸

เซอร์จิโอวานนิ (Sergiovanni) อธิบายถึง ประสิทธิภาพของโรงเรียน ว่ามีความหมาย 2 ประการ คือ ความหมายแบบทั่วไป หมายถึง ความสามารถในการผลิตที่จะทำให้เกิดผลตามที่ปรารถนา ความหมายอีกประการ คือ ความหมายเชิงเทคนิค หมายถึง วัฏจักรของการบริหาร การศึกษา โดยประสิทธิภาพจะนำมาซึ่งความหมายเฉพาะหรือพิเศษ ในส่วนนี้จะเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ที่ดี ในทักษะพื้นฐานของนักเรียนที่สามารถวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน¹⁵⁹

นอกจากนิยามความหมายจากนักวิชาการต่างประเทศแล้ว ในประเทศไทยก็มีผู้ให้ความหมายคำว่า ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลองค์การ และประสิทธิภาพของสถานศึกษา ดังนี้

อำนาจ ธีระวนิช กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง การวัดความเหมาะสมของเป้าหมายองค์การที่ผู้จัดการกำหนดขึ้นและรวมถึงระดับที่องค์การบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น หรือ การทำในสิ่งที่ถูกต้อง¹⁶⁰

¹⁵⁶ Daniel Katz and Robert L. Kahn, *The Social Psychology of Organization* (New York John Wiley and Sons, 1966), 19-26.

¹⁵⁷ Schein H. Edgar, *Organization Psychology* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1970), 177.

¹⁵⁸ Mike Walsh, *Building a Successful School* (London: Kogan Page Ltd., 1999), 56.

¹⁵⁹ Thomas J. Sergiovanni, *The Principalsip : A Reflective Practice Perspective*, 2nd ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1991), 76.

¹⁶⁰ อำนาจ ธีระวนิช, *การจัดการยุคใหม่* (กรุงเทพฯ: มาเธอร์ บอส แพคเก็จจิ้ง จำกัด, 2553), 22.

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าได้ออกให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด¹⁶¹

มัทนา วัฒนอมศักดิ์ กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงานไม่ใช่ความสำเร็จด้านใดด้านหนึ่ง แต่หมายถึง ความสามารถขององค์กร ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุตามผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้ออกให้เกิดผลดีหรือประโยชน์กับทั้งตัวบุคคลและองค์กร เกิดความสามัคคีภายในองค์กร เกิดผลผลิตปริมาณมาก คุณภาพสูง แต่ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายน้อย ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ¹⁶²

จันทราณี สงวนนาม กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร¹⁶³

สันติ บุญภิรมย์ กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง เป้าหมายขององค์กรได้บรรลุสำเร็จ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ทั้งทางฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานให้บังเกิดผลงานที่ได้กำหนดไว้¹⁶⁴

วันชัย มีชาติ ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึง การที่องค์กรได้ดำเนินงานใดๆ โดยการใช้จ่ายทรัพยากรต่างๆ จนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายต่างๆ ที่องค์กรตั้งไว้¹⁶⁵

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือผลผลิตเทียบกับวัตถุประสงค์¹⁶⁶

ภารดี อนันต์นาวิ ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ หมายถึง การที่องค์กรได้ดำเนินการใดๆ โดยการใช้จ่ายทรัพยากรต่างๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่องค์กรตั้งไว้¹⁶⁷

¹⁶¹ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 14.

¹⁶² มัทนา วัฒนอมศักดิ์, "รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู" (ดุสิตนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550), 121.

¹⁶³ จันทราณี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2551), 186.

¹⁶⁴ สันติ บุญภิรมย์, **หลักการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า จำกัด, 2552), 81.

¹⁶⁵ วันชัย มีชาติ, **การบริหารองค์กร** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 319.

¹⁶⁶ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, **ทฤษฎีองค์การมุมมองต่างกระบวนทัศน์** (กรุงเทพฯ: ดี.เค.ปรินติ้งเวิลด์, 2556), 145.

¹⁶⁷ ภารดี อนันต์นาวิ, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (ชลบุรี: มนตรี, 2553), 204.

ธ สุนทรายุทธ ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง การทำงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และถือว่าได้รับประโยชน์สูงสุด¹⁶⁸

เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ ไม่คำนึงว่าการปฏิบัติงานจะประหยัดหรือไม่ เพราะยึดเอาเป้าหมายของงานเป็นหลัก¹⁶⁹

ปราชญา กล้าผจญ และศิริพงษ์ เศาภายน ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง การทำงานที่มุ่งบรรลุผลสำเร็จโดยไม่คำนึงว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด ขอให้งานสำเร็จดังหวังเพียงพอ¹⁷⁰

อุทุมพร จามรมานและคณะ ได้กล่าวถึงประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา นั่นคือ ผลการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลกระทบ ผลลัพธ์ได้ผลตรงตามผลที่คาดหวังไว้และเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้และผู้บริโภค¹⁷¹

จากความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผลต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเกิดจากความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารในการเพิ่มคุณภาพการผลิตนักเรียน และคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มากขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่น้อยลงหรือคงที่ ทั้งยังสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรู้ และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาอย่างมีเอกภาพ ประกอบไปด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในงาน ความใส่ใจในงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป

ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินงาน เพราะเป็นภาพความสำเร็จของสถานศึกษาในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ แต่หากสถานศึกษาใดไม่

¹⁶⁸ ธ สุนทรายุทธ, การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2551), 458.

¹⁶⁹ เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า, 2553), 46.

¹⁷⁰ ปราชญา กล้าผจญ และศิริพงษ์ เศาภายน, Determined Administrative Principles ภาคที่ 3 หลักการเชิงคิดวิวินิจฉัย (กรุงเทพฯ: บริษัท ก. พล จำกัด, 2555), 208.

¹⁷¹ อุทุมพร จามรมาน และคนอื่นๆ, การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 29.

สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ก็จะทำให้สถานศึกษานั้นขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีคุณภาพ เป็นต้น ซึ่งความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษามีผู้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิองค์การ ว่าประสิทธิผลองค์การนั้นถือเป็นค่านิยมที่สำคัญขององค์การแบบสิ่งมีชีวิต โดยองค์การแบบสิ่งมีชีวิตหันมาเน้นเรื่องผลลัพธ์หรือผลที่เกิดขึ้นโดยเทียบกับวัตถุประสงค์เพื่อให้อิสระกับผู้ปฏิบัติงานด้วย และประสิทธิผลจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเมื่อทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ มองว่าโครงสร้างองค์การมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์การ นอกจากนี้ประสิทธิผลขององค์การถือเป็นมาตรฐานภายนอกซึ่งใช้กับผลผลิตหรือกิจกรรมขององค์การ เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตอบสนองความพึงพอใจตามเกณฑ์การประเมิน เป็นการประเมินภายในเกี่ยวกับปริมาณทรัพยากรในกระบวนการที่ทำผลผลิตหรือกิจกรรมนั้น¹⁷²

ภารตี อนันต์นาวิ ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผล ว่าเป็นการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การ เพราะการจัดตั้งองค์การนั้นย่อมมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การอย่างชัดเจน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการขององค์การ เพราะการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหารการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อประเมินผลแล้วนำมาเปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินงานได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ขององค์การที่คาดหวัง ถ้าผลของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์การ แสดงว่าองค์การมีประสิทธิผล ซึ่งประสิทธิผลขององค์การแบ่งได้ 2 ระดับ คือ 1) ประสิทธิภาพระดับบุคคล เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ แล้วประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทำให้เกิดผลโดยตรงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความคุ้มค่า ความเหมาะสม ตรงกับความคาดหวังและความต้องการขององค์การ สังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการปฏิบัติงาน 2) ประสิทธิภาพระดับองค์การ คือ การเน้นไปที่ผลรวมขององค์การที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว ได้แก่ การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา¹⁷³

อุทุมพร และคนอื่นๆ กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญมากทั้งในภาครัฐและเอกชนเพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของตนเอง

¹⁷² ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, *ทฤษฎีองค์การ มุมมองต่างกระบวนทัศน์* (กรุงเทพฯ: ดี.เค.ปรินติ้งเวิลด์, 2556), 145.

¹⁷³ ภารตี อนันต์นาวิ, *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (ชลบุรี: มนตรี, 2553), 204.

ตลอดเวลา ในปัจจุบันการประเมินผลสถานศึกษาไม่ใช่เพียงแค่สิ่งที่สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงเมื่อจบปีการศึกษาเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงตลอดเวลา และสามารถใช้ได้ทุกขณะ ทำให้เห็นความสำคัญของผลสถานศึกษาดังนี้

1. ทำให้สถานศึกษารู้ถึงสถานะของตนเองว่าอยู่ในระดับใด ถ้าสถานศึกษาไม่สามารถวัดการดำเนินงานของตนเองได้ ก็จะไม่สามารถบริหารตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากจะบริหารตนเองได้ดีจะต้องรู้จักสถานการณ์ทั้งของตนเองและสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาสถานศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จะต้องเริ่มจากการวัดและการประเมินผลก่อน เนื่องจากการที่สถานศึกษาจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง จะต้องรู้จุดเริ่มต้นหรือสถานะปัจจุบัน รวมทั้งรู้ว่าสถานศึกษามีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด

3. เมื่อมีการประเมินผลผู้ที่รับผิดชอบดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา จะแสดงความรับผิดชอบและมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมนั้นมากขึ้น นอกจากนี้การประเมินยังทำให้เห็นเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน¹⁷⁴

ช่วงโชติ พันธุเวช ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา ว่าเป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมากขึ้น¹⁷⁵

จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผล ว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านต่างๆ ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ถือว่าประสิทธิผลนั้นเป็นองค์ประกอบของความสำเร็จ แต่เป็นสิ่งที่ไม่คงที่เสมอไป หากไม่มีการพัฒนา รวมถึงประสิทธิผลนั้นเป็นเกณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสถานศึกษาอีกด้วย¹⁷⁶

จากความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิผลต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสำคัญในการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาว่าบรรลุผลหรือไม่ ถือเป็นมาตรฐานที่วัดผลผลิตของสถานศึกษา เป็นตัวช่วยในการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก็จะได้รับความเชื่อมั่นจากทุกฝ่าย แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อาจจะทำให้สถานศึกษานั้นล่มสลายในที่สุด เพราะการบริหารสถานศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีต้องมีการวางแผน การ

¹⁷⁴ อุทุมพร จามรมาน และคนอื่นๆ, การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 23-25.

¹⁷⁵ ช่วงโชติ พันธุเวช, การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ *Sippo* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2555), 248.

¹⁷⁶ จันทรานี สงวนนาม, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า, 2553), 188.

กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดี ถือเป็นมาตรฐานของสถานศึกษาในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารงานทุกประเภท จึงมีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลไว้หลากหลาย มีทั้งแนวคิดที่คล้ายกันและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของหน่วยงาน แต่โดยส่วนมากจะมุ่งให้แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนี้

ออสตินและเรย์โนลด์ส (Austin and Reynolds) กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต้องมีลักษณะแห่งความสำเร็จ ดังนี้ 1) การจัดหาอาคารสถานที่ 2) ภาวะผู้นำ 3) ความมีเสถียรภาพของบุคลากร 4) การจัดระบบของหลักสูตรและการเรียนการสอน 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การจัดเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด 7) ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ 8) การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของผู้ปกครอง 9) การวางแผนร่วมกัน 10) ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 11) มีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน 12) มีระเบียบวินัย¹⁷⁷

บอสเสิร์ท (Bossert) ได้กล่าวถึงแนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษาต้องพิจารณาจาก 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การนิเทศงานอย่างใกล้ชิด 3) การประเมินกิจกรรมทางวิชาการ 4) การเพิ่มความเชี่ยวชาญในการสอนของครูอาจารย์ 5) การเพิ่มอิสระในห้องเรียน¹⁷⁸

บราวน์ (Brown) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การโดยแบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้ 1) ผลผลิต 2) การรับรู้เกี่ยวกับองค์การ 3) งบประมาณ 4) ภาวะผู้นำองค์การ¹⁷⁹

¹⁷⁷ Glibert Austin and David Reynolds, "Managing for Improved School Effectiveness : An International Surveymanaging for Improved School Effectiveness : An International Survey," *School Organization* 10, 2/3 (1990): 167.

¹⁷⁸ Steven T. Bossert, *Handbook of Research on Educational Administration : A Project of the American Education Research Association* (New York: Longamn, 1988), 346.

¹⁷⁹ William A. Brown, "Organizational Effectiveness in Nonprofit Human Service Organization : The Influence of the Board of Directors," *Dissertation Abstracts International – B* 60,12 (2000): 15-17.

ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ โรงเรียนที่
 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มี
 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบกระทั่งภายในและภายนอก
 4) สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ครูอาจารย์ได้¹⁸⁰

แฮนสัน (Hanson) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนี้ 1) สถานศึกษา
 ต้องปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) มีบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนการสอน 3) มี
 การติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน 4) มีบุคลากรที่มีมาตรฐาน 5) ส่งเสริมและรักษาวินัยของ
 ผู้เรียน 6) มีการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการในการทำงาน¹⁸¹

กิบสัน และคนอื่นๆ (Gibson and others) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิผลในระดับ
 องค์กร (Organizational effectiveness) ว่าเป็นภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคลและระดับ
 กลุ่ม ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์กร ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี
 3) กลยุทธ์ 4) โครงสร้าง 5) กระบวนการต่างๆ 6) วัฒนธรรม¹⁸²

มาโฮนีและอีเทล (Mahoney and Eitzel) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กร
 ธุรกิจ โดยได้พัฒนาการประเมินประสิทธิผลขององค์กรอยู่เสมอ ได้แก่ ด้านความสามารถในการผลิต
 ด้านการสนับสนุนการวางแผนการดำเนินงาน ด้านความเชื่อมั่น และด้านความคิดริเริ่ม¹⁸³

ควินและโรบาร์ท (Quinn and Rohrbaugh) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของ
 สถานศึกษา ได้แก่ 1) ความสามัคคีของบุคลากร 2) นวัตกรรมในโรงเรียน 3) การพัฒนาบุคลากร¹⁸⁴

เอ็ดมอน (Edmonds) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นที่
 ประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร 2) การให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐาน 3) ความ

¹⁸⁰ Wayne K. Hoy and Judith Ferguson, "Theoretical Framework and Exploration Organization Effectiveness of Schools," *Educational Administration Quarterly* 21, 2 (Spring 1985): 131.

¹⁸¹ Mark E. Hanson, *Education Administration and Organization Behavior*, 4th ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1996), 35.

¹⁸² James L. Gibson and others, *Organizations : Behavior Structure Process*, 10th ed. (Boston, Mass McGraw – Hill, Inc., 2000), 15-17.

¹⁸³ John H. Mahoney and Nigel R. Eitzel, *Organization Behavior : Theory & Practice* (Englewood Cliff Prentice Hall, 2001), 142.

¹⁸⁴ A.F. Quinn and M.S. Rohrbaugh, *Personnel Management of People at Work* (New York: McMillan Publishing Co., Inc, 2002), 211.

คาดหวังให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง 4) บรรยากาศที่ปลอดภัยและอบอุ่น 5) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 6) สภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย¹⁸⁵

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ได้กล่าวถึงแนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในงาน 3) ความใส่ใจในงาน 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน 5) คุณภาพโดยทั่วไป¹⁸⁶

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือและงานวิจัย รวมถึงการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จึงกำหนดขอบเขตเพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวช่วยในการวัดคุณภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถานศึกษา แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาใดที่มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงย่อมแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษานั้นมีคุณภาพ ซึ่งสถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) ของประเทศไทย ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร เป็นผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะเป็นการทดสอบระดับชาติ (National Testing) ซึ่งดำเนินการจัดสอบโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านความสามารถทางภาษา (Literacy) และความสามารถด้านการคิดคำนวณ (Numeracy) และความสามารถด้านเหตุผล (Reasoning Ability) ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 จะเป็นการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Testing)¹⁸⁷ ซึ่งต่างกับ ลินวอลล์ และนิโก (Linvall and Niko) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่มีตัวบ่งชี้อันได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ

¹⁸⁵ Ronald Edmonds, "Effectiveness School for the Urban Poor," **Educational Leadership** (1979): 15-24.

¹⁸⁶ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 8th ed. (Singapore: McGraw-Hill, Inc., 2008), 291.

¹⁸⁷ สถาบันทดสอบทางการศึกษา, **ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2555** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556), 2.

เช่น การสังเกต การตรวจการบ้าน และอาจอยู่ในรูปของคะแนนเฉลี่ยหรือเกรด (grade) ของทางโรงเรียน นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกวิธีหนึ่ง คือ การวัดโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (published achievement test) ซึ่งโดยทั่วไปพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นดัชนีที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา¹⁸⁸ เช่นเดียวกับ กู๊ด (Good) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมา ซึ่งได้จากผลการสอบของครูหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน¹⁸⁹ นอกจากนี้อายส์เนค และไมลี (Eysneck and Meili) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึง ดัชนีชี้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน หรือระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ได้¹⁹⁰ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่กล่าวว่าในการวัดประสิทธิผลของสถานศึกษาควรพิจารณาจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบของนักเรียน ศิลธรรม คะแนนสอบ ผลงานเป็นที่ยอมรับหรือได้รับรางวัล มุมมองของครูต่อนักเรียนและโรงเรียน การพัฒนาการของนักเรียน¹⁹¹

จากความหมายข้างต้นและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในประเทศไทยสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ มีศีลธรรมและมีพฤติกรรมที่ดี ผลคะแนนสอบของนักเรียนพัฒนาในระดับสูงขึ้น ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งครูมีมุมมองต่อนักเรียนและโรงเรียนในทางที่ดี

2. ความพึงพอใจในงาน

ความพึงพอใจในงาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพความรู้สึคนึกคิด ความสบายใจ ความจงรักภักดี โดยเริ่มจากจิตสำนึกของคนเกิดความรู้สึกรักพอใจ ชอบใจ และมีความสุขกับงานที่ทำนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความกระตือรือร้นในการทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่ง

¹⁸⁸ Mauritz C. Linnvall and Anthony J. Miko, **Measuring Pupill Achievement and Aptitude**, 2nd ed. (New York: Harcourt Jovanovich, 1967), 5.

¹⁸⁹ Carter V. Good, **Dictionary of Education**, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill Book Company, 1976), 4-160.

¹⁹⁰ Hans J. Eysneck and Richard Meili, **Encyclopedia of Psychology** (London: Scarch Press, 1972), 16.

¹⁹¹ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Theory Research and Practice**, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc.,2008), 291 – 322.

สอดคล้องกับ สุนทร โคตรบรรเทา ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจในงาน เปรียบเสมือนขวัญในการทำงาน (Morale) หมายถึงระดับความสำคัญที่สถานศึกษาให้กับทรัพยากรมนุษย์ ตัวชี้วัดความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความรู้สึกสบายใจ การขาดงาน และการออกจากงาน เป็นต้น ยิ่งขวัญในการปฏิบัติงานสูงมากเท่าใด การขาดงานและการออกจากงานจะมีน้อย ส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงานในองค์กรนั้นมีมาก¹⁹² เช่นเดียวกันกับ เพาเวลล์ (Powell) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข สนุกสนานปราศจากความทุกข์ ที่เกิดจากการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคล และการได้รับการตอบสนองในสิ่งต่างๆ เหล่านั้น¹⁹³ สอดคล้องกับ แอปเปิลไวท์ (Applewhite) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง การมีเจตคติที่ดีต่องาน อันเกิดจากความสุข ความสบายใจที่ได้จากสภาพที่ทำงาน ความสุขจากการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน และส่วนหนึ่งเกิดจากความพอใจเกี่ยวกับรายได้จากองค์กร¹⁹⁴ นอกจากนี้บาร์สกี (Barsky) ยังได้กล่าวคล้ายกันว่า ความพึงพอใจนั้นเป็นทัศนคติด้านบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการเป็นความรู้สึกสนุกสนาน สบายใจ ปิติยินดี ตื่นเต้น หากว่าไม่มีความพึงพอใจก็จะก่อให้เกิดความผิดหวัง ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้เข้ารับบริการรวมถึงองค์กรนั้นๆ ด้วย¹⁹⁵ สอดคล้องกับ สเตราส์และเซย์เลส (Strauss and Sayles) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น หมายถึง ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งบุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในงานเมื่องานนั้นได้ให้ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ และสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลได้¹⁹⁶ ซึ่งกู๊ด (Good) ได้ให้ความเห็นที่มีลักษณะคล้ายกันว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ระดับความพอใจของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลที่มี

¹⁹² สุนทร โคตรบรรเทา, **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ปัญญาชน, 2551), 163.

¹⁹³ Douglas H. Powel, **Understanding Human Adjusting Normal Adaption through the Life Cycle** (Boston: Little Brown, 1983), 17-18.

¹⁹⁴ Philip B. Applewhite, **Organization Behavior** (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall inc., 1965), 8.

¹⁹⁵ Jonathan D. Basky, **World Class Customer Satisfaction** (Burr Ridge, Ill: Irwin Professional Pub, 1995), 2.

¹⁹⁶ George Strauss and Leonard R. Sayles, **Personnel the Human Problems of Management** (New Jersey: Prentice Hall Inc., 1960), 119.

ต่อคุณภาพของงานนั้นๆ¹⁹⁷ สอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในงาน เป็นความรู้สึกพึงพอใจต่องาน ภาระงาน ผลตอบแทนของงาน ความรู้สึกพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ลูกน้อง นโยบาย แผนงาน มาตรการ กระบวนการ ความพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การลาออก การอุทิศตน ความอิสระในการปฏิบัติงาน โอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสาร การใช้ทักษะที่หลากหลาย มีมุมมองว่างานมีความสำคัญ¹⁹⁸

จากความหมายข้างต้นและการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจต่องาน และภาระงานที่รับผิดชอบ ผลตอบแทนของงาน ความรู้สึกพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ลูกน้อง นโยบาย แผนงาน มาตรการ กระบวนการ ความพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การลาออก การอุทิศตน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน โอกาสการได้รับข้อมูลข่าวสาร การใช้ทักษะที่หลากหลาย การมีมุมมองว่างานมีความสำคัญ ความพึงพอใจต่อโอกาส และการเลื่อนตำแหน่ง

3. ความใส่ใจในงาน

ความใส่ใจในงาน ของบุคลากรในองค์การส่งต่อประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจของบุคลากร ในองค์การที่มีความใส่ใจในงานต่ำ บุคลากรจะมีขวัญและกำลังใจที่น้อย ในขณะที่องค์การที่มีความใส่ใจในงานสูง บุคลากรจะมีขวัญและกำลังใจที่สูงตามไปด้วย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายในเรื่องของความใส่ใจในงานไว้เป็นจำนวนมาก เช่น ภิญโญ มนุศิลาป ที่กล่าวว่าความใส่ใจในงาน หมายถึง การมาปฏิบัติงานตามตารางการทำงานที่กำหนดไว้รวมถึงการมาปฏิบัติงานเต็มชั่วโมงหรือเต็มวันเป็นต้น¹⁹⁹ นอกจากนี้ นิโคลสัน และคนอื่นๆ (Nicholson and others) ยังได้กล่าวว่า ความใส่ใจในงาน หมายถึง ปฏิบัติการของบุคลากรในองค์การที่มีขึ้นเพื่อแสดง

¹⁹⁷ Carter V. Good, *Dictionary of Education*, 3rd ed. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1976), 320.

¹⁹⁸ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, *Educational Administration : Theory Research and Practice*, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc.,2008), 291 – 322.

¹⁹⁹ ภิญโญ มนุศิลาป, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีม,” ใน *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม* (ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2559), 8.

ถึงความสุขที่ได้รับจากการทำงาน²⁰⁰ สอดคล้องกับ โรดส์ และสเตียร์ (Rhodes and Steers) ที่กล่าวตรงกันว่าความใส่ใจในงาน เป็นการแสดงความรู้สึกในทางบวกต่อสถานการณ์ในการทำงาน²⁰¹ นอกจากนี้ สเปคเตอร์ (Spector) ได้กล่าวว่า ความใส่ใจในงาน หมายถึง การที่พนักงานมาตามตารางที่กำหนดไว้²⁰² สอดคล้องกับฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่กล่าวว่าความใส่ใจในงาน หมายถึง ความรับผิดชอบในการทำงาน อัตราการขาดงานของบุคลากรมีน้อย ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศขององค์กร ทักษะคติของบุคลากรที่มีต่องาน เจตคติต่องาน เช่น บรรยากาศแรงจูงใจ และแรงกระตุ้นในการทำงาน²⁰³

จากความหมายข้างต้นและการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสรุปได้ว่า ความใส่ใจในงาน หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและมาปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน จำนวนครูลาออกน้อยลง และสามารถปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุราชการ

4. การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เห็นว่าการจัดการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จ เปรียบเสมือนความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาที่เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะการออกกลางคันของนักเรียน สามารถนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ในสังคม เช่น ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ เพราะเด็กขาดความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน คุณภาพชีวิตลดลงซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน โดยปรากฏในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการบริหารจัดการ โดยจะเกณฑ์เด็กภาคบังคับให้ได้เข้าเรียนทุกคน โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2535 อย่างเคร่งครัด โดยการสร้างระบบการส่งต่อนักเรียนกรณีย้ายสถานศึกษาให้สามารถส่งต่อข้อมูลนักเรียนโดยใช้ระบบออนไลน์ มีการวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนออก

²⁰⁰ Nicholson Nigel and others, "Absence from Work and Job Satisfaction," *Journal of Applied Psychology* 61,6 (December 1976): 735.

²⁰¹ S.R. Rhodes and R.M. Steers, *Managing Employee Absenteeism* (USA: John Wiley and Sons, 1996), 10.

²⁰² Paul E. Spector, *Industrial and Organizational Psychology Research and Practices* (USA: John Wiley and Sons, 1996), 15.

²⁰³ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, *Educational Administration : Theory Research and Practice*, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc.,2008), 291 – 322.

กลางคัน²⁰⁴ ซึ่งการลดอัตราการออกกลางคันมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนหยุดเรียน หรือ ออกจากระบบการศึกษาโดยที่ยังเรียนไม่จบตามหลักสูตร²⁰⁵ ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่กล่าวว่า การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน หมายถึง การที่นักเรียนออกจากระบบโรงเรียนโดยใช้เวลาเรียนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดแต่ละช่วงชั้น โดยมีสาเหตุมาจาก ความยากจน การอพยพตามผู้ปกครอง ปัญหาครอบครัว ปัญหาในการปรับตัว สมรส ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว เจ็บป่วย อุบัติเหตุ ต้องคดีถูกจับ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกรณีนักเรียนย้ายสถานศึกษา²⁰⁶

จากความหมายข้างต้นและการจัดระบบการศึกษาในประเทศไทยสามารถสรุปได้ว่า การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน หมายถึง นักเรียนเรียนไม่จบตามเกณฑ์ของหลักสูตร นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาและสถานศึกษา รวมถึงนักเรียนในสถานศึกษาขาดเรียนอย่างสม่ำเสมอ

5. คุณภาพโดยทั่วไป

คุณภาพโดยทั่วไป หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อชุมชน การจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ซึ่งในปัจจุบันกระแสเรื่องคุณภาพได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการต่างๆ เป็นอย่างมาก การตอบรับกระแสดังกล่าวนี้ในวงการศึกษามีให้เห็นเช่นเดียวกัน²⁰⁷ จึงทำให้มีผู้นิยามความหมายคำว่าคุณภาพไว้ เช่น จูรัน และกรินา (Juran and Gryna) ได้กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยผู้รับบริการนั้นหมายรวมถึงผู้รับบริการภายนอกด้วย เช่น คนในชุมชน²⁰⁸ ส่วนฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ได้กล่าวประสิทธิผลขององค์การที่วัดคุณภาพโดยทั่วไปนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัว (adaptation)

²⁰⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, ผลงานกระทรวงศึกษาธิการ ในรอบ 2 ปี 2558 – 2559 (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2560), 126.

²⁰⁵ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, โครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา, 2556), 3.

²⁰⁶ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, *Educational Administration : Theory Research and Practice*, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc.,2008), 291 – 322.

²⁰⁷ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 126.

²⁰⁸ Joseph M. Juran and Frank M. Gryna, *Quality Planning and Analysis*, 3rd ed. (New York: McGraw Hill., 1993), 3.

ความสามารถในการผสมผสาน (integration) และความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ (Latency) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

5.1 ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถขององค์การในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์การที่มีลักษณะเป็นองค์การระบบเปิด จึงมีความจำเป็นต้องรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอด โดยต้องพัฒนาองค์การเพื่อให้สามารถทำหน้าที่และดำเนินการต่อไปได้เต็มความสามารถอย่างมีคุณภาพและก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการดำเนินงาน

5.2 ความสามารถในการผสมผสาน หมายถึง ลักษณะทางสังคมขององค์การ และบุคลากรที่แสดงถึงควมมีประสิทธิผล กล่าวคือ บุคลากรจะมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เป็นความพึงพอใจในการทำงานซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า ความมั่นคง การได้รับการตอบสนองตามความต้องการของร่างกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน จนทำให้เกิดความรู้สึกรักทำงาน

5.3 ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ เป็นเครื่องที่บ่งชี้ถึงควมมีประสิทธิผลขององค์การ ส่วนอีกตัวหนึ่งคือการที่องค์การสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ในสภาพแวดล้อมขององค์การนั้น ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนา และความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา เพราะประสิทธิผลนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการแก้ปัญหาที่ตอบสนองต่อความต้องการทั้งด้านเจตคติและพฤติกรรม²⁰⁹

จากความหมายข้างต้นและการบริหารสถานศึกษาในประเทศไทยสามารถสรุปได้ว่าคุณภาพโดยทั่วไป หมายถึง สถานศึกษาสามารถปรับนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี การตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และสามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง สถานศึกษามีความตื่นตัวและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

วิธีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางสังคม จะต้องมีการติดตามกำกับดำเนินการดำเนินงานให้เกิดผลตามเป้าหมาย ตลอดจนการนำความรู้ที่มีอยู่หรือเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความรู้และทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหาร

²⁰⁹ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, *Educational Administration : Theory Research and Practice*, 8th ed. (Singapore : McGraw-Hill, Inc.,2008), 291 – 322.

สถานศึกษา ในการปรับปรุงการบริหารงานจะต้องเริ่มด้วยการวัด เพื่อให้ได้สารสนเทศของการบริหารงานสำหรับใช้ประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของการบริหารงาน และจบลงด้วยการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารงาน ซึ่งการประเมินนั้นหมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ถูกวัด โดยการเทียบกับเกณฑ์ จุดเน้นของการประเมินอยู่ที่ความยุติธรรมและความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินที่มีความโปร่งใส เปิดเผย นอกจากนี้การประเมินผลที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งได้มาจากกระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพซึ่งสามารถให้ผลการวัดที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การหรือประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นจะต้องอาศัยเกณฑ์หรือตัวชี้วัดความสำเร็จเป็นตัวกำหนดแนวทาง เพื่อให้สถานศึกษามีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งวิธีการประเมินซึ่งเป็นแนวทางในการประเมินสถานศึกษา ได้มีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศนำเสนอไว้ ดังนี้

สตีเยร์ (Steers) ได้กำหนดรูปแบบวิธีการประเมินประสิทธิผลขององค์การไว้ 4 วิธี โดยมีรายละเอียดแต่ละวิธี ดังนี้

1. วิธีการแบ่งตามจำนวนเกณฑ์ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบเกณฑ์เดี่ยว (univariate effectiveness models) เป็นวิธีการที่มุ่งผลการประเมินโดยใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกัน 30 ตัวแปร ซึ่งปัญหาที่พบคือการใช้รูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินมากกว่าจะใช้เกณฑ์เป็นกลางในการตัดสิน

1.2 รูปแบบพหุเกณฑ์ (multivariate effectiveness models) เป็นวิธีการในการวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์การโดยวิธีการกำหนดรูปแบบ และนำไปทดลองเพื่อหาความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร เพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่กำหนดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กัน เป็นวิธีการที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขข้อจำกัดของรูปแบบเกณฑ์เดี่ยว

2. วิธีการแบ่งตามกำหนดเกณฑ์เพื่อสร้างรูปแบบ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบในลักษณะของการพรรณนา (descript models) เป็นวิธีการสรุปลักษณะจากผลการวิเคราะห์องค์การที่ประสบความสำเร็จ

2.2 รูปแบบในลักษณะเป็นการสร้างปทัสถาน (normative models) เป็นวิธีการกำหนดสถานะที่จำเป็นต้องมี เพื่อให้องค์การนั้นดำเนินงานแล้วเกิดประสิทธิผล

3. วิธีการแบ่งตามความสามารถในการนำเกณฑ์การประเมินผลไปประยุกต์ใช้ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

3.1 รูปแบบที่เป็นสากล (universalistic models) เป็นรูปแบบที่เกณฑ์นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผลประสิทธิผลองค์การได้ทุกที่

3.2 รูปแบบที่เฉพาะ (contingent models) เป็นรูปแบบการประเมินในบางองค์การเท่านั้น

4. วิธีการแบ่งตามเทคนิคที่ใช้ในการได้มาซึ่งเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผล มี 2 รูปแบบ ได้แก่

4.1. รูปแบบอนุมาน (deductive models) เป็นรูปแบบที่ได้จากการศึกษาหลักการตามแนวคิดทฤษฎีแล้วตีความเพื่อกำหนดเป็นเกณฑ์ในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

4.2 รูปแบบอุปมาน (induction models) เป็นรูปแบบที่ได้จากผลของการพิสูจน์กรณีเฉพาะ แล้วนำมาสร้างเกณฑ์ในการประเมินที่มาจากการวิจัยไม่ได้มาจากทฤษฎีเหมือนรูปแบบอนุมาน²¹⁰

สติเฟน และแมรี (Stephen and Mary) ได้กำหนดวิธีการประเมินประสิทธิผลขององค์การโดยจำแนกได้ 7 วิธี ได้แก่ 1) วิธียึดเป้าหมายเป็นหลัก 2) วิธีระบบทรัพยากร 3) วิธีกระบวนการภายใน 4) วิธีการเชิงกลยุทธ์ 5) วิธีการแข่งขัน 6) วิธีความถูกต้องตามหลักกฎหมาย และ 7) วิธีที่ไม่มีประสิทธิผล²¹¹

ธร สุนทรายุทธ ได้กำหนดวิธีการประเมินผลของสถานศึกษา แบ่งได้ 3 วิธี ได้แก่

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย (goal model of organizational Effectiveness) เป็นการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาหรือไม่ โดยใช้เป้าหมายของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ เช่น วัตถุประสงค์ และความสามารถในการผลิต วัตถุประสงค์จากผลลัพธ์ เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบและทรัพยากร (the system - resource Model of organizational effectiveness) การประเมินประสิทธิผลในระบบทรัพยากร เป็นการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยอาศัยแนวคิดที่ว่าสถานศึกษาเป็นระบบเปิดซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยนและแข่งขัน จึงจะประเมินโดยพิจารณาจากความสามารถของสถานศึกษาในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ

²¹⁰ Richard M. Steers, **Organizational Behavior** (Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1985), 80-86.

²¹¹ P. Stephen Robbins and K. Mary Coulter, **Management**, 6th ed. (Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1996), 77.

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (the multiple criteria of effectiveness) เพื่อพิจารณาวัดผลสำเร็จขององค์การ ประสิทธิภาพขององค์การภาคธุรกิจและหน่วยงานวิจัยพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการผลิตการสนับสนุน การใช้การวางแผน ความเชื่อถือได้และความคิดริเริ่ม²¹²

มงคลชัย สมอุดร ได้กำหนดวิธีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา แบ่งได้ 3 วิธี ได้แก่

1. วิธีการวัดผลสำเร็จตามเป้าหมาย แนวทางนี้เชื่อว่า ประสิทธิภาพขององค์การสามารถวัดได้จากความสามารถในการทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การวัดผลสำเร็จที่ได้ตามเป้าหมายจึงเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้วัดประสิทธิผลขององค์การ

2. วิธีการบริหารประสิทธิผลเชิงระบบ แนวทางนี้เชื่อว่าการพิจารณาประสิทธิผลขององค์การต้องพิจารณาทั้งระบบ กล่าวคือ ความสามารถขององค์การในการแสวงหาทรัพยากร การแปรสภาพเป็นผลผลิต ใช้เกณฑ์ความสามารถในการแสวงหาปัจจัยนำเข้า

3. วิธีการประเมินประสิทธิผลโดยอาศัยกลยุทธ์ แนวทางนี้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัย พิจารณาจากสภาพแวดล้อมเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดขององค์การซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การ²¹³

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ ได้กำหนดวิธีการประเมินประสิทธิผลขององค์การตามแนวทางต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ตัวแบบ ดังนี้

1. ตัวแบบการบรรลุเป้าหมาย เป็นการมองว่าองค์การนั้นเป็นอิสระ โดยมุ่งการดำเนินงานเพื่อตอบสนองเป้าหมายขององค์การ ซึ่งเป้าหมายนั้นต้องมีความชัดเจนมีจำนวนไม่มากจึงสามารถจัดการได้ และสามารถวัดได้ มีการสื่อสารในองค์การให้เข้าใจและเห็นชอบร่วมกันในเป้าหมายขององค์การ

2. ตัวแบบระบบ เป็นการมองว่าองค์การนั้นประกอบด้วยระบบย่อยๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนพลังงานกับสภาพแวดล้อมภายนอก มีจุดมุ่งหมายเพื่อความอยู่รอดและอยู่ได้ด้วยวิธีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การประเมินประสิทธิผลหรือผลการดำเนินงานขององค์การขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างสิ่งแวดล้อมกับองค์การและระหว่างระบบต่างๆ ภายในองค์การ

3. ตัวแบบการตอบสนองผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการมองว่าองค์การนั้นเป็นพื้นที่ทางการเมือง มีการแข่งขันกันเพื่อควบคุมทรัพยากร ดังนั้น ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถของ

²¹² ธร สุนทรายุทธ, การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2551), 497 - 468.

²¹³ มงคลชัย สมอุดร, แบบจำลองระบบคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประมงดินสุสานนท์, 2552), 105.

องค์การในการตอบสนองความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่รอดขององค์การ

4. ตัวแบบกรอบค่านิยมต่างกัน เป็นการมองว่าไม่มีเกณฑ์ใดที่ดีที่สุดที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การได้ เกณฑ์การประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับผู้ประเมินว่าจะมีความเห็นว่าเกณฑ์ใดที่สำคัญที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

5. ตัวแบบคุณภาพ เป็นแนวทางการคิดการวัดผลการปฏิบัติงานในองค์การว่าสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์การหรือไม่เพียงไร โดยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานขององค์การประกอบด้วย ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้ และการเติบโต²¹⁴

การดี อนันต์นาวิ ได้กำหนดวิธีในการประเมินประสิทธิผลขององค์การไว้ 4 วิธี ได้แก่

1. วิธีการบรรลุเป้าหมาย เป็นวิธีที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเฉพาะระดับที่กำหนดเป็นการเน้นที่ผลมากกว่าวิธีการดำเนินการ แนวคิดของวิธีการนี้คือ องค์การจะต้องมีเป้าหมายที่แน่นอน เป้าหมายต้องมีความชัดเจนเข้าใจตรงกัน เป้าหมายต้องไม่มากเกินไป เป็นเป้าหมายที่มีความเห็นสอดคล้องกัน วัดความก้าวหน้าของเป้าหมายได้ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ควรทำให้เป็นเป้าหมายเชิงปฏิบัติการที่เป็นเป้าหมายเฉพาะขององค์การเพื่อให้เข้าใจตรงกันและสามารถวัดได้

2. วิธีการเชิงระบบ เป็นวิธีการที่องค์การต้องมีปัจจัยนำเข้า (input) มีกระบวนการ (process) และมีผลผลิต (output) ต้องรักษาเสถียรภาพและสมดุล ดังนั้น แนวทางเชิงระบบ คือความสามารถขององค์การในการจัดการทรัพยากร การรักษาเสถียรภาพและสมดุลของระบบภายในองค์การ และการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก แนวทางเชิงระบบเน้นที่วิธีการมากกว่าผลผลิต มีข้อดี คือ ทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพากันและกันของระบบย่อยๆ ภายในองค์การจนทำให้้องค์การบรรลุเป้าหมายได้

3. วิธีการเชิงกลยุทธ์ วิธีการนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลขององค์การแนวใหม่ โดยมององค์การในฐานะที่เป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อม ซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการ ความพอใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนองค์การให้มีความอยู่รอด ประสิทธิผลขององค์การตามแนวทางนี้ก็คือ ระดับความสามารถขององค์การในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมขององค์การ

4. วิธีการแข่งขัน วิธีการนี้เป็นการบูรณาการการศึกษาประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบ และความสนใจของผู้ประเมินจึงเป็นเกณฑ์ที่ดีที่สุด การประเมินประสิทธิผลตามแนวทางนี้คาดว่าจะทำให้การประเมินประสิทธิผลขององค์การมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น²¹⁵

²¹⁴ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ มุมมองต่างกระบวนการทัศน์**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ดี.เค.ปริ้นติ้งเวิลด์, 2556), 146

พิสนุ พงศ์รี ได้กำหนดรูปแบบวิธีการประเมินประสิทธิผลขององค์การซึ่งสามารถแบ่งได้ 6 วิธี ได้แก่ วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามการให้ความหมาย วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามตัวแปรที่ใช้ประเมิน วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามแนวทางการพัฒนา วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามประโยชน์การนำไปใช้ วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามวิธีการประเมินในการพัฒนารูปแบบ และวิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามเกณฑ์อื่นๆ โดยมีรายละเอียดแต่ละวิธีดังนี้

1. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามการให้ความหมาย มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบการประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมาย โดยเน้นการบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การมากกว่าวิธีการ โดยองค์การจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมีจำนวนไม่มาก แต่องค์การใดมีจุดมุ่งหมายไม่ชัดเจนหรือมีหลากหลายจะเกิดความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้องกันหรือระดับจุดมุ่งหมายสูงหรือต่ำเกินไป ถ้ามาใช้รูปแบบนี้จะไม่เหมาะสม

1.2 รูปแบบระบบทรัพยากร เป็นการพิจารณาความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การจากระบบที่ได้มาซึ่งทรัพยากรนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ รูปแบบนี้ไม่เน้นจุดมุ่งหมายขององค์การ กล่าวได้ว่าองค์การใดได้ทรัพยากรมากเป็นปัจจัยนำเข้าและสามารถใช้กระบวนการแปรสภาพทรัพยากรออกมาเป็นผลผลิตมาก ถือว่ามีประสิทธิภาพมาก ซึ่งแนวทางนี้ไม่เหมาะสมกับองค์การของภาครัฐ

1.3 รูปแบบบูรณาการ เป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายและรูปแบบทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเสริมซึ่งกันและกันให้การประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามตัวแปรที่ใช้ประเมิน มี 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบตัวแปรเดี่ยว เหมือนกันกับรูปแบบการประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะพิจารณาประสิทธิผลขององค์การโดยใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้น การประเมินตามรูปแบบนี้จะมีข้อจำกัดเรื่องความครอบคลุม สำหรับตัวแปรเดี่ยวที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ เช่น ผลผลิต ประสิทธิภาพ ผลกำไร คุณภาพ อุบัติเหตุ การเติบโต การขาดงาน จำนวนเงินที่เก็บได้ ความพึงพอใจ การจูงใจ ขวัญกำลังใจ การควบคุม ความขัดแย้ง ความสามัคคี ความยืดหยุ่น การปรับตัว การมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน การยอมรับบทบาทหน้าที่ การติดต่อสื่อสาร ความพร้อม การใช้ประโยชน์ เป็นต้น

2.2 รูปแบบตัวแปรหลายตัว เป็นรูปแบบการประเมินโดยใช้ตัวแปรหลายตัว ที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันและเป็นองค์ประกอบของประสิทธิผลขององค์การหรือผลการดำเนินงาน

3. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามแนวทางการพัฒนารูปแบบ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

²¹⁵ ภารดี อนันต์นาวิ, **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (ชลบุรี: มนตรี, 2553), 210 - 211.

3.1 รูปแบบพรรณนา เป็นการชี้แจงแนวทางการศึกษาลักษณะหรือองค์ประกอบขององค์การที่ประสบความสำเร็จ โดยศึกษาสภาพจริงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และมักไม่มีการกำหนดกรอบหรือบรรทัดฐานหรือตัวแปรไว้ล่วงหน้า

3.2 รูปแบบปทัสถาน เป็นการชี้แจงแนวทางการศึกษาองค์การที่เห็นว่าน่าจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจากแนวคิดทฤษฎี หรือ เหตุผลของผลการศึกษาที่ผ่านมากำหนดตัวแปรที่จะศึกษาแล้วมักจะทดลองในสภาพจริงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบว่าตัวแปรที่กำหนดขึ้นนั้นเป็นมาตรฐานที่ใช้ประเมินประสิทธิผลขององค์การได้ถูกต้อง

4. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามประโยชน์การนำไปใช้ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

4.1 รูปแบบสากล เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ในการประเมินประสิทธิผลองค์การได้ทุกประเภท

4.2 รูปแบบเฉพาะ เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิผลองค์การบางประเภทเท่านั้น

5. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามวิธีการประเมินในการพัฒนารูปแบบ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

5.1 รูปแบบอนุमान เป็นการพิจารณาโดยหลักทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี และนำมาศึกษาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง

5.2 รูปแบบอุปมาน เป็นการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะ โดยกำหนดตัวแปรจากผลการศึกษาวิจัยของแหล่งต่าง ๆ หรือทำวิจัยเองก็ได้

6. วิธีการประเมินประสิทธิผลแบ่งตามเกณฑ์อื่นๆ มี 4 รูปแบบ ได้แก่

6.1 รูปแบบเชิงระบบ เป็นการมององค์การว่าเป็นระบบที่ต้องการปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการ และกลายเป็นผลผลิตออกมา และเน้นการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อความอยู่รอดขององค์การ

6.2 รูปแบบเชิงกลยุทธ์และกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เป็นการมององค์การในฐานะที่เป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง หรือตอบสนองกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อองค์การ

6.3 รูปแบบการแข่งขันและคุณค่า เป็นการประเมินประสิทธิผลขององค์การซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบ หรือความสนใจของผู้ประเมิน จึงไม่มีเกณฑ์ตายตัว

6.4 รูปแบบบูรณาการ เป็นรูปการประเมินที่นำเอาตั้งแต่ 2 รูปแบบมาใช้ร่วมกัน เน้นการประเมินองค์การจากหลายส่วนที่จะประเมินจำนวน 3 ประการ คือ การใช้เกณฑ์หรือตัวแปรหลายตัว พิจารณามิติเวลา และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง²¹⁶

จากวิธีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วิธีการประเมินสถานศึกษามีขึ้นเพื่อติดตาม กำกับการดำเนินงานให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ โดยเริ่มจากการวัดผลเพื่อให้ได้สารสนเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยวิธีการประเมินนั้นมีขึ้นเพื่อตัดสินคุณภาพของการบริหารงาน เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งการประเมินสามารถแบ่งได้หลายวิธี เช่น การแบ่งตามจำนวนเกณฑ์ การแบ่งตามเป้าหมาย การแบ่งตามระบบทรัพยากร การแบ่งตามแนวทางการพัฒนา การแบ่งตามประโยชน์การนำไปใช้ เป็นต้น จะเห็นว่าการประเมินในหลายวิธีแต่ทุกวิธีมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษารู้ถึงสถานะของตนเองว่าอยู่ในระดับใด มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด เพื่อให้สามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลที่ดี

เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา

เนื่องจากการประเมินประสิทธิผลขององค์การหรือสถานศึกษานั้น มีนักวิชาการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลหลายเกณฑ์ (the multiple criteria of effectiveness) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การ ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรที่อาจมีต่อความสำเร็จขององค์การและความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ได้มีเกณฑ์หลากหลายในการประเมินองค์การ ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุป ดังนี้

กิบสันและคณะ (Gibson and others) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิต 2) ประสิทธิภาพ 3) ความพึงพอใจ 4) ความสามารถในการปรับตัว 5) การพัฒนาและการอยู่รอด²¹⁷

เซเลอร์ (Seiler) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ ทั้งหมด 19 ประการ ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพทั่วไป (overall effectiveness) 2) คุณภาพ (quality) 3) ผลผลิต (productivity) 4) ความพร้อม (readiness) 5) ประสิทธิภาพ (efficiency) 6) ผลกำไรหรือผลตอบแทน (profit or return) 7) การเติบโต (growth) 8) การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม (utilization of environment) 9) ความมั่นคง (stability) 10) การเปลี่ยนแปลงหรือการดำรงรักษา

²¹⁶ พิสนุ พงศ์ศรี, การประเมินทางการศึกษา แนวคิดสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: ด้านสุขธการพิมพ์, 2551), 208.

²¹⁷ James L. Gibson and others, Organizations : Behavior Structure Process, 10th ed. (Boston, Mass: McGraw – Hill, Inc., 2000), 27.

(turner or return) 11) ความใส่ใจในงาน (absenteeism) 12) อุบัติเหตุ (accident) 13)ขวัญ (morale) 14) การจูงใจ (motivation) 15) ความพึงพอใจ (satisfaction) 16) การยอมรับเป้าหมายขององค์การเป็นของตนเอง (internalization of organizational goal) 17) ความขัดแย้งและความสามัคคี (conflict - cohesion) 18) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (flexibility adaptation) 19) การประเมินโดยสภาพแวดล้อมภายนอก (valuation by external entities)²¹⁸

มอทท์ (Mott) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ 1) ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต 2) ประสิทธิภาพ 3) ความสามารถในการปรับตัว 4) ความสามารถในการยืดหยุ่นได้²¹⁹

สุนทร โคตรบรรเทา ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การจัดกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย (Heterogeneous Grouping) การจัดกลุ่มนักเรียนมีหลายรูปแบบ สถานศึกษาเล็กแบ่งเป็นสายและลดการจัดกลุ่มตามความสามารถ

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) นักเรียนมีการเรียนแบบแข่งขันกันน้อยลง ในกลุ่มนักเรียนคละกันหรือการจัดกลุ่มแบบหลากหลาย นักเรียนจะเรียนด้วยกันแบบประชาธิปไตย และแบบร่วมมือ

3. ความคาดหวังสูงสำหรับทุกคน (High Performances for All) สถานศึกษาใช้หลักปรัชญาว่า นักเรียนทุกคนสามารถเรียนเนื้อหาสำคัญ ทำท่าย และนำเสนอใจ ถ้าได้รับแรงจูงใจและให้โอกาสเพียงพอ ความรู้สำคัญไม่มีไว้สำหรับอภิสิทธิ์ชน (Elite) อีกต่อไป แต่สำหรับนักเรียน โดยไม่คำนึงถึงสภาพสังคมหรือความมุ่งหวังในอาชีพ

4. การตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียน (Responsiveness to Student Diversity) นักการศึกษาองความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ภาษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมว่าเป็นโอกาสและความท้าทาย เนื้อหาของหลักสูตร และวิธีการเรียนการสอนจัดทำขึ้นและเคารพในความหลากหลาย

5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างเต็มที่ (Emphasis on Active Learning) นักเรียนใช้เวลาอยู่เฉยโดยไม่ได้รับความรู้น้อยลง แต่ใช้เวลาในการทำ ทดลอง และค้นพบความรู้และความเข้าใจเพื่อตัวเองเป็นกลุ่มหรือบางครั้งคนเดียวให้มากขึ้น

²¹⁸ John A. Seiler, **System Analysis in Organization Behavior** (Homewood: Richard D. Irwin, Inc., 1976), 29-30.

²¹⁹ Paul E. Mott, **The Characteristics of Effective Organization** (New York Harper and Row, 1973), 20-24.

6. หลักสูตรที่จำเป็น (Essential Curriculum) สถาบันการศึกษาเลือกแนวคิดรวบยอดและทักษะสำคัญที่สุดมาเน้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณภาพของการเข้าใจมากกว่าปริมาณของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ นักเรียนจะได้มีเครื่องมือในการเพิ่มพูนความรู้อย่างอิสระ

7. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ประเภทของการประเมินที่ใช้ มีการกำหนดโดยการเรียนรู้ที่จะวัด ซึ่งหมายความว่าจะมีการใช้ปฏิบัติเป็นวิถีทางของการประเมินมากขึ้น นักการศึกษาและนักเรียนเองจะรับผิดชอบในสิ่งที่ผู้เรียนทำได้ แทนที่จะอาศัยผลการทำสอบมาตรฐานเพียงอย่างเดียว

8. เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Technology as a Tool) คอมพิวเตอร์ แผ่นวีดีทัศน์ โทรทัศน์ดาวเทียม และเทคโนโลยี ที่มีสถานะเป็นศิลปะอื่นๆ ให้ถือว่า เป็นทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่ใช่สัญลักษณ์แห่งความเป็นเลิศหรือนวัตกรรม

9. เวลาเป็นทรัพยากรแห่งการเรียนรู้ (Time as a Learning Resource) เวลาของสถานศึกษาควรจัดไว้สำหรับการเรียนรู้มากกว่าอย่างอื่น ความต้องการของผู้บริหารและครูควรมาทึหลัง หรือเป็นรองความต้องการของนักเรียน คาบการเรียนในแต่ละวันควรจัดให้เหมาะสมกับเนื้อหาของหลักสูตร

10. หลักศึกษาศาสตร์ที่หลากหลาย (Diverse Pedagogy) นักการศึกษาใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและสมดุลมากขึ้นในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมครูและพัฒนาคณาจารย์แผนใหม่สำหรับครูและผู้บริหาร²²⁰

ลูเนนเบิร์กและออนสไตน์ ได้กล่าวว่าในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ 1) สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย 2) พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน 3) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ 4) มีบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง 5) พุ่มเทเวลาในการทำงาน 6) มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 7) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง²²¹

อุทุมพร จามรمان และคนอื่นๆ ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยกล่าวว่า การดำเนินงานนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญคือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัดสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงาน จึงควรประกอบด้วย ตัวแปร 2 ส่วน คือ ตัวชี้วัดกระบวนการดำเนินงาน และตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ดังนี้

²²⁰ สุนทร โคตรบรรเทา, **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2551), 246 – 248.

²²¹ Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel, **Educational Administration : Concepts and Practices**, 3th ed. (Belmont, CA Wadsworth, 2000), 366.

1. ตัวชี้วัดกระบวนการทำงาน เป็นสิ่งที่สะท้อนคุณภาพของการใช้ทรัพยากร และคุณภาพของการใช้ทรัพยากร และคุณภาพของกระบวนการปฏิบัติงานในการสร้างผลผลิต อันได้แก่ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการประหยัด ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด คุ่มค่า ก่อให้เกิดผลสูงสุด และประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่อการสร้างผลผลิตหนึ่งหน่วย

2. ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่สะท้อนคุณภาพของการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย อันได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยผลการปฏิบัติงานจะเป็นผลผลิต ผลกระทบหรือผลลัพธ์ ได้ผลตรงตามที่คาดหวังและเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ ผู้บริโภค และผู้ปฏิบัติงาน²²²

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาในปี พ.ศ. 2554 โดยได้กำหนดตัวชี้วัดซึ่งเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 15 มาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านผู้เรียนมี 6 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2. มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

²²² อุทุมพร จามรมาน และคนอื่นๆ, การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 32.

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

4. มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มี 1 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

5. มาตรฐานด้านการส่งเสริมมี 1 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น²²³

ในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2559 กระทรวงศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาใหม่ เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดตัวชี้วัดซึ่งเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 4 มาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน
 - 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
 - 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
2. มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา
3. มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล²²⁴

²²³ กระทรวงศึกษาธิการ “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา,” 16 กุมภาพันธ์ 2554.

²²⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา," 11 ตุลาคม 2559 .

จากเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษามีหลายเกณฑ์ แต่ทุกเกณฑ์มีขึ้นเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรแต่ละด้านที่มีต่อความสำเร็จของสถานศึกษา เช่น ความสามารถในการผลิตนักเรียน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ความพึงพอใจของบุคลากร ผลตอบแทนความร่วมมือในการทำงาน ความใส่ใจในงาน ความสามารถในการปรับตัวและแก้ปัญหา เป็นต้น

ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ กำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหน่วยงานองค์กรและบุคคลต่างๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นหน่วยอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเป็นธรรม

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตั้งอยู่เลขที่ 2/3 หมู่ 8 ถนนเศรษฐกิจ 1 ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร รหัสไปรษณีย์ 74000 มีเนื้อที่ประมาณ 2.5 ไร่ เป็นที่ดินของวัดคลองครุ และได้ทำสัญญาเช่า ตั้งแต่ครั้งยังเป็นสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร อาคารสำนักงานเป็นอาคารเดิมของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทำพิธีเปิดอาคารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2538 ต่อมาได้งบประมาณจากทางราชการ ก่อสร้างอาคารสำหรับเป็นห้องประชุม และได้รับการสนับสนุนเงิน จากคุณสุวรรณ แสงสุขเยี่ยมในการต่อเติมภายในอาคาร และมีอาคารพัสดุอีก 1 หลัง มีพื้นที่จอดรถด้านหน้าอาคารสำนักงานรองรับรถยนต์ได้ประมาณ 50 คัน และด้านหลังอาคารอีกประมาณ 30 คัน การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีเขตพื้นที่บริการ 3 อำเภอ คือ อำเภอสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แม่แบน และอำเภอบ้านแพ้ว มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดกับกรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดกับอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดกับจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดราชบุรี

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และสถานศึกษาเป็นองค์กรชั้นนำที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน บนพื้นฐานความเป็นไทย บริหารจัดการด้วยระบบเครือข่ายที่เข้มแข็ง

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมของคนไทย 12 ประการ
4. พัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน เน้นการมีส่วนร่วม ด้วยระบบเครือข่ายภายใต้ความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา

ค่านิยมองค์กร

รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย ใส่ใจบริหาร ซินชมผลงานร่วมกัน

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค
2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรในแต่ละระดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. ผู้เรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษาบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษามีเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพตามมาตรฐาน
6. บุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างมืออาชีพ

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างและขยายโอกาสทางการศึกษา
- กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และบุคลากร
- กลยุทธ์ที่ 3 ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนและบุคลากร
- กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- กลยุทธ์ที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่และสถานศึกษา

จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพ

1. สำนักงานคุณภาพ 3 ดี ประกอบด้วย สำนักงานนำอยู่ มุ่งสู่มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ
2. โรงเรียนคุณภาพ 9 ดี ประกอบด้วย โรงเรียนนำอยู่ ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ ใส่ใจยกระดับผลสัมฤทธิ์ พิชิตระบบนิเทศครู เชิดชูคุณธรรม ร่วมกิจกรรมแข่งขัน มุ่งมั่นสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนมีระบบประกัน ครอบครันความร่วมมือ

ภารกิจ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ กำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรและบุคลากรต่างๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นหน่วยอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานจัดการศึกษาอื่นให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวมีความเป็นอิสระสามารถให้บริหารทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเป็นธรรม โดยดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กกลุ่มอายุ 4 – 5 ปี มีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
2. ระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) ให้แก่เด็กกลุ่มอายุ 7 – 16 ปี วยเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทุกคน ได้รับการศึกษาจนจบอย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ประเภทสามัญศึกษา) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพและความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือออกไปประกอบวิชาชีพ

โครงสร้างการบริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นผู้บังคับบัญชาและผู้บริหารสูงสุดขององค์การ จัดโครงสร้างออกเป็น 7 กลุ่ม 1 หน่วย 1 ศูนย์ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 และเพิ่มเติม ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ 04011/1 ลงวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2556 แบ่งเป็น กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน หน่วยตรวจสอบภายใน และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา²²⁵

จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามจำนวนนักเรียน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครที่เป็นของรัฐบาล 103 โรงเรียน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเขตพื้นที่บริการ 3 อำเภอ แบ่งเป็นอำเภอเมืองสมุทรสาคร 55 โรงเรียน อำเภอกระทุ่มแบน 19 โรงเรียน และอำเภอบ้านแพ้ว 29 โรงเรียน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามจำนวนนักเรียน

ขนาด	จำนวนสถานศึกษา			
	เมืองฯ	กระทุ่มแบน	บ้านแพ้ว	รวม
ขนาดที่ 1 นักเรียน 1 – 120 คน	15	3	6	24
ขนาดที่ 2 นักเรียน 121 – 200 คน	14	2	15	31
ขนาดที่ 3 นักเรียน 201 – 300 คน	5	2	3	10
ขนาดที่ 4 นักเรียน 301 – 499 คน	8	2	4	14
ขนาดที่ 5 นักเรียน 500 – 1499 คน	11	7	1	19
ขนาดที่ 6 นักเรียน 1500 – 2499 คน	2	3	-	5
รวม	55	19	29	103

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2559. (สมุทรสาคร : กลุ่มนโยบายและแผน , 2559), 6.

²²⁵ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559 (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2560), 7 - 19.

จำนวนนักเรียน และห้องเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษา หรือถึงระดับมัธยมศึกษาตอน โดยมีรายละเอียดจำนวนนักเรียน และห้องเรียน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามจำนวนนักเรียน

อนุบาล					
อ.1	ห้องเรียน : 152		นักเรียน : 3,607		
อ.2	156		3,467		
รวม	308		7,074		
ช่วงชั้นที่ 1			ช่วงชั้นที่ 2		
ป.1	ห้องเรียน : 172	นักเรียน : 4,547	ป.4	ห้องเรียน : 168	นักเรียน : 4,514
ป.2	171	4,492	ป.5	173	4,507
ป.3	171	4,455	ป.6	168	4,556
รวม	514	13,494	รวม	509	13,577
ช่วงชั้นที่ 3			ช่วงชั้นที่ 4		
ม.1	ห้องเรียน : 49	นักเรียน : 1,516	ม.4	ห้องเรียน : 1	นักเรียน : 39
ม.2	49	1,396	ม.5	1	22
ม.3	46	1,152	ม.6	1	34
รวม	114	4,064	รวม	3	95
รวมทั้งสิ้น		ห้องเรียน : 1,478			นักเรียน : 38,304

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2559. (สมุทรสาคร : กลุ่มนโยบายและแผน , 2559), 5.

การจัดการศึกษาภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สถานศึกษา 103 แห่ง แบ่งรายละเอียด ดังนี้

1. นักเรียน	38,304	คน
2. ห้องเรียน	1,479	ห้อง
3. บุคลากร	2,487	อัตรา

4. ข้าราชการครู (1,926 อัตรา)		
- สายงานบริหารการศึกษา	3	อัตรา
- สายงานบริหารสถานศึกษา	144	อัตรา
- สายงานการสอน	1,779	อัตรา
5. บุคลากรทางการศึกษา (50 อัตรา)		
- ศึกษานิเทศก์ 38 ค (1)	9	อัตรา
- บุคลากรทางการศึกษาอื่น 38 ค(2)	41	อัตรา
6. ครูอัตราจ้าง (297 อัตรา)		
- พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	53	อัตรา
- แก้ปัญหาสถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรชั้นวิกฤต	40	อัตรา
- ครูสาขาขาดแคลน	29	อัตรา
- ครูรายเดือน (งบ อบจ.)	163	อัตรา
- ครูวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์	12	อัตรา
7. ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ (63 อัตรา)		
- ลูกจ้างประจำ	62	อัตรา
- พนักงานราชการ (เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์)	1	อัตรา
9. ลูกจ้างชั่วคราว (151 อัตรา)		
- เจ้าหน้าที่ธุรการ (คืนครูให้นักเรียน)	68	อัตรา
- พนักงานพิมพ์ดีด	1	อัตรา
- เจ้าหน้าที่ธุรการ	3	อัตรา
- นักการภารโรง (งบ สพฐ.)	15	อัตรา
- นักการภารโรง (คืนครูให้นักเรียน)	24	อัตรา
- ยาม	2	อัตรา
- แม่บ้าน	2	อัตรา
- พี่เลี้ยงเด็กพิการ	36	อัตรา ²²⁶

²²⁶ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา
จังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2559 (สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน 2559), 12.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิรัตน์ รัตนมณี ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหลักธรรมาภิบาล ใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัย มีดังนี้ 1) หลักนิติธรรม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลักคุณธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หลักความโปร่งใส พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) หลักการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) หลักความรับผิดชอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) หลักความคุ้มค่า พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²²⁷

ปวีณา พุ่มพวง ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล ใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้แนวคิดของมอทท์ (Mott) 4 ประการ ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

²²⁷ วิรัตน์ รัตนมณี, "การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), ง.

ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม 3) การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²²⁸

โสภณ วงษ์นาคเพ็ชร ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยการบริหารงานวิชาการได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล แบ่งออกเป็น 12 งาน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ใช้แนวคิดของฮอยและมิสเกล มี 5 ประการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การขาดงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบ

²²⁸ ปวีณา พุ่มพวง, "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1" (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551), ง.

โอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา การ
 แนะนำการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริม
 ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
 หน่วยงาน และสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
 สถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการลาออก
 กลางคัน คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ตามลำดับ 3) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้น
 พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มี
 ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมี
 ความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน²²⁹

เกษมศรี จาตุรพันธ์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททาสคร โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมใช้ตามแนวคิดของ
 สวอนสเบิร์ก แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การไว้วางใจกัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การ
 ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ส่วนธรรมาภิบาล
 ของสถานศึกษา ใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ
 บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม
 หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามุททาสคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ
 มากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การไว้วางใจกัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ
 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ตามลำดับ
 2) ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททาสคร โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหา
 น้อย ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความ
 คุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด

²²⁹ โสภกา วงษ์นาคเพ็ชร, "การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), ง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครกับธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงทุกคู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²³⁰

ดุจดาว จิตใส ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนหลักการบริหารงานบุคคล ใช้แนวปฏิบัติของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพและธำรงรักษาบุคลากร การรักษาระเบียบวินัย และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า ตามลำดับ 2) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพและธำรงรักษาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การรักษาระเบียบวินัย ตามลำดับ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน²³¹

²³⁰ เกษมศรี จาตุรพันธ์, "การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

²³¹ ดุจดาว จิตใส, "การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

ปิยะพงษ์ โพธิ์มี ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลใช้แนวคิดตามที่ได้ประกาศไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6 ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนความพึงพอใจใช้แนวคิดทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์ก มุ่งสนใจที่องค์ประกอบ 2 ชุด คือ องค์ประกอบของความพึงพอใจ และองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน มีดังนี้ องค์ประกอบของความพึงพอใจ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่ง การงาน และองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน ประกอบด้วย 11 ด้าน คือ เงินเดือน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ฐานของอาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เทคนิคการนิเทศ นโยบาย และการบริหารงานของบริษัท สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว และความมั่นคงในงาน ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²³²

ประไพ อุดมผล ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยการปฏิบัติงานของผู้บริหารศึกษาเฉพาะมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารในมาตรฐานวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มี 12 ประการ ประกอบด้วย ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนา

²³² ปิยะพงษ์ โพธิ์มี, "การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

บุคลากร ผู้เรียน และชุมชน มุ่งพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานขององค์การให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ ปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้แนวคิดของฮอยและมิสเกล มี 5 ประการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การขาดงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า 1) การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา ซึ่งเท่ากับด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากรผู้เรียนและชุมชน ด้านร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ ด้านมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ด้านสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ ด้านเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ ด้านพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ ด้านปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร ด้านพัฒนาแผนงานขององค์การให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง และด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ด้านการขาดงาน ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในการทำงาน และด้านผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ 3) การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5²³³

ไพรินทร์ สุขโข ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยสมรรถนะของผู้บริหารใช้แนวคิดของมัมฟอร์ดและ

²³³ ประไพ อุดมผล, "การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

คณะ ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะ 3 ประการ คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจทางสังคม และความรู้ ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล ซึ่งได้จำแนกไว้ 5 ประการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การขาดงาน การลดการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหาร ในสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจทางสังคม และความรู้ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ การลดอัตราการลาออกจากการเรียนกลางคัน คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ตามลำดับ 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะการตัดสินใจทางสังคม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้ ด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านการขาดงาน และด้านคุณภาพโดยทั่วไป สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความรู้ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านการขาดงาน ด้านการลดอัตราการลาออกจากการเรียนกลางคัน และด้านคุณภาพโดยทั่วไป ส่วนสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะการแก้ไขปัญหา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน²³⁴

สุภา เจียมพุก ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยแรงจูงใจของครูใช้ทฤษฎีของเฮอริชเบิร์ก ในส่วนของปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และปัจจัยค้ำจุน แบ่งเป็น 11 ด้าน ประกอบด้วย เงินเดือน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา สถานะทางสังคม ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เทคนิคการนิเทศ นโยบายการบริหาร สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว และความมั่นคงในงาน ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลใช้แนวคิดตามที่ได้ประกาศไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 6

²³⁴ ไพรินทร์ สุขโข, "สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

ประการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผลการศึกษาพบว่า 1) แรงจูงใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าทั้ง 2 ปัจจัยอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²³⁵

มุทิตา เครือวัลย์ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแก่งบรรพาศักดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยคุณภาพชีวิตการทำงานอาศัยทฤษฎีของวอลตัน (Walton) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาความสามารถของบุคลากร ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน บุคลากร การสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และการปฏิบัติงานภายในสังคม ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนอาศัยแนวคิดตามทฤษฎีของมอท (Mott) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแก่งบรรพาศักดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติงานภายในสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ด้านบุคลากรการสังคม ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคลากร และด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแก่งบรรพาศักดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาคะแนนเฉลี่ยน้อย ดังนี้ คือ ด้านความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่มี

²³⁵ สุภา เจียมพุก, "แรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

ทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลวงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โคนรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดไปน้อย ดังนี้ ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานภายในสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงาน ด้านบูรณาการสังคม และด้านการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการ และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม²³⁶

วิไลพร จันเสียม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โดยการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2542 ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนประสิทธิผลในการบริหารอาศัยแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า 2) ประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป งานบริหารวิชาการ และงานบริหารวิชาการ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลัก

²³⁶ มุทิตา เครือวัลย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลวงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2" (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555), ง.

ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18²³⁷

จิตาจารย์ ตรีเหรา ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสุขภาพองค์การในแนวคิดของฮอยและฟอร์สซิธ 7 ประการ ประกอบด้วย ความสมบูรณ์ของสถาบัน ความมีอิทธิพลของผู้บริหาร การบริหารแบบเน้นคน การบริหารแบบเน้นงาน การสนับสนุนด้านทรัพยากร ขวัญและกำลังใจ การมุ่งเน้นด้านวิชาการ ส่วนประสิทธิผลใช้แนวคิดของเครียดเนอร์และคินคิก 4 ประการ ประกอบด้วย การทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย การได้มาซึ่งทรัพยากร กระบวนการจัดการภายใน กลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า 1) สุขภาพองค์การสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการบริหารแบบเน้นคน และด้านการบริหารแบบเน้นงาน ในส่วนที่คงเหลือ 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความมีอิทธิพลของผู้บริหาร ด้านขวัญและกำลังใจ ด้านการเน้นด้านวิชาการ และด้านความสมบูรณ์ของสถาบัน ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย ด้านกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ ด้านกระบวนการจัดการภายใน และด้านการได้มาซึ่งทรัพยากรตามลำดับ 3) สุขภาพองค์การด้านความสมบูรณ์ของสถาบันส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย และด้านกระบวนการจัดการภายใน สุขภาพองค์การด้านการบริหารแบบเน้นงานส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้านคือ ด้านการทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย ด้านการได้มาซึ่งทรัพยากร และด้านกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ สุขภาพองค์การด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากรส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดย

²³⁷ วิไลพร จันเสงี่ยม, "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18" (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555), ง.

ภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการได้มาซึ่งทรัพยากร สุขภาพองค์การด้านขวัญและกำลังใจส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการจัดการภายใน และด้านกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ สุขภาพองค์การด้านการเน้นด้านวิชาการส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย ด้านการได้มาซึ่งทรัพยากร ด้านกระบวนการจัดการภายใน และด้านกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ ส่วนสุขภาพองค์การด้านความมีอิทธิพลของผู้บริหารและด้านการบริหารแบบเน้นคน ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน²³⁸

ราชัญ สมทบ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยหลักธรรมาภิบาลใช้พื้นฐานจากแนวคิดและหลักการบริหารจัดการศึกษาตามพระราชกฤษฎีกาการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ส่วนประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน ใช้แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามภาระงานที่กำหนดในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส 2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานใน

²³⁸ ฐิตารีย์ ตรีเหรา, "สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), ง.

โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับสูง²³⁹

ราเชนทร์ สีชีวัฒน์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล ใช้ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การ แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยความสามารถในการผลิตนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความพึงพอใจในการทำงาน ความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียน และการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 3) หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²⁴⁰

ศุภกร อินทร์คล้า ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยทักษะภาวะผู้นำใช้ตามแนวคิดของดูบริน 5 ประการ ประกอบด้วย มีความรู้รอบยอดและพฤติกรรมชั้นนำ มีความรู้จักการเห็นตัวอย่างบทบาทภาวะผู้นำของคนอื่น หาประสบการณ์จากการฝึกฝน การได้รับทักษะที่เป็นประโยชน์หรือสมรรถนะจากที่อื่นๆ และการนำไปปฏิบัติจริง ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้ตามแนวคิดของฮอยและมีสเกล 4 ประการ ประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มี

²³⁹ ราเชนทร์ สมทบ, "ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี" (ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2556), 2-3.

²⁴⁰ ราเชนทร์ สีชีวัฒน์, "ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี" (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), ง.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการผสมผสาน และความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การนำไปปฏิบัติจริง ผู้มีรอบความรู้และมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความเป็นผู้นำ มีความรู้จากการเห็นตัวอย่างบทบาทภาวะผู้นำของคนอื่นหาประสบการณ์จากการฝึกฝน การได้รับทักษะที่เป็นประโยชน์หรือสมรรถนะจากที่อื่นๆ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการผสมผสาน และความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 3) ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน²⁴¹

สาวิตรี งามหอม ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยปัจจัยความเสี่ยงใช้ตามแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ จำแนกไว้ 10 ประเภท ประกอบด้วย ปัจจัยความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี ปัจจัยความเสี่ยงด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยความเสี่ยงด้านปัญหาเศรษฐกิจ ปัจจัยความเสี่ยงในโครงสร้างนโยบายสถานศึกษา ปัจจัยความเสี่ยงต่อผลผลิตและบริหาร ปัจจัยความเสี่ยงด้านบุคลากร ปัจจัยความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพทางการเงิน ปัจจัยความเสี่ยงด้านวัสดุทรัพยากร และปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้ตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล ซึ่งได้จำแนกไว้ 5 ประการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การขาดงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาและละตัวแปรก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรที่ 4 ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเมืองและกฎหมายมีระดับปัจจัยความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพโดยทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก ส่วนการขาดงาน และการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

²⁴¹ ศุภกร อินทร์คล้าย, "ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), ง.

อยู่ในระดับน้อย 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในการบวกลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้น ปัจจัยความเสี่ยงด้านปัญหาเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันในทางลบ²⁴²

สมมาตร คงชื่นสิน ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยหลักธรรมาภิบาลอาศัยแนวคิดตามคู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2552 ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 10 ประการ คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่วนประสิทธิผลในการบริหารงาน อาศัยแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแนวทางการประกันคุณภาพภายในปีงบประมาณ 2555 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยงาน 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า 1) ครู กศน. แขวาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหาร ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของครู กศน.แขวาง ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศชาย เพศหญิง และขนาดของสถานศึกษา เล็ก กลาง และใหญ่ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของครู กศน. แขวางต่อประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศชาย เพศหญิง และขนาดของสถานศึกษา เล็ก กลาง และใหญ่ พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และมากกว่า 5 ปี พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

²⁴² สาวิตรี จ้วนหอม, "ปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), ง.

กับประสิทธิผลในการบริหาร อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01²⁴³

อำนวยการ สอิ่งทอง ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยคุณภาพชีวิตของผู้บริหาร ใช้ตามแนวคิดขององค์การยูเนสโก 5 ประการ ประกอบด้วย ด้านสภาพทั่วไปของชีวิต ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความเป็นมนุษย์ และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา ใช้ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออสเตน 7 ประการ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง ท่วมทเวลาในการทำงาน มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณภาพชีวิตของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แยกพิจารณารายด้าน พบในลักษณะเดียวกันคือ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตด้านสังคม คุณภาพชีวิตด้านความเป็นมนุษย์ คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสภาพทั่วไปของชีวิต อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกพิจารณารายด้าน พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน ด้านท่วมทเวลาในการทำงาน ด้านการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง ด้านบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 3) คุณภาพชีวิตของผู้บริหาร ด้านสภาพทั่วไปของชีวิต คุณภาพชีวิตด้านสังคม คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตด้านความเป็นมนุษย์ และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01²⁴⁴

²⁴³ สมมาตร คงชื่นสิน, "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2556), (1).

²⁴⁴ อำนวยการ สอิ่งทอง, "คุณภาพชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), ง.

ศิริลักษณ์ แซ่ไคว้ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษากลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 โดยการใช้อำนาจใช้ทฤษฎีของเฟรนช์และราเวน (French and Raven) 7 ประการ ประกอบด้วย อำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการอ้างอิง อำนาจจากความเชี่ยวชาญ อำนาจจากข่าวสารข้อมูล และอำนาจการพึ่งพา ส่วนประสิทธิผลของ สถานศึกษาใช้แนวคิดของมอทท์ (Mott) 4 ประการ ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิต นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา สถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหาร กลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็น รายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ อำนาจข่าวสารข้อมูล อำนาจพึ่งพา และอำนาจจากความเชี่ยวชาญ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา กลุ่มศรีราชา 5 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านความสามารถในการ ปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้าน ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษากลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางถึง ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05²⁴⁵

อาทิตยา สุขศรี ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนนัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยหลักการบริหารใช้หลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2546 ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ หลัก นิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความ คุ่มค่า ส่วนประสิทธิผลในการบริหารอาศัยแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ประกอบด้วย งานบริหาร วิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า 1) การ

²⁴⁵ ศิริลักษณ์ แซ่ไคว้, "ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของ สถานศึกษากลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3" (งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558), ง.

บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส 2) ประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ งานบริหารงบประมาณงานบริหารวิชาการงานบริหารทั่วไปและงานบริหารบุคคล 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก แสดงว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4²⁴⁶

งานวิจัยในต่างประเทศ

โมฮัน (Mohan) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของประสิทธิผลโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย เนื่องมาจากปรัชญาการศึกษาแห่งชาติในปี 2543 ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาที่รวดเร็ว กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร และครู เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสำรวจความคิดเห็นโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าคุณสมบัตินี้ที่ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีในโรงเรียนมี 5 ประการสำคัญ 1) ผู้บริหารต้องมีความเข้มแข็ง มีจุดมุ่งหมายชัดเจน 2) การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ 3) การมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารและครู 4) ความเข้มงวดระหว่างผู้บริหารและครู 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน²⁴⁷

เนียนท์ (Niamh) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปกครองของสถานศึกษา โดยกล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียน เพราะมีส่วนช่วยให้โรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของ

²⁴⁶ อาทิตยา สุขศรี, "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4" (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), ง.

²⁴⁷ Gopalaiyer Mohan, "Current Views of the Characteristics of School Effectiveness in the Context of National Secondary Schools from the Perceptions of Principals, Heads of Department and Teachers in Kuala Lumpur, Malaysia" (Ed.D. Dissertation, University of Leicester, 2008), iii.

โรงเรียน เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การประชุม เอกสารสำคัญต่างๆ โดยบทสรุปของงานวิจัยอ้างอิงจากค่าการประเมินประสิทธิภาพของตนเองของฝ่ายผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าในการปกครองโรงเรียนที่ดีนั้นต้องปกครองในหลายมิติ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ทำงานด้านงบประมาณเป็นสิ่งที่ยากลำบาก โดยงานวิจัยนี้ได้พยายามที่จะให้ความกระจ่างบางประการเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบในการดูแลโรงเรียนว่าความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกในโรงเรียน อิทธิพลของฝ่ายบริหารและหัวหน้างานมีความสำคัญต่อระบบความคิด ควรมีการแบ่งอำนาจอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน²⁴⁸

สติเวน และคณะ (Steven and Others) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารองค์การ ของโรงเรียนในประเทศออสเตรเลีย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านธรรมาภิบาลในโรงเรียนเอกชนของประเทศออสเตรเลีย เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่ความเป็นผู้นำ โครงสร้างการบริหาร การใช้นวัตกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการบริหาร รวมถึงการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนของรัฐบาล เช่น การบริหารแบบประชาธิปไตย และการบริหารแบบได้รับมอบหมายให้ดูแลผลประโยชน์ ล้วนแต่มีประโยชน์สำหรับการอธิบายบางแง่มุมของโรงเรียนเอกชนในประเทศออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชน ประมาณ 1 ใน 3 ของรัฐควีนส์แลนด์กำลังได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดี แต่โครงสร้างและกระบวนการดำเนินงานในโรงเรียนเอกชนยังไม่เป็นระบบที่สมบูรณ์ ถึงแม้จะมีการใช้หลักการกระจายอำนาจตามแนวคิดของการปกครองแบบรัฐ มีโครงสร้างที่ใกล้ชิดกันระหว่างโรงเรียนและผู้บริหาร แต่ยังมีเพียงไม่กี่โรงเรียนที่บริหารด้วยธรรมาภิบาลแบบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ โรงเรียนส่วนมากสามารถทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งโรงเรียนรัฐบาลจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านนี้เช่นกัน²⁴⁹

ฟาร์ฮาท (Farhat) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยสำรวจความคิดเห็นของครู นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญใน 3 คำถาม ได้แก่ 1) ปัจจัยที่กำหนดประสิทธิผลของโรงเรียน 2) ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน 3) ตัวแปรที่สามารถนำมาปรับปรุงโรงเรียนคืออะไร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมี 4 ประการ คือ สภาพแวดล้อม การบริหารจัดการงาน ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับ

²⁴⁸ Brennan Niamh, "Applying Principles of Good Governance in a School Boardcontext" (Ed.D. Dissertation, University College Dublin, 2011), iii.

²⁴⁹ Austeb Steven, "Governance and School Boards in Non-State Schools in Australia" (Ed.D. Dissertation, Griffith University, 2012), 1.

โรงเรียน ซึ่งปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุดคือ ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งความเป็นมืออาชีพที่ได้ผลดีของการบริหารงานนั้นต้องมีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ส่วนสภาพแวดล้อม เช่นอุปกรณ์ ห้องเรียน ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การศึกษามีคุณภาพ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ดีและมีคุณลักษณะที่ดีในการบริหารงาน จะเห็นว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโครงสร้างที่ทำให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลที่ดี ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความเป็นมืออาชีพ การจัดการ และคุณภาพ²⁵⁰

ชิ เอียง เวง (Chih-Hsiang Weng) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีกับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมที่ผู้บริหารใช้กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีมีส่วนทำให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิผลมากขึ้น นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนจะใช้กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีได้ดีขึ้นเมื่อพวกเขาโตขึ้น ผลการวิจัยยังระบุอีกว่าพื้นฐานของเทคโนโลยีเกิดจากความแพร่หลายของนวัตกรรม ซึ่งได้รับการริเริ่มจากคนภายในองค์กรไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ การสื่อสาร เวลา และผลกระทบต่างๆ และได้อบรมเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารควรพยายามที่จะแสวงหาการจัดสรรหรือจัดหาเงินทุนสำหรับพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน トラバิดที่การบูรณาการด้านเทคโนโลยีและความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน²⁵¹

²⁵⁰ Saleem Farhat, "Determinants of School Effectiveness: A Study at Punjab Level" (Ed.D. Dissertation, University of Education Lahore, 2012), 248.

²⁵¹ Weng Chih-Hsiang, "The relationship between technology leadership strategies and effectiveness of school administration" (Ed.D. Dissertation, National Cheng Kung University, 2014), 104-105.

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ ทำให้ได้ข้อสรุปว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา เพราะเป็นแนวปฏิบัติในการจัดระเบียบสังคมที่มีความสำคัญครอบคลุมทุกภาคส่วน เป็นกฎเกณฑ์การปกครองที่มีความเป็นธรรมทำให้เกิดการฉ้อโกง ไม่มีการทุจริต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เกิดความสันติสุขในสังคม พร้อมทั้งตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนและมากขึ้น นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลยังช่วยกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยเกิดความสมบูรณ์ ระบบการบริหารงานของรัฐมีความยุติธรรม น่าเชื่อถือ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้น และทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างสังคมให้เข้มแข็งในทุกด้าน เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศ ลดปัญหาความรุนแรงในสังคมช่วยให้ประเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นวิธีการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทั้งยังช่วยสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกทางปัญญา ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นหลักการที่สำคัญในการบริหารงานของทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนเป็นหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 ประการประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้ 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการกระจายอำนาจ 9) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม

ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสำคัญในการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาว่าบรรลุผลหรือไม่ ถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก็จะได้รับความเชื่อมั่นจากทุกฝ่าย แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้อาจจะทำให้สถานศึกษานั้นไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานครั้งต่อไป เพราะการบริหารสถานศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีต้องมีการวางแผน การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดี ถือเป็นมาตรฐานของสถานศึกษาในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน และความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งประสิทธิผลของสถานศึกษามีหลายรูปแบบ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล(Hoy and Miskel) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในงาน 3) ความใส่ใจในงาน 4) การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน 5) คุณภาพโดยทั่วไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาปัญหา การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สืบค้นจากตำราเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในการจัดทำโครงร่างงานวิจัยเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อเสนอขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้น หาค่าความตรงด้านเนื้อหาและความเชื่อมั่น แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติตลอดจนแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

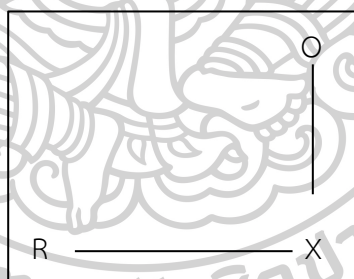
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง เพื่อจัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยที่สมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึง กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่ม ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมี รายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัย ลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non – experimental case study) ซึ่งนำเสนอเป็นแผนผัง (diagram) ดังนี้

- R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร จำนวน 103 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาในอำเภอเมือง 55 แห่ง อำเภอกระทุ่มแบน 19 แห่ง และอำเภอบ้านแพ้ว 29 แห่ง โดยสถานศึกษามีนักเรียนไม่เกิน 120 คนเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่มีนักเรียนระหว่าง 121 – 300 คน เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประชากร

สถานศึกษาสังกัด สพป.สมุทรสาคร	ประชากร			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
อำเภอเมือง	15	19	21	55
อำเภอกระทุ่มแบน	3	4	12	19
อำเภอบ้านแพ้ว	6	18	5	29
รวม	24	41	38	103

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง ได้จากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)²⁵² และเลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกตามอำเภอและขนาดของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จำแนกสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มอำเภอ 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว ตามขนาดของสถานศึกษา 3 ขนาด
2. สุ่มสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนประชากรทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู 1 คน จากจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 86 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 172 คน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

สถานศึกษาสังกัด สพป.สมุทรสาคร	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง				ผู้ให้ข้อมูล			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
อำเภอเมือง	15	19	21	55	13	16	17	46	26	32	34	92
อำเภอกระทุ่มแบน	3	4	12	19	3	3	10	16	6	6	20	32
อำเภอบ้านแพ้ว	6	18	5	29	5	15	4	24	10	30	8	48
รวม	24	41	38	103	21	34	32	86	84	136	124	172

²⁵² R.V. Krejcie and D.W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Education and Psychological Measurement* 30 (1970) 608.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรต้น(X_{tot}) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 ประการ ดังนี้

2.1 หลักประสิทธิภาพ (X_1) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

2.2 หลักประสิทธิผล (X_2) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 หลักการตอบสนอง (X_3) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2.4 หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (X_4) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น

2.5 หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปได้โดยง่าย

2.6 หลักนิติธรรม (X_6) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ

2.7 หลักความเสมอภาค (X_7) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

2.8 หลักการกระจายอำนาจ (X_8) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

2.9 หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

2.10 หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10}) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

3. ตัวแปรตาม (Y_{tot}) เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีของฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) ซึ่งจำแนกองค์ประกอบไว้ 5 ประการ ดังนี้

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1) หมายถึง นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ มีศีลธรรมและมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี ผลคะแนนสอบของนักเรียนพัฒนาในระดับสูงขึ้น ได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งครูมีมุมมองต่อนักเรียนและสถานศึกษาในทางที่ดี

3.2 ความพึงพอใจในงาน (Y_2) หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจต่องาน และภาระงานที่รับผิดชอบ ผลตอบแทนของงาน ความรู้สึกพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ลูกน้อง นโยบาย แผนงาน มาตรการ กระบวนการ ความพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การลาออก การอุทิศตน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน โอกาสการได้รับข้อมูลข่าวสาร การใช้ทักษะที่หลากหลาย การมีมุมมองว่างานมีความสำคัญ ความพึงพอใจต่อโอกาส และการเลื่อนตำแหน่ง

3.3 ความใส่ใจในงาน (Y_3) หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบและมาปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน จำนวนครูลาออกน้อยลง และสามารถปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุราชการ

3.4 การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4) หมายถึง นักเรียนเรียนจบตามเกณฑ์ของหลักสูตร นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและสถานศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษา มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.5 คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5) หมายถึง สถานศึกษาสามารถปรับนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี การตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และสามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง สถานศึกษามีความตื่นตัวและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel)

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale)²⁵³ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

²⁵³ Rensis Likert, *New Patterns of Management* (Tokyo: McGraw – Hill Book company, 1961), 73-74.

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาขั้นตอนวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม แล้วนำมาเรียบเรียงให้ตรงกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องและเรียบเรียงให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 แห่ง รวม 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)²⁵⁴ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ซึ่งมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ 0.984

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

²⁵⁴ Lee J. Cronbach, *Essential of Psychological Testing*, 3rd ed. (Newyork Harper & RowPublisher, 1974), 161.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง และครูช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้ และส่งคืนทางไปรษณีย์บางแห่งสำหรับสถานศึกษาที่การคมนาคมไม่สะดวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และข้อคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ในตอนต้น ผู้วิจัยจึงใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)²⁵⁵ ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

²⁵⁵ John W. Best, *Research in Education* (Englewood Cliffs: New Jersey:Prentice Hall, 1970), 190.

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 ถึง 0.29 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 ถึง 0.69 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.70 ถึง 1.00 แสดงว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง²⁵⁶

²⁵⁶ D.E. Hinkle, W. William, and G.J. Stephen, **Applied Statistics for the Behavior Sciences**, 4th ed. (New York: Houghton Mifflin, 1998), 118.

สรุป

การวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot ,non - experimental case study) ใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของฮอยและมิสเกล(Hoy and Miskel) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D) และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 แห่ง แต่ละแห่งมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง และครู รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 172 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 86 แห่ง รวมทั้งสิ้น 172 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง จำนวน 86 คน และครู จำนวน 86 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 172 คน การวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (percentage : %) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	67	38.95
หญิง	105	61.05
รวม	172	100
2. อายุ (เศษเดือนเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)		
ไม่เกิน 25 ปี	11	6.40
26 - 35 ปี	33	19.18
36 - 45 ปี	36	20.93
46 ปีขึ้นไป	92	53.49
รวม	172	100
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	93	54.07
ปริญญาโท	78	45.35
ปริญญาเอก	1	0.58
รวม	172	100
4. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง	86	50.00
ครู	86	50.00
รวม	172	100
5. ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)		
น้อยกว่า 10 ปี	68	39.53
10 - 19 ปี	17	9.89
20 - 29 ปี	25	14.53
30 ปีขึ้นไป	62	36.05
รวม	172	100

จากตารางที่ 9 พบว่า สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 105คน คิดเป็นร้อยละ 61.04 และเพศชาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 38.95 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีมากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 53.49 รองลงมา คือ อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 ลำดับสาม คือ อายุ 26 – 35 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.18 และลำดับสุดท้ายคือ อายุไม่เกิน 25 ปี มีน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ปริญญาตรี มีมากที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 54.07 รองลงมา ปริญญาโท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 45.35 และลำดับสุดท้ายคือ ปริญญาเอก มีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน พบในลักษณะเดียวกัน คือ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่ง และครู มีจำนวนเท่ากัน อย่างละ 86 คน ลำดับแรกและลำดับสอง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีก 1 ปี) น้อยกว่า 10 ปีมีมากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา คือ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 36.05 ลำดับสาม คือ 20 – 29 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.53 และลำดับสุดท้ายมีน้อยที่สุด คือ 10 – 19 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้านของการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถาม 172 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 แห่ง แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 10 ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม (n = 86)

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล(X_{tot})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	หลักประสิทธิภาพ (X_1)	4.28	0.81	มาก
2	หลักประสิทธิผล (X_2)	4.29	0.79	มาก
3	หลักการตอบสนอง (X_3)	4.22	0.78	มาก
4	หลักการรับผิดชอบต่อและสามารถตรวจสอบได้(X_4)	4.26	0.78	มาก

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล(X_{tot})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5	หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)	4.43	0.78	มาก
6	หลักนิติธรรม (X_6)	4.37	0.81	มาก
7	หลักความเสมอภาค (X_7)	4.54	0.67	มากที่สุด
8	หลักการกระจายอำนาจ (X_8)	4.37	0.76	มาก
9	หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9)	4.35	0.79	มาก
10	หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	4.56	0.73	มากที่สุด
รวม (X_{tot})		4.37	0.77	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม(X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.77) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.73) หลักความเสมอภาค ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับมาก 8 ด้าน เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.779) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.76) หลักนิติธรรม ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.81) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.79) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.79) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.81) หลักการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.78) หลักการตอบสนอง ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67 – 0.81 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ มัธยเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นรายข้อ จากตัวแปรต้นที่ศึกษาจำนวน 55 ข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียด ตามตารางที่ 11 – ตารางที่ 20

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักประสิทธิภาพ (X_1)

(n = 86)

ข้อ	หลักประสิทธิภาพ (X_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีนโยบายใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนของสถานศึกษา	4.37	0.68	มาก
2	ผู้บริหารปฏิบัติงานจนบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม	4.44	0.74	มาก
3	ผู้บริหารมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	4.12	0.95	มาก
4	ผู้บริหารมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานเกิดความราบรื่น	4.35	0.79	มาก
5	ผู้บริหารมีส่วนช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา	4.17	0.85	มาก
6	ผู้บริหารยกเลิกขั้นตอนที่ล่าช้าและไม่มีความจำเป็น	4.24	0.86	มาก
รวม		4.28	0.81	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า หลักประสิทธิภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.81) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ หลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.12 - 4.44$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมาก ลำดับแรก คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานจนบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีนโยบายใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.68) ลำดับสามคือ ผู้บริหารมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานเกิดความราบรื่น ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.79) และระดับมาก ลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.68 - 0.95 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักประสิทธิผล (X_2)

(n = 86)

ข้อ	หลักประสิทธิผล (X_2)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	4.45	0.72	มาก
2	ผู้บริหารดำเนินงานตอบสนองความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	4.27	0.86	มาก
3	ผู้บริหารปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร	4.25	0.73	มาก
4	ผู้บริหารมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	4.27	0.85	มาก
5	ผู้บริหารสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	4.25	0.88	มาก
6	ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนด	4.32	0.81	มาก
7	ผู้บริหารมีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาเมื่อเกิด ปัญหาขึ้นภายในองค์กร	4.19	0.75	มาก
8	ผู้บริหารมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ	4.28	0.76	มาก
9	ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.27	0.76	มาก
10	ผู้บริหารพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง	4.33	0.75	มาก
รวม		4.29	0.79	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า หลักประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.79) แยกพิจารณา
รายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ หลักประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม มีค่ามัชฌิมเลขคณิต
อยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 0.72 - 0.88$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับ
แรก คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ
ผู้บริหารพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.75) ลำดับสาม
คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.81) และระดับมากลำดับ
สุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้นภายในองค์กร
($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.72 - 0.88
ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักการตอบสนอง (X_3)

(n = 86)

ข้อ	หลักการตอบสนอง (X_3)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	บริหารให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ	4.26	0.73	มาก
2	ผู้บริหารกำกับดูแลให้งานเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด	4.22	0.80	มาก
3	ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ	4.21	0.84	มาก
4	ผู้บริหารตอบสนองตามความคาดหวังของผู้รับบริการ	4.23	0.77	มาก
5	ผู้บริหารตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและมีความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม	4.19	0.76	มาก
รวม		4.22	0.78	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า หลักการตอบสนองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.78) แยกพิจารณารายชื่อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.19 - 4.26$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ ผู้บริหารตอบสนองตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.77) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารกำกับดูแลให้งานเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.80) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและมีความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.73 - 0.84 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (X_4)

(n = 86)

ข้อ	หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (X_4)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย	4.26	0.90	มาก
2	ผู้บริหารรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน	4.34	0.74	มาก
3	ผู้บริหารรายงานผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อ สาธารณชน	4.24	0.79	มาก
4	ผู้บริหารเอื้อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงาน	4.25	0.80	มาก
5	ผู้บริหารจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเมื่อ เกิดผลกระทบต่างๆต่อสถานศึกษา	4.23	0.70	มาก
รวม		4.26	0.78	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{x} = 4.26, S.D. = 0.78$) แยกพิจารณารายข้อพบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม
ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.23 - 4.34$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับ
มากลำดับแรก คือ ผู้บริหารรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.34, S.D. = 0.74$) รองลงมาคือ
ผู้บริหารสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{x} = 4.26, S.D. = 0.90$) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารเอื้อ
ประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงาน ($\bar{x} = 4.25, S.D. = 0.80$) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหาร
จัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเมื่อเกิดผลกระทบต่างๆต่อสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.23, S.D. = 0.70$)
เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.70 - 0.90 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความ
คิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)

(n = 86)

ข้อ	หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.52	0.76	มากที่สุด
2	ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงไปตรงมา	4.50	0.73	มากที่สุด
3	ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ	4.37	0.82	มาก
4	ผู้บริหารมีข้อมูลที่เชื่อถือได้	4.46	0.81	มาก
5	ผู้บริหารวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก	4.29	0.79	มาก
รวม		4.43	0.78	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า หลักความเปิดเผยและโปร่งใสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักความเปิดเผยและโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.78) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากที่สุด 2
ข้อคำถาม และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.29 - 4.52$)
เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากที่สุดลำดับแรก คือ ผู้บริหารปฏิบัติงาน
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.76) และลำดับถัดมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงไปตรงมา
($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.73) ส่วนหลักความเปิดเผยและโปร่งใส อยู่ในระดับมากมี 3 ข้อคำถาม
เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีข้อมูลที่เชื่อถือได้
($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ
($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.82) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารวางระบบในการเข้าถึงข้อมูล
ข่าวสารได้สะดวก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่
ระหว่าง 0.73 – 0.82 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปใน
ทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักนิติธรรม (X_6)

(n = 86)

ข้อ	หลักนิติธรรม (X_6)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารนำหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	4.32	0.77	มาก
2	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม	4.34	0.86	มาก
3	ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์	4.36	0.86	มาก
4	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.41	0.76	มาก
5	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	4.44	0.77	มาก
รวม		4.37	0.81	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า หลักนิติธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.81) แยกพิจารณารายข้อพบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.32 - 4.44$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.76) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.86) และระดับมาก ลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารนำหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.76 - 0.86 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 17 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักความเสมอภาค (X_7)

(n = 86)

ข้อ	หลักความเสมอภาค (X_7)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารให้บริการโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา และอื่นๆ	4.55	0.63	มากที่สุด
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าถึงการรับบริการ	4.55	0.67	มากที่สุด
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนพิการเรียนร่วมเข้าถึงการรับบริการ	4.51	0.69	มากที่สุด
4	ผู้บริหารให้บริการอย่างยุติธรรม และเท่าเทียม	4.55	0.69	มากที่สุด
รวม		4.54	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า หลักความเสมอภาคสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.67) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.51 - 4.55$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากที่สุดลำดับแรก คือ ผู้บริหารให้บริการโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา และอื่นๆ ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าถึงการรับบริการ ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.67) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารให้บริการอย่างยุติธรรม และเท่าเทียม ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.69) และระดับมากที่สุดลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนพิการเรียนร่วมเข้าถึงการรับบริการ ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.69 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 18 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักการกระจายอำนาจ (X_8)

(n = 86)

ข้อ	หลักการกระจายอำนาจ (X_8)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม	4.36	0.76	มาก
2	ผู้บริหารมอบอำนาจในการดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่าย ตาม ความรู้ความสามารถ	4.36	0.79	มาก
3	ผู้บริหารให้สิทธิ์ผู้รับผิดชอบตัดสินใจดำเนินงานภายใน สถานศึกษาตามหน้าที่ของตน	4.38	0.74	มาก
รวม		4.37	0.76	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า หลักการกระจายอำนาจสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37, S.D. = 0.76$)
แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่
ระหว่าง ($\bar{x} = 4.36 - 4.38$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก
คือ ผู้บริหารให้สิทธิ์ผู้รับผิดชอบตัดสินใจดำเนินงานภายในสถานศึกษาตามหน้าที่ของตน
($\bar{x} = 4.38, S.D. = 0.74$) รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดโครงสร้างการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ อย่าง
เหมาะสม ($\bar{x} = 4.36, S.D. = 0.76$) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมอบอำนาจในการ
ดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่าย ตามความรู้ความสามารถ ($\bar{x} = 4.36, S.D. = 0.79$) เมื่อพิจารณาจากส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.74 – 0.79 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 19 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9)

(n = 86)

ข้อ	หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X_9)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.35	0.81	มาก
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมเสนอปัญหาและแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.39	0.81	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา	4.37	0.78	มาก
4	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน	4.30	0.83	มาก
5	ผู้บริหารคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม	4.38	0.78	มาก
6	ผู้บริหารแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการ	4.37	0.76	มาก
7	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างสถานศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการ	4.35	0.79	มาก
8	ผู้บริหารสามารถยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ	4.18	0.78	มาก
รวม		4.34	0.79	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.79) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.18 - 4.39$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมเสนอปัญหาและแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ผู้บริหารคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.78) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.76) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ

ผู้บริหารสามารถยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.76 – 0.83 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 20 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})

(n = 86)

ข้อ	หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน	4.53	0.72	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	4.58	0.71	มากที่สุด
3	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม	4.54	0.74	มากที่สุด
4	ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา	4.57	0.73	มากที่สุด
รวม		4.56	0.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่า หลักคุณธรรมและจริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หลักคุณธรรมและจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.73) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.53 - 4.58$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากที่สุดลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.73) ลำดับสาม คือ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.74) และระดับมากที่สุดลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.71 – 0.74 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D) ของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้านของประสิทธิผลของสถานศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถาม 172 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 แห่ง แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ที่ได้กำหนดไว้ ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

(n = 86)

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา(Y_{tot})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)	4.02	0.68	มาก
2	ความพึงพอใจในงาน (Y_2)	4.16	0.72	มาก
3	ความใส่ใจในงาน (Y_3)	4.32	0.68	มาก
4	การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4)	4.43	0.66	มาก
5	คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5)	4.33	0.74	มาก
	รวม (Y_{tot})	4.25	0.70	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.70) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.66) คุณภาพโดยทั่วไป ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.74) ความใส่ใจในงาน ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.68) ความพึงพอใจในงาน ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.72) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 – 0.74 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้มัชฌิมเลขคณิต(arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นรายชื่อจากตัวแปรตามที่ศึกษาจำนวน 23 ข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียด ตามตารางที่ 22 – ตารางที่ 26

ตารางที่ 22 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)
($n = 86$)

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ	3.83	0.73	มาก
2	นักเรียนมีศีลธรรมและมีพฤติกรรมการศึกษาที่ดี	4.10	0.65	มาก
3	นักเรียนพัฒนาผลคะแนนสอบของตนเองในระดับสูงขึ้น	3.85	0.72	มาก
4	นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการในระดับต่างๆ	3.94	0.71	มาก
5	ครูมีมุมมองที่ดีต่อนักเรียนและสถานศึกษา	4.36	0.60	มาก
รวม		4.02	0.68	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02, S.D. = 0.68$) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 3.83 - 4.36$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ ครูมีมุมมองที่ดีต่อนักเรียนและสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.36, S.D. = 0.60$) รองลงมา คือ นักเรียนมีศีลธรรมและมีพฤติกรรมการศึกษาที่ดี ($\bar{x} = 4.10, S.D. = 0.65$) ลำดับสาม คือ นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการในระดับต่างๆ ($\bar{x} = 3.94, S.D. = 0.71$) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 3.83, S.D. = 0.73$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.73 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 23 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ความพึงพอใจในงาน (Y_2)

(n = 86)

ข้อ	ความพึงพอใจในงาน (Y_2)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	บุคลากรในสถานศึกษามีความสุขและพึงพอใจต่องานและภาระงานที่รับผิดชอบ	4.15	0.66	มาก
2	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลตอบแทนของงาน ค่าจ้างและสวัสดิการต่างๆ	4.16	0.70	มาก
3	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา	4.17	0.68	มาก
4	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อนโยบาย แผนงาน มาตรการ และกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.13	0.78	มาก
5	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ และการใช้ทักษะที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน	4.19	0.73	มาก
6	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสในการเลื่อนขั้นเงินเดือน	4.15	0.80	มาก
7	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน	4.19	0.70	มาก
รวม		4.16	0.72	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ความพึงพอใจในงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ความพึงพอใจในงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.72) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.13 - 4.19$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ และการใช้ทักษะที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.73) ลำดับสามคือ บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.68) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อนโยบาย

แผนงานมาตรการ และกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 – 0.80 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 24 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ความใส่ใจในงาน (Y_3)

(n = 86)

ข้อ	ความใส่ใจในงาน (Y_3)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบและมาปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ	4.21	0.73	มาก
2	บุคลากรในสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน	4.23	0.65	มาก
3	บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุราชการ	4.52	0.66	มากที่สุด
รวม		4.32	0.68	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ความใส่ใจในงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ความใส่ใจในงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.68) แยกพิจารณารายชื่อพบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อคำถาม และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.21 - 4.52$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากที่สุด คือ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุราชการ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.66) ส่วนความใส่ใจในงานอยู่ในระดับมาก 2 ข้อคำถาม เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ลำดับแรก คือ บุคลากรในสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบและมาปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.65 – 0.73 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 25 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4)

(n = 86)

ข้อ	การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y_4)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	นักเรียนเรียนจบตามเกณฑ์ของหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนด	4.49	0.66	มาก
2	นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและสถานศึกษา	4.44	0.66	มาก
3	นักเรียนมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.36	0.67	มาก
รวม		4.43	0.66	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.66) แยกพิจารณารายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.36 - 4.49$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ นักเรียนเรียนจบตามเกณฑ์ของหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.66) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 - 0.67 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 26 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร คุณภาพโดยทั่วไป (Y₅)

(n = 86)

ข้อ	คุณภาพโดยทั่วไป (Y ₅)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	สถานศึกษามีการปรับนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี	4.37	0.66	มาก
2	สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน	4.31	0.70	มาก
3	สถานศึกษาสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอย่างพอเพียง	4.30	0.77	มาก
4	สถานศึกษามีความตื่นตัวและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	4.31	0.78	มาก
5	สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ	4.37	0.79	มาก
รวม		4.33	0.74	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า คุณภาพโดยทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร คุณภาพโดยทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.74) แยกพิจารณา รายข้อ พบในลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ระหว่าง ($\bar{x} = 4.30 - 4.37$) เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ระดับมากลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการปรับนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.79) ลำดับสาม คือ สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.70) และระดับมากลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอย่างพอเพียง ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 - 0.79 ลักษณะเช่นนี้แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวม โดยใช้
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)
ปรากฏผลดังรายละเอียดตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n = 86)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_1)	ความพึงพอใจในงาน (Y_2)	ความใส่ใจในงาน (Y_3)	การลดอัตราการออก กลางคืนของนักเรียน (Y_4)	คุณภาพโดยทั่วไป (Y_5)	ภาพรวม (Y_{tot})
หลักประสิทธิภาพ (X_1)	.432**	.683**	.529**	.555**	.649**	.663**
หลักประสิทธิผล (X_2)	.507**	.683**	.549**	.556**	.720**	.701**
หลักการตอบสนอง (X_3)	.531**	.756**	.596**	.531**	.709**	.725**
หลักการรับผิดชอบและสามารถ ตรวจสอบได้ (X_4)	.501**	.659**	.566**	.564**	.693**	.694**
หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X_5)	.513**	.700**	.612**	.584**	.721**	.727**
หลักนิติธรรม (X_6)	.580**	.744**	.654**	.622**	.788**	.787**
หลักความเสมอภาค (X_7)	.558**	.724**	.695**	.697**	.789**	.804**
หลักการกระจายอำนาจ (X_8)	.556**	.752**	.630**	.544**	.746**	.750**
หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้น ฉันทามติ (X_9)	.531**	.742**	.574**	.503**	.749**	.721**
หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X_{10})	.493**	.675**	.555**	.583**	.760**	.714**
ภาพรวม (X_{tot})	.569**	.779**	.651**	.626**	.801**	.796**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 27 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกันสูง ($r_{xy} = 0.796$) ซึ่งเมื่อพิจารณา รายละเอียด พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษารายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กันใน ลักษณะที่คล้ายตามกันทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับดังนี้ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r_{xy} = 0.801$) ด้านความพึงพอใจในงาน ($r_{xy} = 0.779$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r_{xy} = 0.651$) ด้านการลด อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r_{xy} = 0.626$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r_{xy} = 0.569$) นอกจากนี้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้านยังมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ หลักความเสมอภาค ($r_{xy} = 0.804$) หลักนิติธรรม ($r_{xy} = 0.787$) หลักการ กระจายอำนาจ ($r_{xy} = 0.750$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r_{xy} = 0.727$) หลักการตอบสนอง ($r_{xy} = 0.725$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r_{xy} = 0.721$) ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r_{xy} = 0.714$) หลักประสิทธิผล ($r_{xy} = 0.701$) หลักการระับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ($r_{xy} = 0.694$) และหลัก ประสิทธิภาพ ($r_{xy} = 0.663$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน เรียง ตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กับด้านความพึงพอใจในงานมากที่สุด ($r = 0.683$) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.649$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.555$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.529$) และ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.432$) สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้าน หลักประสิทธิผล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 1 ด้าน คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.720$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 4 ด้าน ด้าน คือ ด้าน ความพึงพอใจในงาน ($r = 0.683$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.556$) ด้านความ ใส่ใจในงาน ($r = 0.549$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.507$) ตามลำดับ เช่นเดียวกับการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการตอบสนองมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาทุก ด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านความพึง พพอใจในงาน ($r = 0.756$) และ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.709$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.596$) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.531$) เท่ากันกับด้าน ความใส่ใจในงาน ($r = 0.596$) ตามลำดับ ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการระ ับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมี

ความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ มีความสัมพันธ์กับด้านคุณภาพโดยทั่วไปมากที่สุด ($r = 0.693$) รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.659$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.566$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.564$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.501$) เช่นเดียวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเปิดเผยและโปร่งใสมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.721$) และด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.700$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.612$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.584$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.513$) ตามลำดับ สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.788$) และด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.744$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.654$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.622$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.580$) ตามลำดับ ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาคมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.789$) และด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.724$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.697$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.695$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.558$) ตามลำดับ เช่นเดียวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการกระจายอำนาจมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.746$) และด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.752$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.630$) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.556$) และด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.544$) ตามลำดับ ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นฉันทามติมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ($r = 0.749$) และด้านความพึงพอใจในงาน ($r = 0.742$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.574$) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r = 0.531$) และด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.503$) ตามลำดับ สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 1 ด้าน คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป

($r = 0.760$) และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในงาน ($r=0.675$) ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($r = 0.583$) ด้านความใส่ใจในงาน ($r = 0.555$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($r=0.493$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักนิติธรรม ($r = 0.580$) หลักความเสมอภาค ($r = 0.558$) หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.556$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r = 0.531$) หลักการตอบสนอง ($r=0.531$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r = 0.513$) หลักประสิทธิผล ($r = 0.507$) หลักการระมัดระวังและสามารถตรวจสอบได้ ($r = 0.501$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r = 0.493$) และหลักประสิทธิภาพ ($r = 0.432$) ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านความพึงพอใจในงาน ความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักการตอบสนอง ($r=0.756$) หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.752$) หลักนิติธรรม ($r = 0.744$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r = 0.742$) หลักความเสมอภาค ($r = 0.724$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r = 0.700$) นอกจากนี้มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักประสิทธิภาพ ($r = 0.683$) หลักประสิทธิผล ($r = 0.683$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r = 0.675$) และหลักการระมัดระวังและสามารถตรวจสอบได้ ($r = 0.659$) สำหรับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านความใส่ใจในงาน มีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักความเสมอภาค ($r = 0.695$) หลักนิติธรรม ($r = 0.654$) หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.630$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r = 0.612$) หลักการตอบสนอง ($r=0.596$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r = 0.574$) หลักการระมัดระวังและสามารถตรวจสอบได้ ($r = 0.566$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r = 0.555$) หลักประสิทธิผล ($r = 0.549$) และหลักประสิทธิภาพ ($r = 0.529$) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านการลดอัตราการออกกลางคันมีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักความเสมอภาค ($r = 0.697$) หลักนิติธรรม ($r = 0.622$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r = 0.584$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r = 0.583$) หลักการระมัดระวังและสามารถตรวจสอบได้ ($r = 0.564$) หลักประสิทธิผล ($r = 0.556$) หลักประสิทธิภาพ ($r = 0.555$) หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.544$) หลักการตอบสนอง ($r=0.531$) และ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ($r=0.531$) ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านคุณภาพโดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 8 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ หลักความเสมอภาค ($r = 0.789$) หลักนิติธรรม ($r = 0.788$) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ($r = 0.760$) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ

($r = 0.749$) หลักการกระจายอำนาจ ($r = 0.746$) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ($r = 0.721$) หลักประสิทธิผล ($r = 0.720$) หลักการตอบสนอง ($r = 0.709$) นอกจากนี้มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ ($r = 0.693$) หลักประสิทธิภาพ ($r = 0.649$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 คน และครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาการข้าราชการ (ก.พ.ร.) พ.ศ. 2555 และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาของฮอยและมิสเกล(Hoy and Miskel) แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น 0.984 ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ผลจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง จำนวนแบบสอบถาม 172 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับ หลักความเสมอภาค ส่วนที่คงเหลือ 8 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการระมัดชอบและสามารถตรวจสอบได้ และหลักการตอบสนอง
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย

ดังนั้น การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสัมพันธ์กับคุณภาพโดยทั่วไป ความพึงพอใจในงาน ความใส่ใจในงาน การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักในการบริหารประเทศ โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ซึ่งกล่าวว่า รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลยังได้นำมาบรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ดังจะเห็นได้ว่ารัฐบาลเป็นผู้นำในการวางแผนขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้กฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และเนื่องจากในการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีการประเมินคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงาน มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลระบบการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล ตลอดจนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครเป็นสถานศึกษาของรัฐ ในการบริหารงานของหน่วยงานจึงต้องนำหลักการของธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ มีการจัดการหน่วยงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภา เจียมพุก ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานนครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ โพธิ์มี ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุจดาว จิตใส ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชัญ สมทบ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเสงี่ยม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา สุขศรี ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่ไม่ใช่เพียงแต่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ยังเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องภายในกรอบของคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติราชการด้วยความมีจิตสำนึก รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรมคุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทำให้เกิดศรัทธาซึ่งเป็นแรงจูงใจให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ด้านหลักคุณธรรมและจริยธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมศรี จาตุรพันธ์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารโดยใช้หลักคุณธรรม รองลงมาคือ หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนทร์ สีขิวัดน์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีใช้หลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ รัตนมณี ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา พุ่มพวง ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักสำนึกรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส ทั้งนี้เนื่องมาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้ยึดมั่นและดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการในโรงเรียนให้เป็นแบบธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามนโยบายเกณฑ์มาตรฐาน ที่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครให้ความสำคัญกับคุณภาพของสถานศึกษาเสมอมา มีการติดตามในเรื่องของคุณภาพการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียน มีการจัดอันดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และคุณภาพของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียนมีความตื่นตัวในเรื่องประสิทธิผลของสถานศึกษา นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

ตามภารกิจขององค์กร กำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรและบุคคลต่างๆ ที่จัดการศึกษาภาคบังคับและขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมของคนไทย 12 ประการ รวมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน เน้นการมีส่วนร่วม ด้วยระบบเครือข่ายภายใต้ความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรในแต่ละระดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา มีเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพตามมาตรฐาน และบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างมืออาชีพ จึงทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเสงี่ยม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุทิตา เครือวัลย์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาคะแนนเฉลี่ยน้อย ดังนี้ คือ ด้านความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนที่มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตารีย์ ตรีเหรา ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวยพร สอิ่งทอง ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกพิจารณารายด้าน พบใน ลักษณะเดียวกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร อินทร์คล้าย ได้ ศึกษาเรื่อง ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ แซ่ไคว้ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษากลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา กลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการลดอัตราการออก กลางคันของนักเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครส่วนใหญ่เรียนจบตามเกณฑ์ของหลักสูตร มีทัศนคติที่ดีต่อ การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ วงษ์นาค เพ็ชร ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการลดอัตราการออก กลางคันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการ ทำงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพ อุดมผล ได้ศึกษาเรื่อง การ ปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการลดอัตราการออกกลางคันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการขาดงาน ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในการทำงาน และด้าน ผลสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ สุขโข ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของ สถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการลดอัตราการออกกลางคันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ค่ามัชฌิมเลขคณิตของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีผลทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารหรือผู้นำ ไม่ว่าจะหน่วยงานใด มีขนาดองค์กรเล็กหรือใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลของงานเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารมีวิธีการบริหารที่ดีโดยมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ จะช่วยให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารปกครององค์กร ซึ่งการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านหลักความเสมอภาคมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมสูงที่สุด เนื่องจากหลักความเสมอภาคเป็นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน ทั้งด้านคุณภาพโดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านความใส่ใจในงาน ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของราชัญ สมทบ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับสูง โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนฐ์ สีชีวัฒน์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบ

ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายตามกันกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันเสียม ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายตามกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา สุขศรี ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก แสดงว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการตอบสนอง หลักการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นฉันทามติ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 2 ด้าน คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในงาน และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านความใส่ใจในงาน ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย มีการใช้อำนาจของ

กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ ส่วนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิผล หลักคุณธรรม และจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง 1 ด้าน คือ ด้านคุณภาพโดยทั่วไป และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านความใส่ใจในงาน ด้านการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย รวมทั้งมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิภาพ หลักการะรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีความสัมพันธ์ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเชนฐ์ สีวิชฌน์ ได้ศึกษา

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะสถานศึกษาต่างตระหนักถึงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และผู้บริหารได้เสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา จึงทำให้ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อันประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความพึงพอใจในการทำงาน ความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียน และการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. จากการศึกษพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักการตอบสนอง มีมีขมิ้มเลขคณิตต่ำที่สุด ผู้บริหารควรดำเนินงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้กับครู บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน เป็นต้น รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังและความต้องการที่หลากหลายและแตกต่างอย่างเหมาะสม

2. จากการศึกษพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีมีขมิ้มเลขคณิตต่ำที่สุด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบของนักเรียน โดยการศึกษาหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สร้างนิสัยให้นักเรียนมีศีลธรรม มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี มีผลคะแนนสอบพัฒนาในระดับสูงขึ้น โดยส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น มี

การเข้าร่วมการประกวดการแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้ครู ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองและมีมุมมองต่อนักเรียนและสถานศึกษาในทางที่ดี

3. จากการศึกษาพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินงาน ด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ มุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับบุคลากรทุกฝ่าย และมุ่งจัดสรร ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าเป็นระบบตามกฎหมาย มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มี ประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการ ตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจ เพื่อให้การ ดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมยุทธศาสตร์การงบประมาณ. "ธรรมาภิบาล : การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี." **วารสารการงบประมาณ** 7,19 (มกราคม – มีนาคม, 2553).
- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2556.
- . "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา." 11 ตุลาคม 2559.
- . **ผลงานกระทรวงศึกษาธิการในรอบ 2 ปี 2558 – 2559.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. "ธรรมาภิบาลการเมือง : บทบาทภาคีเมือง." **รัฐสภาสาร** 46, 9 (กันยายน 2541).
- เกษมศรี จาตุรพันธ์. "การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 2554.
- จันทรานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: บুক พอยท์, 2551.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. **ภาวะผู้นำคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา.** เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไดมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป, 2559.
- ช่วงโชติ พันธุ์เวช. **การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ Sippo.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2555.
- ฐิตารีย์ ตรีเหรา. "สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 2556.
- ดุจดาว จิตใส. "การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 2554.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. **การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส, 2552.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. **ทฤษฎีองค์การ มุมมองต่างกระบวนทัศน์.** กรุงเทพฯ: ดี.เค.ปรี้นติ้งเวิลด์, 2556.

- ธรรมาวุธ. การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2551.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- . **จากการปกครองท้องถิ่นสู่ธรรมาภิบาลท้องถิ่น**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557.
- ประไพ อุดมผล. "การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- ปราชญา กล้าผจญ และศิริพงษ์ เสาภายน. **Determined Administrative Principles ภาคที่ 3 หลักการเชิงคิดวินิจัย**. กรุงเทพฯ: บริษัท ก. พล จำกัด, 2555.
- ปวีณา พุ่มพวง. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1." งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- ปิยะพงษ์ โพธิ์มี. "การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- พรสวรรค์ ศิรดาตน์นันท. "ปัจจัยเชิงพระระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการกระจายอำนาจไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน." ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- พิสนุ ฟองศรี. **การประเมินทางการศึกษา แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2551.
- ไพรินทร์ สุขโข. "สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- ภารดี อนันต์นาวิ. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี: มนตรี, 2553.

- ภิญโญ มนุศิศิลป์. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีม," ใน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2559.
- มงคลชัย สมอุดร. **แบบจำลองระบบคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์, 2552.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. "รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู." ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- มุกิตา เครือวัลย์. "ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายแกลงบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2." งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ.** นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า, 2553.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556.** กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2556.
- ราชัญ สมทบ. "ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี." ภาคนิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2556.
- ราชนันท์ สีวิวัฒน์. "ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี." งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- วันชัย มีชาติ. **การบริหารองค์กร.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- วิรัตน์ รัตนมณี. "การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- วิไลพร จันเสียม. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18." งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.

- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาศ. "องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน." **วารสารนักบริหาร** 34,1 (มกราคม – มิถุนายน 2557)
- ศิริลักษณ์ แซ่โค้ง. "ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษากลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3." **งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 2558.
- ศุภกร อินทร์คล้าย. "ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2556.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษา. **ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2555**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556.
- สถาบันพระปกเกล้า. **ดุลอำนาจในการเมืองการปกครอง**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคนอื่นๆ. **ท้องถิ่นโปร่งใส**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- สมมาตร คงชื่นสิน. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร." **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**, 2556.
- สันติ บุญภิรมย์. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า จำกัด, 2552.
- สาวิตรี จัวันหอม. "ปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2556.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. **ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2559**. สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน 2559.
- . **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559**. สมุทรสาคร: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2560.
- . **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2557**. สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2558.
- . **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559**. สมุทรสาคร: กลุ่มนโยบายและแผน, 2560.

- . เอกสารรายงานการแก้ปัญหาการออกกลางคัน. สมุทรสาคร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา, 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. "การกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาของ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550." ประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (10 กรกฎาคม 2550).
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **โครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา, 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)." 30 ธันวาคม 2539.
- . "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)." 1 ตุลาคม 2544.
- . "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)." 19 ตุลาคม 2549.
- . "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)." 26 ตุลาคม 2554.
- . "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)." 29 ธันวาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555.
- . **คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: พรี่เมียร์ โปร์, 2552.
- . **คู่มือการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: สหพัฒนการพิมพ์, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. "การบริหารราชการแผ่นดินที่มี ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล." **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 53, 3 (กรกฎาคม 2559).
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. "ประกาศสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่องหลักธรรมาภิ บาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ." 12 กรกฎาคม 2559.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. "หลักธรรมาภิบาล." **สารธรรมอภิบาล** 1, 1 (มีนาคม 2556).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้, 2558.
- . **สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559).** กรุงเทพฯ: กลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2559.

- สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย. **สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุนทร โคตรบรรเทา. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2551.
- สุภา เจียมพุก. "แรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- สุเมธ แสงนันทนวล. **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2552.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. **มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2557.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. "การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- อัมพร อารังลักษณ์. **การบริหารปกครองสาธารณะ : การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ 21**. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- อาทิตยา สุขศรี. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนอัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4." งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- อำนวยการ สอั้งทอง. "คุณภาพชีวิตของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- อำนาจ ธีระวนิช. **การจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: มาเธอร์ บอส แพคเกจจิ้ง จำกัด, 2553.
- อุทุมพร จามรมาน และคนอื่นๆ. **การควบคุม การวัดประเมินและการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคนอื่นๆ. **การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ภาษาอังกฤษ

- Afsaneh Nahavandi and Air R. Malekzadeh. **Organizational Behavior : The Person Organizational Fit.** New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1990.
- Applewhite, Philip B. **Organization Behavior.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall inc., 1965.
- Asian Development Bank. **Strategy2020 the Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020.** Mandaluyong City: Asian Development Bank, 2008.
- Austeb Steven. "Governance and School Boards in Non-State Schools in Australia." Ed.D. Dissertation, Griffith University, 2012.
- Austin, Glibert, and David Reynolds. "Managing for Improved School Effectiveness : An International Surveymanaging for Improved School Effectiveness : An International Survey." **School Organization** 10, 2/3 (1990).
- Basky, Jonathan D. **World Class Customer Satisfaction.** Burr Ridge, Ill: Irwin Professional Pub, 1995.
- Best, John W. **Research in Education.** Englewood Cliffs: New Jersey:Prentice Hall, 1970.
- Bossert, Steven T. **Handbook of Research on Educational Administration : A Project of the American Education Research Association.** New York: Longamn, 1988.
- Brennan Niamh. "Applying Principles of Good Governance in a School Boardcontext." Ed.D. Dissertation, University College Dublin, 2011.
- Brown, William A. "Organizational Effectiveness in Nonprofit Human Service Organization : The Influence of the Board of Directors." **Dissertation Abstracts International – B** 60,12 (2000).
- Carl D. Glickman. **Supervision of Instruction : A Developmental Approach.** 2nd ed. Boston, MA Allyn and Bacon, 1990.
- Chris Argyris. **Integrating the Individual and the Organization.** New York John Wiley and Sons, 1964.
- Cronbach, Lee J. **Essential of Psychological Testing.** 3rd ed. Newyork Harper & RowPublisher, 1974.

- Daniel Katz and Robert L. Kahn. **The Social Psychology of Organization**. New York: John Wiley and Sons, 1966.
- Eysneck Hans J., and Richard Meili. **Encyclopedia of Psychology**. London: Scarch Press, 1972.
- Fred C. Lunenburg and Allan V. Ornstein. **Educational Administration Concepts and Practices**. 6th ed. CA: Wadsworth Publishing ,2012.
- Gary Dessler. **Organizational Theory : Intragating Structure and Behavior**. 2nd ed. New Jersey: Prentice – Hall, 1986.
- Gibson James L. and others. **Organizations : Behavior Structure Process**. 10th ed. Boston, Mass: McGraw – Hill,Inc., 2000.
- Gilbert Austin and David Reynolds. "Managing for Improved School Effectiveness : An International Survey." **School Organization** 10 2/3 (1990).
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Company, 1976.
- Gopalaiyer Mohan. "Current Views of the Characteristics of School Effectiveness in the Context of National Secondary Schools from the Perceptions of Principals, Heads of Department and Teachers in Kuala Lumpur, Malaysia." Ed.D. Dissertation, University of Leicester, 2008.
- Graham John and others. **Principles for Good Governance in the 21st Century**. Ottawa: Institute On Governance, 2003.
- Gregory B. Northcraft and Margaret A. Neal. **Organization Behavior : A Management Challenge**. Chicago: The Dryden Press, 1990.
- Hanson, Mark E. **Education Administration and Organization Behavior**. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon, 1996.
- Herbert, Simon A. **Administrative Bahavio**. New York: McMillet Company, 1960.
- Hinkle, D.E., W. William and G.J. Stephen. **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4th ed. New York: Houghton Mifflin, 1998.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. **Educational Administration : Concepts and Practices**. 3th ed. Belmont,CA Wadsworth, 2000.
- Hoy, Wayne K., and Cecil G. Miskel. **Educational Administration : Theory Research and Practice**. 8th ed. Singapore: McGraw-Hill, Inc., 2008.

- James L. Gibson. **Organization : Behavior Structure Process**. 10th ed. Boston, Mass: McGraw – Hill, Inc. , 2000.
- James L. Gibson and others. **Organizations : Behavior Structure Process**. 10th ed. Boston, Mass McGraw – Hill, Inc., 2000.
- Judith R. Gordon and others. **Management and Organization**. Boston: Allyn and Bacon, 1990.
- Juran, Joseph M., and Frank M. Gryna. **Quality Planning and Analysis**. 3rd ed. New York: McGraw Hill., 1993.
- Ken Reid and others. **Towards the Effective School**. Oxford: Basic Blackwell Ltd, 1988.
- Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." **Education and psychological Measurement** 30 (1970)
- Likert, Rensis **New Patterns of Management**. Tokyo: McGraw – Hill Book company, 1961.
- Linvall, Mauritz C., and Anthony J. Miko. **Measuring Pupill Achievement and Aptitude**. 2nd ed. New York: Harcourt Jovanovich, 1967.
- Mahoney, John H., and Nigel R. Eitzel. **Organization Behavior : Theory & Practice**. Englewood Cliff Prentice Hall, 2001.
- Mike Walsh. **Building a Successful School**. London: Kogan Page Ltd., 1999.
- Millet, John D. **Management in the Public Service**. New York: McGraw Mill Book Company, 1954.
- Mott, Paul E. **The Characteristics of Effective Organization**. New York Harper and Row, 1973.
- Municipal Association of Victoria. **Good Governance Guide**. Victoria: the Municipal Association of Victoria, 2008.
- Nicholson Nigel and others. "Absence from Work and Job Satisfaction." **Journal of Applied Psychology** 61,6 (December 1976).
- OECD. **Oecd Principles of Corporate Governance Organization for Economic Co-Operation and Development**. Paris: OECD Publications Service, 2004.
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). **Practical Guide to Corporate Governance**. Washington, DC Pennsylvania Ave, 2009.

- Paul E. Mott. **The Characteristics of Effective Organization.** New York Harper and Row, 1972.
- Powel, Douglas H. **Understanding Human Adjusting Normal Adaption through the Life Cycle.** Boston: Little Brown, 1983.
- Quinn, A.F., and M.S. Rohrbaugh. **Personnel Management of People at Work.** New York: McMillan Publishing Co., Inc, 2002.
- Rhodes, S.R., and R.M. Steers. **Managing Employee Absenteeism.** USA: John Wiley and Sons, 1996.
- Richard M. Steers. **Organizational Effectiveness : A Behavioral View.** Santa Monica, CA Goodyear, 1977.
- Robbins P. Stephen and Coulter K. Mary. **Management.** 6th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1996.
- Ronald Edmonds. "Effectiveness School for the Urban Poor." **Educational Leadership** (1979).
- Saleem Farhat. "Determinants of School Effectiveness: A Study at Punjab Level." Ed.D. Dissertation, University of Education Lahore, 2012.
- Santiso Carlos. "Good Governance and Aid Effectiveness : The World Bank and Conditionality." **The Georgetown Public Policy Review** 7,1 (July 2001).
- Schein H. Edgar. **Organization Psychology.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1970.
- Seiler, John A. **System Analysis in Organization Behavior.** Homewood: Richard D. Irwin, Inc., 1976.
- Spector, Paul E. **Industrial and Organizational Psychology Research and Practices.** USA: John Wiley and Sons, 1996.
- Steers, Richard M. **Organizational Behavior.** Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1985.
- Steven T. Bossert. "School Effect," in **Handbook of Research on Educational Administration : A Project of the American Education Research Association.** New York: Longamn, 1988.
- Strauss, George and Leonard R. Sayles. **Personnel the Human Problems of Management.** New Jersey: Prentice Hall Inc., 1960.

- The World Bank Washington, D.C. **Sub – Sahara Africa from Crisis to Sustainable Growth.** United States of America: Washington, D.C., 1989.
- Thomam G. Weiss. **Governance : Good Governance and Global Conceptual and Actual Challenges.** London: THIRD World Quarterly, 2000.
- Thomas J. Sergiovanni. **The Principalsip : A Reflective Practice Perspective.** 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1991.
- Tyysk L. Vappu. "Insiders and Outsiders : Women’s Movement and Organizational Effectiveness." **Canadian Review of Sociology and Anthropology** 33, 3 (1998).
- UNDP. **Corruption and Good Governance : Discussion Paper 3,Management Development Discussion, Bureau for Policy and Programme Support.** New York: United Nations Development Programme, 1997.
- United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. **What Is Good Governance.** Bangkok: United Nations publication, n.d.
- Villadsen Soren and others. **Good Governance Decentralization and Local Economic Development.** Italy: Via Catania, December 2007.
- Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel. **Educational Administration : Theory Research and Practice.** Singapore: McGraw-Hill, Inc., 2008.
- Wayne K. Hoy and Judith Ferguson. "Theoretical Framework and Exploration Organization Effectiveness of Schools." **Educational Administration Quarterly** 21, 2 (Spring 1985).
- World Bank. **Governance and Development.** Washington D.C.:The World Bank, 1992.
- World Bank Institute. "Governance Matters 2009 : World Governance Indicators 1996 - 2008." **Research at The world bank** (2009).

ที่ ศธ 6812.2/1258

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

11 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวลักษณีย์ เขียมสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวกมลพรรณ พึ่งดั่ง รหัสนักศึกษา 58252301 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขออนุญาตจากท่าน ในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความตรงด้านเนื้อหา (content validity) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวน 5 คน

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
ตำแหน่ง รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ สาขาวิชาการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.ด.) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นางสาวลักษณีย์ เยี่ยมสวัสดิ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหญ่บ้านป้อ (บ้านป้อราษฎร์บำรุง)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
3. นางสาวพรรณิ ใจเพิ่ม
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. นางรัชนิพร บุญศักดิ์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่หนองพะอง (ทับทองวิทยาคาร)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
5. นางสาว รอดเชื้อ
ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านสวนหลวง (รัตนวิจิตรพิทยาคาร)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาคผนวก ข
ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผลการตรวจสอบ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
10	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผลการ ตรวจสอบ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
28	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
31	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
35	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
41	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
43	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
45	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
46	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
48	1	1	1	0	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
49	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
50	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
51	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
52	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
53	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
54	1	1	0	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (ต่อ)

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผลการตรวจสอบ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
55	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
56	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
57	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
58	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
59	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
60	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
61	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
62	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
63	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
64	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
65	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
66	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
67	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
68	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
69	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
70	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
71	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
72	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
73	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
74	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
75	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
76	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
77	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
78	1	0	1	1	1	4	0.8	นำไปใช้ได้
79	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
80	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
81	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
82	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้
83	1	1	1	1	1	5	1	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัยและรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ทดลองเครื่องมือ

ที่ ศธ 6812/1266

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

21 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยกกระบัตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นางสาวกมลพรรณ พึ่งดวง รหัสนักศึกษา 58252301 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประสงค์ทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำ การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่ม ตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

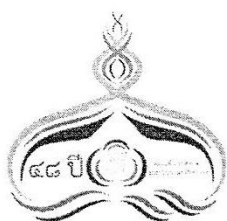
ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายชื่อสถานศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
1. โรงเรียนบ้านยกกระบัตร	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
2. โรงเรียนวัดชีผ้าขาว	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
3. โรงเรียนวัดศิริมงคล	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
4. โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
5. โรงเรียนบ้านบางน้ำจืด	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
6. โรงเรียนวัดปัจจันตาราม	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
7. โรงเรียนวัดกระซำขาว	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
8. โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้	อำเภอเมืองสมุทรสาคร
9. โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง	อำเภอกะทู้มแบน
10. โรงเรียนบ้านสวนหลวง	อำเภอกะทู้มแบน
11. โรงเรียนบ้านแคราย	อำเภอกะทู้มแบน
12. โรงเรียนบ้านโรงเข้	อำเภอบ้านแพ้ว
13. โรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว	อำเภอบ้านแพ้ว
14. โรงเรียนวัดสวนส้ม	อำเภอบ้านแพ้ว
15. โรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว	อำเภอบ้านแพ้ว

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X1	342.03	1061.137	.561	.984
X2	341.93	1051.789	.829	.984
X3	342.37	1044.930	.595	.984
X4	342.00	1053.103	.708	.984
X5	342.40	1049.628	.640	.984
X6	342.27	1053.651	.630	.984
X7	341.93	1055.582	.724	.984
X8	342.03	1056.033	.584	.984
X9	342.20	1062.234	.557	.984
X10	342.20	1045.683	.787	.984
X11	342.27	1043.995	.849	.984
X12	342.13	1052.395	.734	.984
X13	342.30	1049.321	.690	.984
X14	342.10	1062.714	.522	.984
X15	342.17	1055.454	.665	.984
X16	342.07	1058.616	.631	.984
X17	342.20	1054.786	.692	.984
X18	342.33	1051.333	.711	.984
X19	342.23	1055.702	.680	.984
X20	342.23	1050.392	.819	.984
X21	342.30	1047.666	.780	.984
X22	342.10	1056.024	.638	.984
X23	342.10	1053.817	.693	.984

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X24	342.23	1046.185	.735	.984
X25	342.13	1054.120	.691	.984
X26	342.23	1058.944	.595	.984
X27	341.67	1071.747	.368	.984
X28	341.83	1058.695	.602	.984
X29	342.00	1057.241	.668	.984
X30	342.00	1061.724	.546	.984
X31	342.10	1048.024	.771	.984
X32	342.10	1051.886	.596	.984
X33	341.93	1050.685	.778	.984
X34	341.93	1046.961	.801	.984
X35	341.93	1056.271	.705	.984
X36	341.87	1066.947	.486	.984
X37	341.87	1059.292	.733	.984
X38	341.83	1056.282	.743	.984
X39	341.80	1056.510	.757	.984
X40	341.83	1058.764	.772	.984
X41	342.10	1050.990	.703	.984
X42	342.10	1054.921	.735	.984
X43	342.10	1053.403	.704	.984
X44	341.97	1061.551	.554	.984
X45	341.97	1060.102	.459	.984
X46	342.03	1052.102	.732	.984

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
X47	341.87	1053.361	.667	.984
X48	341.97	1057.068	.613	.984
X49	342.10	1048.990	.749	.984
X50	342.10	1040.921	.819	.984
X51	342.27	1043.926	.746	.984
X52	341.83	1057.661	.703	.984
X53	341.80	1059.476	.668	.984
X54	341.77	1058.599	.718	.984
X55	341.77	1063.082	.580	.984
Y1	342.53	1059.844	.488	.984
Y2	342.30	1049.872	.729	.984
Y3	342.53	1057.085	.595	.984
Y4	342.40	1060.455	.422	.984
Y5	342.03	1065.551	.500	.984
Y6	342.17	1046.557	.818	.984
Y7	342.23	1062.392	.506	.984
Y8	342.20	1056.097	.658	.984
Y9	342.33	1049.609	.751	.984
Y10	342.37	1045.413	.807	.984
Y11	342.37	1048.792	.732	.984
Y12	342.33	1058.092	.603	.984
Y13	342.30	1063.252	.459	.984
Y14	342.10	1059.266	.697	.984

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Y15	341.83	1063.178	.543	.984
Y16	341.87	1064.326	.498	.984
Y17	341.87	1060.602	.604	.984
Y18	341.93	1060.202	.539	.984
Y19	342.03	1055.137	.724	.984
Y20	342.10	1057.266	.671	.984
Y21	342.10	1049.886	.678	.984
Y22	342.13	1050.809	.662	.984
Y23	342.07	1046.961	.793	.984

Reliability Statistics

N of Cases = 30 N of Items = 78

Cronbach's Alpha = .984

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
และรายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ที่ ศธ 6806 นว / ศธ ๗๙

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

25 สิงหาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน วัดกาหลง

ด้วย นางสาวกมลพรรณ พึ่งคิ้ว รหัสประจำตัว 58252301 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร " มีความ
ประสงค์ จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครู ในโรงเรียนของ
ท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้ง ผู้อำนวยการ
โรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครู ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้นักศึกษาดัง
กล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพชยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

รายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล

1	โรงเรียนวัดกาหลง	35	โรงเรียนวัดเกาะ
2	โรงเรียนวัดนาขวาง	36	โรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ
3	โรงเรียนบ้านชายทะเลกาหลง	37	โรงเรียนวัดใต้บ้านบ่อ
4	โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์	38	โรงเรียนวัดบางซุด
5	โรงเรียนวัดโสภณาราม	39	โรงเรียนสหกรณ์กสิกรรมชายทะเล
6	โรงเรียนวัดโคกขาม	40	โรงเรียนบ้านโคก
7	โรงเรียนบ้านสันดาบ	41	โรงเรียนวัดบ้านไร่
8	โรงเรียนบ้านชายทะเลโคกขามมิตรภาพที่ 95	42	โรงเรียนเอกชัย
9	โรงเรียนวัดชัยมงคล	43	โรงเรียนวัดป้อมวิเชียรโชติการาม
10	โรงเรียนวัดน่วมกานนท์	44	โรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร
11	โรงเรียนวัดปากบ่อ	45	โรงเรียนบ้านคลองกระทุ่มแบน
12	โรงเรียนหลวงพ่อฤๅษีไกรสรอุปถัมภ์	46	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง
13	โรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท	47	โรงเรียนวัดสุวรรณรัตนาราม
14	โรงเรียนบ้านท่าทราย	48	โรงเรียนบ้านดอนไก่อี
15	โรงเรียนวัดศรีเมือง	49	โรงเรียนวัดนางสาว
16	โรงเรียนวัดคลองครุ	50	โรงเรียนบ้านท้องคู้
17	โรงเรียนบ้านนาโคก	51	โรงเรียนบ้านปลายคลองน้อย
18	โรงเรียนวัดราษฎร์ธรรมาราม	52	โรงเรียนวัดท่าเสา
19	โรงเรียนวัดบางปิ้ง	53	โรงเรียนวัดอ่างทอง
20	โรงเรียนบ้านบางปิ้ง	54	โรงเรียนวัดท่ากระบือ
21	โรงเรียนเทพนรรัตน์	55	โรงเรียนวัดบางยาง
22	โรงเรียนวัดเจริญสุขาราม	56	โรงเรียนวัดใหม่หนองพะอง
23	โรงเรียนบ้านชายทะเลบางกระเจ้า	57	โรงเรียนวัดหนองนกไข่
24	โรงเรียนวัดบางกระเจ้า	58	โรงเรียนวังนกไข่
25	โรงเรียนวัดวิสุทธิาราม	59	โรงเรียนบ้านคลองแค
26	โรงเรียนบ้านคลองซื่อ	60	โรงเรียนวัดอ้อมน้อย
27	โรงเรียนเมืองสมุทรสาคร	61	โรงเรียนวัดคลองตันราษฎร์บำรุง
28	โรงเรียนวัดบางพลี	62	โรงเรียนบ้านคลองตัน
29	โรงเรียนวัดบางน้ำวน	63	โรงเรียนบ้านรางสายบัว

รายชื่อสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล (ต่อ)

30	โรงเรียนวัดเกตุมดีศรีวราราม	64	โรงเรียนวัดธรรมเจดีย์ศรีพิพัฒน์
31	โรงเรียนบ้านหนองหาดใหญ่	65	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 9
32	โรงเรียนวัดสามัคคีศรีธาราม	66	โรงเรียนวัดยกกระบัตร
33	โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม	67	โรงเรียนวัดหลักสองราษฎร์บำรุง
34	โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก	68	โรงเรียนวัดโรงเข้
69	โรงเรียนวัดกระโจมทอง	78	โรงเรียนวัดหนองสองห้อง
70	โรงเรียนวัดบางปลา	79	โรงเรียนหลวงสินธุ์ราษฎร์รังสฤษดิ์
71	โรงเรียนบ้านอ้อมโรงหีบ	80	โรงเรียนโรงเรียนวัดธรรมโชติ
72	โรงเรียนวัดพันธุวงศ์	81	โรงเรียนบ้านวังจรเข้
73	โรงเรียนบ้านดำเนินสะดวก	82	โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม
74	โรงเรียนบ้านคลองสำโรง	83	บ้านเจริญสุข
75	โรงเรียนวัดดอนโฆสิตาราม	84	โรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์
76	โรงเรียนวัดหนองบัว	85	โรงเรียนวัดธัญญารามราษฎร์บำรุง
77	โรงเรียนบ้านดอนไผ่	86	โรงเรียนบ้านคลองหลวง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
(GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION AND SCHOOL EFFECTIVENESS
UNDER SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง และครู

4. คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในอนาคตต่อไป จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถามตามสภาพความเป็นจริง ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เมื่อท่านให้ข้อมูลครบถ้วนทุกข้อแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามนี้คืนให้กับเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับแบบสอบถามจากผู้วิจัย เพื่อที่จะได้รวบรวมใส่ซองที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้แล้วจัดส่งคืนผู้วิจัยต่อไป

ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวกมลพรรณ พึ่งด้วง

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล	สำหรับผู้วิจัย
1.	เพศ () ชาย () หญิง	[] 1
2.	อายุ (เศษเดือนเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี) () ไม่เกิน 25 ปี () 26 – 35 ปี () 36 – 45 ปี () 46 ปีขึ้นไป	[] 2
3.	ระดับการศึกษาสูงสุด () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก	[] 3
4.	ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน () ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง () ครู	[] 4
5.	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษปีที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี) () น้อยกว่า 10 ปี () 10 – 19 ปี () 20 – 29 ปี () 30 ปีขึ้นไป	[] 5

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาตามความจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
หลักประสิทธิภาพ (X_1)							
1	ผู้บริหารมีนโยบายใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนของสถานศึกษา						[] 6
2	ผู้บริหารปฏิบัติงานจนบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม						[] 7
3	ผู้บริหารมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน						[] 8
4	ผู้บริหารมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานเกิดความราบรื่น						[] 9
5	ผู้บริหารมีส่วนช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา						[] 10
6	ผู้บริหารยกเลิกขั้นตอนที่ล่าสมัยและไม่มีความจำเป็น						[] 11
หลักประสิทธิผล (X_2)							
7	ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์						[] 12
8	ผู้บริหารดำเนินงานตอบสนองความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน						[] 13
9	ผู้บริหารปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ						[] 14
10	ผู้บริหารมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน						[] 15
11	ผู้บริหารสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ						[] 16
12	ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนด						[] 17
13	ผู้บริหารมีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้นภายในองค์การ						[] 18

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14	ผู้บริหารมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ						[] 19
15	ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน						[] 20
16	ผู้บริหารพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง						[] 21
หลักการตอบสนอง (X₃)							
17	ผู้บริหารให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ						[] 22
18	ผู้บริหารกำกับดูแลให้งานเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด						[] 23
19	ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ						[] 24
20	ผู้บริหารตอบสนองตามความคาดหวังของผู้รับบริการ						[] 25
21	ผู้บริหารตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและมีแตกต่างได้อย่างเหมาะสม						[] 26
หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (X₄)							
22	ผู้บริหารสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย						[] 27
23	ผู้บริหารรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน						[] 28
24	ผู้บริหารรายงานผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณชน						[] 29
25	ผู้บริหารเอื้อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำงาน						[] 30
26	ผู้บริหารจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเมื่อเกิดผลกระทบต่างๆต่อสถานศึกษา						[] 31
หลักความเปิดเผยและโปร่งใส (X₅)							
27	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต						[] 32
28	ผู้บริหารปฏิบัติงานตรงไปตรงมา						[] 33
29	ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ						[] 34
30	ผู้บริหารมีข้อมูลที่เชื่อถือได้						[] 35
31	ผู้บริหารวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก						[] 36
หลักนิติธรรม (X₆)							
32	ผู้บริหารนำหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด						[] 37

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
33	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม						[] 38
34	ผู้บริหารไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์						[] 39
35	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา						[] 40
36	ผู้บริหารคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน						[] 41
หลักความเสมอภาค (X₇)							
37	ผู้บริหารให้บริการโดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา และอื่นๆ						[] 42
38	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าถึงการรับบริการ						[] 43
39	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้นักเรียนพิการเข้าถึงการรับบริการ						[] 44
40	ผู้บริหารให้บริการอย่างยุติธรรม และเท่าเทียม						[] 45
หลักการกระจายอำนาจ (X₈)							
41	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม						[] 46
42	ผู้บริหารมอบอำนาจในการดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่ายตามความรู้ความสามารถ						[] 47
43	ผู้บริหารให้สิทธิผู้รับผิดชอบตัดสินใจดำเนินงานภายในสถานศึกษาตามหน้าที่ของตน						[] 48
หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ (X₉)							
44	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา						[] 49
45	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมเสนอปัญหาและแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา						[] 50
46	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ ร่วมคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา						[] 51
47	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน						[] 52

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
48	ผู้บริหารคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม						[] 53
49	ผู้บริหารแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการ						[] 54
50	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างสถานศึกษา บุคลากร และผู้รับบริการ						[] 55
51	ผู้บริหารสามารถยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ						[] 56
หลักคุณธรรมและจริยธรรม (X₁₀)							
52	ผู้บริหารมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน						[] 57
53	ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน						[] 58
54	ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม						[] 59
55	ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา						[] 60

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาของท่านตามความจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y₁)							
1	นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ						[] 61
2	นักเรียนมีศีลธรรมและมีพฤติกรรมการศึกษาที่ดี						[] 62
3	นักเรียนพัฒนาผลคะแนนสอบของตนเองในระดับสูงขึ้น						[] 63

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
4	นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการในระดับต่างๆ						[] 64
5	ครูมีมุมมองที่ดีต่อนักเรียนและสถานศึกษา						[] 65
ความพึงพอใจในงาน (Y₂)							
6	บุคลากรในสถานศึกษามีความสุขและพึงพอใจต่องานและภาระงานที่รับผิดชอบ						[] 66
7	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลตอบแทนของงานค่าจ้างและสวัสดิการต่างๆ						[] 67
8	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อสถานที่ทำงานเพื่อนร่วมงาน เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา						[] 68
9	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อนโยบาย แผนงาน มาตรการ และกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา						[] 69
10	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสในการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ และการใช้ทักษะที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน						[] 70
11	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสในการเลื่อนขั้นเงินเดือน						[] 71
12	บุคลากรในสถานศึกษาพึงพอใจต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน						[] 72
ความใส่ใจในงาน (Y₃)							
13	บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบและมาปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ						[] 73
14	บุคลากรในสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน						[] 74
15	บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่จนเกษียณอายุราชการ						[] 75

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน (Y₄)							
16	นักเรียนเรียนจบตามเกณฑ์ของหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนด						[] 76
17	นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและสถานศึกษา						[] 77
18	นักเรียนมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ						[] 78
คุณภาพโดยทั่วไป (Y₅)							
19	สถานศึกษามีการปรับนโยบาย วิธีการดำเนินงาน ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี						[] 79
20	สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน						[] 80
21	สถานศึกษาสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอย่างพอเพียง						[] 81
22	สถานศึกษามีความตื่นตัวและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา						[] 82
23	สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ						[] 83

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวกมลพรรณ พึ่งดั่ง
วัน เดือน ปี เกิด	15 กรกฎาคม 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2547 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนฉวีวัฒนา พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาการสอนภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยบูรพา
ที่อยู่ปัจจุบัน	1124 ถนน มาเจริญ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม จ. กรุงเทพฯ 10160

